

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

Jaarrapport 2019

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

Postbus 90170

5000 LM Tilburg

E-mail: spd@achmea.nl

Telefoon: (013) 462 35 18

Internetsite: www.pensioenfondsdierenartsen.nl

INHOUDSOPGAVE

Pagina

A. BESTUURSVERSLAG

A	Voorwoord	4
B	Bestuursverslag	6
	1. Kerncijfers	7
	2. Karakteristieken van het pensioenfonds	9
	3. Hoofdlijnen	17
	4. Pensioenbeleid	29
	5. Beleggingen	40
	6. Financiële paragraaf	49
	7. Risicoparagraaf	51
	8. Toekomstparagraaf 2020	61
	9. Verantwoordingsorgaan	62
	10. Verslag van de visitatiecommissie	64

B. JAARREKENING

1	Balans per 31 december	70
2	Staat van baten en lasten	71
3	Kasstroomoverzicht	72
4	Algemene toelichting	73
5	Toelichting op de balans	79
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	96

C. OVERIGE GEGEVENS

1	Statutaire resultaatbestemming	103
1	Actuariële verklaring	104
2	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	106

BIJLAGEN

1	Verloopstaat deelnemers	111
2	Pensioenregeling	112

A VOORWOORD

VOORWOORD 2019

Terugkijken op 2019 levert vanuit de situatie per april 2020 een vreemde gewaarwording op. De coronapandemie is wereldwijd een ingrijpende factor voor de hele samenleving. Wat lijken normale tijden al weer een poos geleden en wanneer mogen ze terugkeren.....?

Het jaar 2019 was voor Stichting Pensioenfonds Dierenartsen (SPD) een goed en stabiel jaar. De beleggingsportefeuille is (behoorlijk) in waarde toegenomen dankzij een goed beleggingsresultaat. Helaas was de renteontwikkeling zodanig dat dit resultaat niet kon voorkomen dat SPD onder de minimaal vereiste beleidsdekkingsgraad uitkwam per jaareinde. Gelukkig heeft dit onder de nu geldende regelgeving geen direct gevolg voor de pensioenen of de pensioenopbouw. Wel is daardoor indexatie helaas niet mogelijk.

In 2019 moest een aantal wettelijke wijzigingen van de regeling worden doorgevoerd. Ook hebben het bestuur van Deelnemersvereniging Pensioenfonds Dierenartsen (DPD) en SPD samen de regeling nog eens goed onder de loep genomen. Hierbij is een aantal zaken in kaart gebracht die bij de door de regering voorgenomen wijziging van het pensioenstelsel mogelijk ook veranderd kunnen worden. In 2019 is de overheid nog niet met stelselwijzigingen gekomen.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen wordt steeds meer een vanzelfsprekendheid voor pensioenfonds en ook SPD is druk bezig haar beleid hierop in te richten. Besloten is om in 2020 een onderzoek onder de deelnemers te laten verrichten waarin onder andere de opstelling van de deelnemer op dit gebied wordt gepeild.

Steeds verdergaande wet- en regelgeving vereist een professionelere aanpak bij het besturen van een pensioenfonds. Het bestuur hanteert hierbij een opleidingsplan om de eigen ontwikkeling op peil te houden. Daarnaast laat het bestuur zich ondersteunen door adviseurs en wordt het op zijn beurt weer beoordeeld en geadviseerd door het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie. De resultaten hiervan kunt u in dit jaarrapport nalezen.

Graag wil het bestuur iedereen die heeft bijgedragen aan het functioneren van ons fonds hartelijk bedanken en de wens uitspreken dat dit ook in 2020 weer even enthousiast en constructief mag gebeuren.

Hans Smit
Voorzitter Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen.

B BESTUURSVERSLAG

1. KERNCIJFERS

Deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden met uitstel ingang pensioen en pensioengerechtigden

	2019		2018		2017		2016		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Deelnemers	4.168	57,8	4.014	57,6	3.883	57,4	3.786	57,7	3.651	57,8
Gewezen deelnemers	1.268	17,6	1.251	18,0	1.233	18,2	1.187	18,1	1.143	18,1
Pensioengerechtigden met uitstel ingang pensioen	54	0,8	30	0,4	31	0,5	29	0,4	19	0,3
Pensioengerechtigden	1.721	23,8	1.670	24,0	1.621	23,9	1.560	23,8	1.504	23,8
	<u>7.211</u>	<u>100,0</u>	<u>6.965</u>	<u>100,0</u>	<u>6.768</u>	<u>100,0</u>	<u>6.562</u>	<u>100,0</u>	<u>6.317</u>	<u>100,0</u>

Bijdragen van deelnemers, saldo waardeoverdrachten, pensioenuitkeringen en uitvoeringskosten (x € 1.000)

	2019	2018	2017	2016	2015
Bijdragen van deelnemers inclusief opslag termijnbetaling	24.533	23.456	22.134	21.626	20.736
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	-324	-1.624	-5	-95	48
Pensioenuitkeringen	-32.061	-30.664	-29.403	-28.080	-26.620
Uitvoeringskosten	-2.468	-2.219	-2.107	-2.043	-1.930

Technische voorzieningen, algemene reserve, totaal vermogen (x € 1.000) en dekkingsgraad (%)

	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2016	31-12-2015
Technische voorzieningen					
- voor risico fonds	1.638.947	1.418.789	1.380.716	1.406.187	1.283.745
Algemene reserve	79.190	35.493	90.756	14.379	3.668
Beleggingen					
- voor risico fonds	1.713.695	1.463.616	1.483.528	1.419.966	1.317.760
Overige activa	1.248	1.649	3.465	651	1.502
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	4.769	5.191	5.798	6.037	5.832
Saldo overige vorderingen en schulden	-1.575	-16.174	-21.319	-6.088	-37.681
Totaal vermogen	<u>1.718.137</u>	<u>1.454.282</u>	<u>1.471.472</u>	<u>1.420.566</u>	<u>1.287.413</u>
Actuele dekkingsgraad	104,8	102,5	106,6	101,0	100,3
Beleidsdekkingsgraad in %	102,6	105,8	105,0	96,7	102,2
Reële dekkingsgraad	82,9	85,8	85,2	79,1	83,0
Vereiste dekkingsgraad	117,0	118,3	117,6	118,7	118,6
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2	104,2	104,1	104,1	104,1

- De financiële positie wordt bepaald op basis van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.
- In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het pensioenfonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid.

Verdeling beleggingsportefeuille voor risico fonds (x € 1.000)

	31-12-2019		31-12-2018		31-12-2017		31-12-2016		31-12-2015	
		%		%		%		%		%
Vastgoedbeleggingen	250.951	14,7	219.759	15,2	130.033	8,9	135.891	9,6	51.053	4,0
Aandelen	424.465	24,8	341.549	23,6	432.145	29,5	427.010	30,3	424.407	33,1
Vastrentende waarden	880.786	51,4	829.540	57,2	871.698	59,6	799.438	56,7	802.941	62,6
Derivaten	132.489	7,7	-7.181	-0,5	-15.915	-1,1	2.818	0,2	-31.031	-2,4
Overige beleggingen	24.593	1,4	65.512	4,5	45.767	3,1	44.328	3,2	34.670	2,7
	<u>1.713.284</u>	<u>100,0</u>	<u>1.449.179</u>	<u>100,0</u>	<u>1.463.728</u>	<u>100,0</u>	<u>1.409.485</u>	<u>100,0</u>	<u>1.282.040</u>	<u>100,0</u>
Derivaten met een negatieve waarde, verantwoord onder overige schulden	411		14.437		19.800		10.481		35.720	
	<u>1.713.695</u>		<u>1.463.616</u>		<u>1.483.528</u>		<u>1.419.966</u>		<u>1.317.760</u>	

Beleggingsopbrengsten (x € 1.000)

	2019	2018	2017	2016	2015
Directe beleggingsopbrengsten	15.739	19.308	20.448	18.798	26.884
Indirecte beleggingsopbrengsten	259.945	-22.633	42.324	118.736	-25.705
Kosten van vermogensbeheer	-2.405	-3.011	-2.773	-2.968	-2.826
	<u>273.279</u>	<u>-6.336</u>	<u>59.999</u>	<u>134.566</u>	<u>-1.647</u>

Beleggingsrendement voor risico fonds

	2019	2018	2017	2016	2015
	%	%	%	%	%
Werkelijk (inclusief resultaat valuta- en rentehedge)*	18,8	-	4,5	10,8	0,1
Werkelijk (exclusief resultaat valuta- en rentehedge)	13,0	-0,3	4,4	7,2	2,2
Benchmark rendement	11,6	-0,2	3,9	6,8	1,9

*Lees bij 2018 voor -: 0,0%

2. KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

Profiel

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen (SPD), statutair gevestigd te Utrecht is opgericht op 1 januari 1975. De laatste statutenwijziging was op 17 februari 2020. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41178388. SPD is een beroepspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

De stichting voert de pensioenregeling uit die op verzoek van de beroepspensioenvereniging "Deelnemersvereniging Pensioenfonds Dierenartsen" door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verplicht is gesteld voor iedere dierenarts die praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk. SPD heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor de praktiserende dierenartsen (en gepensioneerde en gewezen dierenartsen). SPD beperkt haar activiteiten tot het uitvoeren van (een) pensioenregeling(en) en het verrichten van werkzaamheden die daar rechtstreeks verband mee houden en die het pensioenfonds in staat stellen zijn maatschappelijke functie - het behoeden van (gewezen) deelnemers voor de financiële gevolgen van pensionering, overlijden of (naar keuze) arbeidsongeschiktheid op basis van solidariteit en collectiviteit - zo goed mogelijk uit te voeren. Het pensioenfonds ontwikkelt géén activiteiten die niet behoren tot de kerntaken van een pensioenfonds en oefent geen nevenactiviteiten uit.

SPD heeft haar doelstellingen vertaald in een concrete missie, visie en strategie, zoals bedoeld in de Code Pensioenfondsen.

Missie

Het pensioenfonds voor dierenartsen draagt op een prudente wijze zorg voor een verplicht levenslang waardevast basispensioen (aanvullend op de AOW) voor praktiserende dierenartsen en hun eventuele nabestaanden. Collectiviteit en solidariteit zijn de basiswaarden van het fonds en worden onderschreven door de deelnemers. De kosten voor de uitvoering van de regeling zijn marktconform.

Visie

Het fonds voert zelfstandig in de tweede pijler de verplichte pensioenregeling uit voor praktiserende dierenartsen. Het is een aan de wensen van de deelnemers getoetste regeling. Het fondsbestuur bestaat uit dierenartsen die bewezen voldoende geschikt zijn. Het bestuur houdt rekening met de ontwikkelingen binnen de veterinaire sector, de pensioensector en de politiek die van invloed zijn op het fonds. Er is voldoende draagvlak voor de pensioenregeling en de deelnemers onderschrijven daarmee de collectiviteits- en solidariteitskenmerken van het fonds. Maatschappelijk verantwoord beleggen is een belangrijke waarde in het beleggingsproces van het pensioenfonds voor dierenartsen.

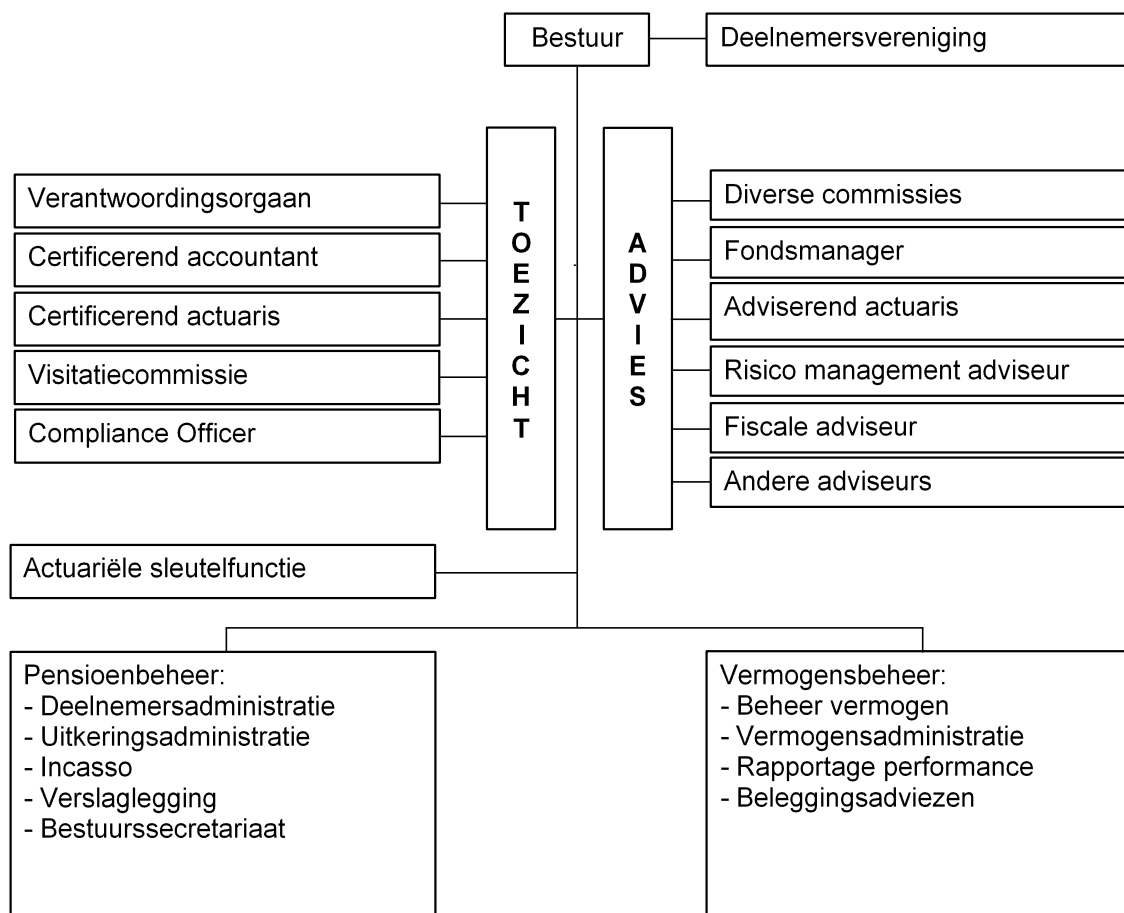
Strategie

De pensioenregeling wordt op een doelmatige wijze tegen aanvaardbare kosten uitgevoerd zoals in de statuten en ABTN is vastgelegd. De uitvoering is grotendeels uitbesteed. Het bestuur blijft te allen tijden verantwoordelijk voor alle activiteiten van het fonds en houdt toezicht op externe partijen. Daarvoor beschikt het bestuur over/organiseert het bestuur voldoende countervailing power. Ook het beheer van het collectief bijeengebrachte vermogen is uitbesteed. Het doel hierbij is volgens het "prudent person"-principe het waarborgen van de pensioenaanspraken overeenkomstig de in het reglement vastgelegde bepalingen door een periodiek uit te voeren ALM-studie. De risicohouding en evenwichtige belangenbehartiging van alle soorten deelnemers zijn daarbij leidend. Alle communicatie van het fonds is tijdig, correct, evenwichtig, passend bij de deelnemer en bevat voldoende handelingsperspectief. In samenwerking met de deelnemersvereniging wordt een communicatieplan opgesteld, onder andere om draagvlak te behouden/te vergroten. De strategie van het pensioenfonds, inclusief SWOT-analyse en confrontatiematrix, is uitgewerkt in het 'Strategiedocument' van SPD.

Organisatie van het pensioenfonds

Verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

In het vervolg van dit hoofdstuk beschrijven wij de huidige organisatie van ons fonds aan de hand van onderstaand schema.

Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheer van het pensioenfonds en het uitvoeren van de pensioenregeling, waaronder het doen van pensioenuitkeringen aan pensioengerechtigden. Onderdeel van deze verantwoordelijkheid is het uitvoeren van interne controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het pensioenfonds. Het bestuur heeft, krachtens de statuten en reglementen, bevoegdheden tot het verrichten van betalingen en het aangaan van contractuele verplichtingen met derden.

Rooster van aftreden

Het bestuur van het pensioenfonds bestaat uit ten minste vijf en maximaal zeven leden. Maximaal vijf bestuursleden worden gekozen uit de deelnemers en gewezen deelnemers die lid zijn van Deelnemersvereniging Pensioenfonds Dierenartsen (DPD) en wel door de algemene vergadering van deze deelnemersvereniging. Eén bestuurslid wordt gekozen door de pensioengerechtigden uit de gepensioneerden die lid zijn van DPD. Een bestuurslid kan niet tevens bestuurslid zijn van DPD. Eén bestuurslid wordt voorgedragen door het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD). Dit bestuurslid is aan het pensioenfonds verbonden als (gewezen) deelnemer of gepensioneerde, maar hoeft geen lid te zijn van DPD.

Aan het eind van het verslagjaar is de samenstelling van het bestuur als volgt:

	<i>In functie vanaf</i>	<i>Aftredend per</i>
De heer I.J.R. de Vries (secretaris)	23 november 2010	31 december 2021 (3 ^e termijn)
De heer M. Smit (voorzitter)	2 januari 2012	31 december 2022 (3 ^e termijn)
Mevrouw A.C.M van Heuven-van Kats	2 januari 2012	31 december 2022 (3 ^e termijn)
Mevrouw L.A.M. Stark (namens KNMvD)	2 januari 2012	31 december 2022 (3 ^e termijn)
De heer J.A.M. van Gils	31 maart 2015	31 december 2022 (2 ^e termijn)
De heer P.C. Knijff (namens de pensioengerechtigden)	4 januari 2017	31 december 2020 (1 ^e termijn)
Mevrouw D.C. Sonneveld (aspirant bestuurslid)	1 september 2018	
De heer M. Westerhof (aspirant bestuurslid)	1 oktober 2019	

Relevante nevenfuncties (aspirant) bestuursleden

De heer M. Smit	Voorzitter Auditcommissie Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten
Mevrouw D.C. Sonneveld	Voorzitter Belangengroep voor Praktiserende dierenartsen in Loondienst
Mevrouw L.A.M. Stark	Benoemings-adviescommissie Pensioenfederatie

Mede met het oog op de toekomstige bestuurssamenstelling heeft het bestuur mevrouw Sonneveld op 3 juli 2018 benoemd tot aspirant bestuurslid. Het bestuur heeft haar aan de leden van DPD voordragen tot benoeming als bestuurslid van SPD. De Algemene Vergadering van DPD stemde op 26 maart 2019 positief ten aanzien van de voorgenomen benoeming van mevrouw Sonneveld als bestuurslid van SPD. Het bestuur heeft op 10 september 2019 een voorgenomen besluit genomen over de benoeming van mevrouw Sonneveld tot bestuurslid met ingang van 1 januari 2020. De Nederlandsche Bank (DNB) heeft ingestemd met haar benoeming.

Verder heeft het bestuur de heer Westerhof per 1 oktober 2019 benoemd tot aspirant bestuurslid. De heer Westerhof trad vervolgens af als lid van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur gaat hem aan de leden van DPD voordragen tot benoeming als bestuurslid van SPD.

Het bestuur van SPD heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan een uitvoerings-organisatie. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb), verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Dagelijks beleid

De voorzitter en de secretaris zijn samen belast met de uitvoering van de besluiten van het bestuur van SPD. Zij vertegenwoordigen gezamenlijk SPD in en buiten rechte. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van SPD, in overeenstemming met de vastlegging in de ABTN.

Deelnemersvereniging

Om het draagvlak van de verplicht gestelde pensioenregeling te kunnen toetsen is in 2006 de beroepspensioenvereniging DPD opgericht. DPD bepaalt de opzet van de regeling en benoemt de bestuursleden van SPD. Het bestuur van SPD overlegt minimaal een maal per jaar met het bestuur van DPD.

Het bestuur van de DPD bestaat ultimo 2019 uit:

- de heer B. van der Heijden, voorzitter
- de heer F. Zwanenburg
- de heer R. Baltussen
- de heer T. Hepkema
- mevrouw C. Buck

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af over het gevoerde beleid aan het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan is een orgaan van het pensioenfonds en is op 31 december 2019 als volgt samengesteld:

- de heer D. van der Meij
- de heer H. van Rossem

Naar aanleiding van het aftreden van de heer Westerhof is er een vacature ontstaan in het Verantwoordingsorgaan. De vacature betreft een zetel namens de actieve deelnemers. Het bestuur heeft een verkiezingsprocedure opgestart. Vier kandidaten hebben zich gemeld die in aanmerking kunnen komen voor deze zetel. De actieve deelnemers hebben mevrouw M.J. Wisse gekozen. Het bestuur heeft haar op basis hiervan benoemd tot lid van het Verantwoordingsorgaan.

Jaarlijks beoordeelt het verantwoordingsorgaan de werkwijze, het beleid en de keuzes van het bestuur van SPD. Het verantwoordingsorgaan geeft een schriftelijk en beargumenteerd oordeel. Vervolgens geeft het bestuur van SPD een schriftelijke en beargumenteerde reactie hierop. Zowel het oordeel van het verantwoordingsorgaan als de reactie van het bestuur is opgenomen in hoofdstuk A van dit jaarrapport.

Intern toezicht

Voor de inrichting van het intern toezicht heeft het bestuur gekozen voor intern toezicht door een visitatiecommissie. De visitatiecommissie bestaat uit drie leden die op bindend advies van het verantwoordingsorgaan door het bestuur zijn benoemd. In 2019 bestaat de visitatiecommissie uit de volgende leden:

- de heer J. van Dulst
- de heer H.W. Peters
- mevrouw D. Horsmeier

Een samenvatting van het oordeel en de bevindingen van de visitatiecommissie is opgenomen in hoofdstuk A van dit jaarrapport.

Uitvoeringsorganisatie

Het bestuur heeft met inachtneming van de Beleidsregel uitbesteding pensioenfondsen ervoor gekozen om de uitvoering van het pensioenbeheer, de beleidsvoorbereiding en de ondersteuning van het bestuur uit te besteden. Het pensioenbeheer en de bestuursondersteuning zijn uitbesteed aan Achmea Pensioenservices te Tilburg (APS). Begin 2018 is het contract met de uitvoerder van het pensioenbeheer voor 5 jaar verlengd tot 31 december 2022. Het vermogensbeheer en de vermogensadministratie zijn uitbesteed aan Achmea Investment Management te Zeist (Achmea IM). De overeenkomst met Achmea IM heeft een looptijd voor onbepaalde tijd (opzegtermijn drie maanden). Zowel APS als Achmea IM zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden van het pensioenfonds in het bezit van een ISAE-3402 verklaring. De verklaringen zijn rapportages van de accountant van de uitvoeringsorganisatie, dat de betreffende organisatie de procedures volgt die deze moet volgen. Het bestuur neemt kennis van deze rapportage en bespreekt deze met de betreffende organisaties.

SPD heeft met alle uitvoeringsorganisaties overeenkomsten en Service Level Agreements (SLA's) vastgelegd. De afzonderlijke SLA's zijn zodanig ingericht dat het bestuur inzicht heeft in de wijze van inrichting en uitvoering van de uitbestede bedrijfsprocessen en de daarin door de uitvoeringsorganisatie verankerde maatregelen van interne controle en risicobeheersing inclusief maatregelen gericht op fraudepreventie. Handhaving van de getroffen maatregelen gericht op een beheerste en integere bedrijfsvoering vindt plaats via interne en/of externe audits bij de uitvoeringsorganisaties. Over de uitkomsten van deze audits wordt het bestuur geïnformeerd. Daarnaast heeft de externe accountant van SPD toegang tot alle gegevens en informatie betreffende de aan de pensioen- en vermogensbeheerders uitbestede werkzaamheden.

Commissies en werkgroepen

Om de werkzaamheden optimaal te kunnen uitvoeren heeft het bestuur commissies en werkgroepen ingesteld die onder meer tot taak hebben besluiten die het bestuur moet nemen voor te bereiden en genomen besluiten op verzoek van het bestuur uit te voeren. Zij kunnen ook toezien op de uitvoering van door het bestuur genomen besluiten. Het bestuur kan besluiten dat externe deskundigen en niet-bestuursleden deel uit maken van een commissie.

Op basis van actualiteit wordt gewerkt met werkgroepen (tijdelijke aard) en voor langdurige aandachtsgebieden met commissies (permanent). Op dit moment kent het bestuur de volgende vaste commissies, te weten:

- Beleggingsadviescommissie;
- Communicatiecommissie;
- Commissie Pension Fund Governance (Commissie PFG).
- Risicoadviescommissie
- Monitoringscommissie Pensioenbeheer

De commissies werken op basis van een reglement met daarin een vastgestelde taakopdracht. Deze commissies bestaan uit bestuursleden van het pensioenfonds en worden ondersteund door adviseurs vanuit APS respectievelijk Achmea IM. De Beleggingsadviescommissie kent twee externe leden. Verder heeft SPD nog één permanente commissie: de Commissie van Geschillen.

Beleggingsadviescommissie

Het pensioenfonds kent een Beleggingsadviescommissie met als mandaat het:

- nader invullen van het strategische beleggingsbeleid;
- formuleren van beleidsvoorstellen ter besluitvorming voor het bestuur, in samenspraak met de vermogensbeheerder;
- monitoren van de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerder.

De commissie adviseert het bestuur over alle zaken die de beleggingen van SPD betreffen. De commissie is samengesteld uit leden van het bestuur, te weten de heren De Vries (voorzitter), Smit en Van Gils en twee externe leden, de heren L. Sibbing en A. Blezer.

Relevante nevenfuncties externe leden commissie:

De heer L. Sibbing Bestuurslid ABP

De heer A. Blezer Chief Investment Officer Univest Company

Communicatiecommissie

Het pensioenfonds kent een Communicatiecommissie die aandacht besteedt aan alle vormen en middelen van communicatie rondom de pensioenregeling en het pensioenfonds. Mede in het kader van de uitvoerige eisen van de Wet verplichtstelling beroepspensioenregeling (Wvb) is het bestuur van mening dat het thema 'communicatie' extra aandacht verdient en in de toekomst blijft verdienen. Het bestuur heeft een communicatiebeleid vastgesteld ten behoeve van de (verbetering van) de informatieverstrekking en vergroting van kennis en acceptatie van de pensioenregeling bij de deelnemers. De uitvoering van dit beleid is door het bestuur gedelegeerd aan de Communicatiecommissie.

In de commissie hebben zitting de bestuursleden de heer Knijff (voorzitter), de heer De Vries en de heer Van Gils. Zij worden bijgestaan door een externe communicatieadviseur van APS.

Commissie PFG

De commissie PFG adviseert het bestuur over alle zaken die te maken hebben met goed pensioenfondsbestuur, intern toezicht, verantwoording en compliance. In de commissie hebben zitting de bestuursleden mevrouw Van Heuven-Van Kats (voorzitter), de heer Van Gils en de heer Knijff. Zij worden bijgestaan door een bestuursadviseur van APS.

Risicoadviescommissie

De risicoadviescommissie heeft als taak het bestuur te adviseren ten aanzien van het integraal risicomanagement en het formuleren van voorstellen om dit aan te passen. Daarnaast is de commissie verantwoordelijk voor de implementatie en werking van het integraal risicomanagement en het monitoren van beheersmaatregelen. De risicoadviescommissie bestaat uit de bestuursleden mevrouw Stark (voorzitter), mevrouw Van Heuven-Van Kats en de heer Smit. Zij worden ondersteund door adviseurs van APS en PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (PwC).

Monitoringscommissie Pensioenbeheer

De monitoringscommissie pensioenbeheer controleert de werkzaamheden die aan de uitvoeringsorganisatie zijn uitbesteed en heeft hierover periodiek overleg. De monitoringscommissie pensioenbeheer bestaat uit de bestuursleden mevrouw Stark (voorzitter) en mevrouw Van Heuven-Van Kats.

Commissie voor Geschillen

Het bestuur van SPD heeft een klachtenprocedure en geschillenregeling opgesteld. Deze documenten zijn ook op de website geplaatst zodat het voor alle belanghebbenden eenvoudig te vinden is hoe en waar men een klacht of geschil kan indienen.

Een belanghebbende kan bij een geschil met het pensioenfonds vanaf 2008 in beroep gaan bij de commissie voor geschillen, conform de bepalingen in het pensioenreglement. De commissie voor geschillen bestaat uit een jurist, een actuaris en een dierenarts. Zo nodig kan de commissie, per individueel geschil, een deskundige benoemen. De commissie heeft een permanent karakter; de leden zijn voor onbepaalde tijd benoemd door het bestuur van SPD.

De commissie voor geschillen is in 2019 als volgt samengesteld:

- Mevrouw A.J. van Wulften Palthe (voorzitter)
- Mevrouw M.C.M. Slabbers
- De heer T. de Graaf

Aan de commissie is een griffier verbonden, die geen deel uitmaakt van de commissie. De leden van de commissie worden benoemd en ontslagen door het bestuur van het pensioenfonds. Met inachtneming van de bepalingen in de statuten, de reglementen en de betreffende geschillenregeling is de commissie bevoegd tot het doen van uitspraak in geschillen tussen het pensioenfonds en een bezwaarmaker. De commissie van geschillen oordeelt in volstreekte onafhankelijkheid.

Werkgroepen

De werkgroepen hebben, in tegenstelling tot de hiervoor genoemde commissies, een tijdelijk karakter en voeren een door het bestuur geformuleerde opdracht uit. Naast bestuursleden kunnen (externe) adviseurs deel uitmaken van de werkgroepen. De navolgende werkgroepen waren in het verslagjaar actief.

<i>Werkgroep</i>	<i>Leden</i>	<i>Opdracht</i>
Werkgroep Contracten, Statuten en Reglementen	De heer De Vries De heer Smit Aangevuld met een ander bestuurslid uit een relevante bestuurscommissie	Het voeren van contractsonderhandelingen; resultaten worden ter definitieve goedkeuring voorgelegd aan het bestuur
Werkgroep individuele casuïstiek	De heer Knijff De heer Van Gils	Beoordelen deelnemersverzoeken inzake vermindering beroepsinkomen, verevening, ed.
Werkgroep Sollicitatie 2019	De heer Van Gils De heer Smit De heer Knijff	Het opzetten van een sollicitatietraject waarbij de leden van de werkgroep gesprekken voeren met sollicitanten die hun interesse kenbaar hebben gemaakt voor een vacante functie en voldoen aan het gewenste profiel. Uit deze gesprekken selecteren de leden van de werkgroep een kandidaat waarna deze aan het bestuur wordt voorgesteld.
Werkgroep Regeling 2018-2019	De heer Baltussen (DPD) Mevrouw Buck (DPD) De heer Zwanenburg (DPD) De heer Smit (SPD) Mevrouw Stark (SPD)	De werkgroep regeling onderzoekt de mogelijkheden tot verbetering en/of verduidelijking van de pensioenregeling.

Compliance officer

Sinds 4 juli 2017 is Charco & Dique als externe compliance officer voor het pensioenfonds aangesteld. De compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode, die jaarlijks door het bestuur en door overige door het bestuur aangewezen verbonden personen wordt ondertekend, en rapporteert hier ook jaarlijks over. Daarnaast richt hij een systematische integriteitsrisicoanalyse in en draagt hij bij aan de verdere ontwikkeling en borging van de compliancefunctie binnen het fonds. Charco & Dique heeft een compliancerapportage opgeleverd over het verslagjaar 2019. Het bestuur heeft deze rapportage in de bestuursvergadering op 28 januari 2020 besproken.

Externe deskundigen

Het bestuur laat zich bijstaan door externe adviseurs op actuarieel, juridisch en fiscaal terrein. Het bestuur blijft evenwel te allen tijde eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van het pensioenfonds. SPD heeft een overeenkomst met enkele externe deskundigen.

Actuaris

Adviserend: de heer R. Kruijff van Willis Towers Watson te Apeldoorn

Certificerend: de heer D. Kleinloog van Sprenkels & Verschuren

De certificerend actuaris rapporteert jaarlijks over de financiële positie van SPD en geeft een actuariële verklaring af. De onafhankelijke accountant controleert de jaarrekening en de verslagstaten ten behoeve van DNB en doet verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een controleverklaring en een verslag aan het bestuur. Hierin zijn opmerkingen en aanbevelingen over de administratieve organisatie en interne controle van SPD opgenomen. De adviserend actuaris, verder in dit verslag aangeduid als actuaris, geeft het bestuur advies rondom uiteenlopende onderwerpen, gerelateerd aan zijn werkgebied.

De adviserend actuaris van SPD is Willis Towers Watson. In 2019 heeft het bestuur een scheiding aangebracht waardoor de adviserend actuaris en de certificerend actuaris niet meer van hetzelfde kantoor afkomstig zijn. Vanaf 2019 is de heer Kleinloog van Sprenkels & Verschuren als certificerend actuaris voor het pensioenfonds aangesteld.

Onafhankelijke accountant

De onafhankelijke accountant van SPD is de heer L.H.J. Oosterloo, PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. te Amsterdam. APS stelt het jaarrapport op en de onafhankelijke accountant controleert dit rapport. De accountant kan op verzoek het bestuur ondersteunen bij eventuele vraagstukken.

Herverzekering

Het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico zijn via een stop-loss-verzekering ondergebracht bij Zwitserleven. Op 13 november 2018 heeft het bestuur een nieuwe herverzekeringsovereenkomst gesloten met Zwitserleven, wederom voor vijf jaar.

3. HOOFDLIJNEN

Financiële positie

Vanaf 1 januari 2015 is het gewijzigde Financieel Toetsingskader (FTK) van toepassing. Met deze regelgeving beoogt de wetgever het Nederlands pensioenstelsel minder gevoelig voor dagkoersen en daarmee stabiel te maken. De regels voor indexerende zijn sinds 2015 strenger geworden. Indexaties moeten vanaf 2015 toekomstbestendig zijn.

Toekomstbestendig betekent dat niet alleen het komende jaar, maar ook naar verwachting de daaropvolgende jaren de betrokken indexatie kan worden toegekend.

Beleidsdekkingsgraad

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van de dagkoersen dan de actuele dekkingsgraad. Daar staat tegenover dat fluctuaties op de financiële markten 12 maanden zullen doorwerken. Op 31 december 2019 was de actuele dekkingsgraad 104,8% en de beleidsdekkingsgraad 102,6%.

Het is belangrijk dat de beleidsdekkingsgraad waarop het bestuur stuurt, wordt berekend op basis van de juiste tussentijdse financiële informatie. Juiste en tijdige informatie is tevens van wezenlijk belang voor de maand- en kwartaalrapportages aan DNB. Daarom zijn afspraken gemaakt tussen SPD en APS over de manier van vaststelling van de beleidsdekkingsgraad en de verantwoording hierover in de ISAE 3402 type II-rapportage.

Financiële positie van SPD

Sinds het ontstaan van de financiële crisis in 2008 verkeert SPD in een tekort. De dekkingsgraad per 31 december 2008 bedroeg 98,3%. In de periode 2008 - 2014 was het herstelplan onder het oude financieel toetsingskader van kracht. In deze periode steeg de actuele dekkingsgraad naar 106,8% per eind 2014. De verlaging van de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioen per 1 april 2014 met 3,1% heeft hieraan een belangrijke bijdrage geleverd.

Per 31 december 2019 was de beleidsdekkingsgraad van SPD 102,6% en lag daarmee onder het minimaal vereist eigen vermogen van 104,2%. SPD heeft daarom in maart 2020 opnieuw een actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB. Uit het verloop van het herstelplan blijkt dat SPD binnen de gestelde termijnen uit herstel zal zijn.

Indien de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds op zes achtereenvolgende meetmomenten lager is dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen én voorts de actuele dekkingsgraad op dat moment eveneens lager is dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist vermogen dient het fonds op grond van artikel 135 van de Wvb een korting door te voeren. Per 31 december 2017 was zowel de actuele dekkingsgraad als de beleidsdekkingsgraad hoger dan het minimaal vereist vermogen. De dreiging van een korting per 31 december 2020 op basis van deze maatregel is daardoor komen te vervallen. Per 31 december 2018 was de beleidsdekkingsgraad ook hoger dan het minimaal vereist vermogen. Per 31 december 2019 was de beleidsdekkingsgraad helaas wederom lager dan het minimaal vereist vermogen. Een dergelijke maatregel zou voor het fonds voor het eerst per 31 december 2024 van toepassing kunnen zijn als de beleidsdekkingsgraad de komende jaren onder deze grens blijft.

Governance

Zorgvuldig bestuur

Het pensioenfondsbestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheden. Daarnaast weet het bestuur hoe het deze verantwoordelijkheden moet dragen en aan wie het verantwoording aflegt. Onder de verantwoordelijkheden van het bestuur valt het naleven van de statuten, de reglementen, de relevante wet- en regelgeving en het beheersen van de risico's. Daarbij stelt het bestuur zich onafhankelijk op en werkt naar de principes van evenwichtige belangenbehartiging. De eindverantwoordelijkheid voor de administratieve organisatie en de externe uitvoerders ligt bij het bestuur.

Klachtenprocedure en geschillenregeling

Het pensioenfonds beschikt over een klachtenprocedure en geschillenregeling en over een reglement voor de Commissie van Geschillen. Zowel de klachtenprocedure als de geschillenregeling zijn op de website gepubliceerd. Op de website staat een toelichting om het voor deelnemers zo eenvoudig mogelijk te maken om hun ongenoegen te uiten.

Als de deelnemer het niet eens is met de uitspraak van het bestuur, kan hij/zij zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen. De Ombudsman Pensioenen behandelt klachten en geschillen over de uitvoering van de pensioenregeling en doet dat als onafhankelijke instelling. De Ombudsman Pensioenen probeert door bemiddeling te komen tot een redelijke en billijke oplossing. Het bestuur zal het advies van de Ombudsman Pensioenen in overweging nemen, maar kan daar gemotiveerd van afwijken.

Intern toezicht

De huidige visitatiecommissie is in 2017 benoemd. Op 18 februari 2020 heeft de visitatie over het jaar 2019 plaatsgevonden. Van het rapport is de samenvatting in dit jaarrapport opgenomen.

Beoordeling van functioneren van bestuurders

Het bestuur bespreekt jaarlijks zijn eigen functioneren en het functioneren van de door het bestuur ingestelde commissies. Elk jaar vindt onder begeleiding van een externe deskundige een aparte bestuursevaluatie plaats binnen het bestuur als geheel. Tevens worden functioneringsgesprekken met de individuele bestuursleden gevoerd.

Op 9 juli 2019 heeft het bestuur de bestuursevaluatie gehouden waarbij het functioneren van het bestuur als geheel is besproken.

Gedragscode

Ter voorkoming van belangenconflicten, misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij SPD aanwezige informatie heeft SPD een gedragscode opgesteld. Deze gedragscode geldt voor de bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan, externe leden van de beleggingsadviescommissie en overige door het bestuur aangewezen verbonden personen. De compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode. Charco & Dique is vanaf de tweede helft van 2017 aangesteld als compliance officer van het pensioenfonds. De compliance officer heeft in de bestuursvergadering van 28 januari 2020 zijn compliance-jaarrapportage over 2019 (periode januari t/m december 2019) gepresenteerd. In 2019 hebben zich geen compliance-incidenten voorgedaan.

Naleving wet- en regelgeving

Voor zover bekend bij het bestuur en de compliance officer zijn geen overtredingen van wet- en regelgeving die het pensioenfonds betreffen, voorgekomen; met uitzondering van de in de volgende alinea beschreven situatie ten aanzien van het communiceren in scenario's. DNB heeft geen aanwijzingen, dwangsommen of boetes opgelegd.

Vanaf september 2019 dient het te bereiken pensioen op AOW-datum in drie bedragen in het pensioenregister te staan. De bedragen zijn gebaseerd op een verwacht, een optimistisch en een pessimistisch economisch scenario. De bedragen staan in een navigatiemetafoor. De boodschap is dat pensioen onzeker is én dat de koopkracht kan dalen door inflatie. Het gaat om netto bedragen inclusief de AOW.

Het pensioenfonds heeft de toezichthouder AFM op 30 september 2019 geïnformeerd dat de aanlevering van de scenariobedragen (URM scenario's) aan Mijnpensioenoverzicht.nl na de wettelijke datum van 30 september 2019 zou worden gerealiseerd. De scenariobedragen zijn op 18 december 2019 aan Mijnpensioenoverzicht.nl geleverd. AFM heeft SPD op 14 februari 2020 geïnformeerd dat AFM op basis van de melding tot de conclusie kwam dat SPD artikel 51 van de Pensioenwet in samenhang met artikel 9e Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling heeft overtreden per 30 september 2019.

Privacy versterkt met Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

De Europese privacywetgeving is herzien. De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) trad 25 mei 2018 in werking. Een verordening heeft - anders dan een richtlijn - rechtstreekse werking. Een nationale wet is hiervoor dus niet meer nodig. Wel kan een lidstaat van de EU ter uitvoering van een verordening aanvullende nationale regels geven. In Nederland gebeurde dat via de Uitvoeringswet AVG. Het pensioenfonds heeft naar aanleiding hiervan een privacybeleid opgesteld.

De Pensioenfederatie kwam op 1 juli 2019 met de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen (Gedragslijn). Naar aanleiding van de Gedragslijn heeft het bestuur het privacybeleid van het pensioenfonds aangepast. Het bestuur verklaart dat het pensioenfonds zich aan de Gedragslijn houdt.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen (hierna de Code) heeft tot doel het functioneren van de besturen van pensioenfondsen te verbeteren en inzichtelijker te maken. Hiertoe zijn door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid 83-normen voor 'goed pensioenfondsbestuur' geformuleerd. De Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Bepalend voor de werking van de Code is hoe de pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan, niet de mate waarin ze die naar de letter naleven. Dit betekent dus dat er ruimte is om af te wijken van de Code, mits dit weloverwogen gebeurt. De Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen ziet toe op de naleving van de Code.

Op 3 oktober 2018 is de Code Pensioenfondsen door de Stichting van de Arbeid en de Pensioenfederatie gewijzigd. De Code is bondiger geworden en anders gestructureerd. Inhoudelijk is de Code, op een paar nieuwe normen na, nagenoeg hetzelfde gebleven. De Code Pensioenfondsen bevat veel normen die gaan over gedrag en cultuur. Een beperkter aantal normen gaat over de manier van rapporteren.

Nieuwe onderdelen zijn:

- Norm 39 waarin de benoeming en ontslag van de leden van het verantwoordingsorgaan specifiek is gemaakt.
- Norm 33 waarin een stappenplan wordt gevraagd waar het gaat om het bevorderen van diversiteit in het pensioenfondsbestuur.
- Norm 47 waar het gaat om de rapportage van het intern toezicht over de naleving en toepassing van de Code Pensioenfondsen.

Ook is de bepaling over de tweejaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur onder begeleiding van een derde partij veranderd in een driejaarlijkse (norm 28). En voor het verantwoordingsorgaan is een zelfevaluatie voorgeschreven die met enige regelmaat zal plaatsvinden (norm 30).

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2019 een zelfevaluatie uitgevoerd.

In slechts twee gevallen week SPD in 2019 (nog) af van de normen uit de Code Pensioenfondsen 2019; namelijk:

- norm 33: "In het bestuur en het verantwoordingsorgaan zitten ten minste één man en één vrouw en zowel mensen van boven als onder 40 jaar. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen". Het bestuur is van mening dat geschiktheid boven diversiteit gaat. SPD heeft een leeftijdsgrens van 45 jaar opgesteld. Bij de selectie van nieuwe kandidaat-bestuursleden wordt hier extra aandacht aan besteed. Dit is ook vastgelegd in het stappenplan diversiteit dat in 2019 is opgesteld. Per 1 januari 2020 heeft het bestuur een bestuurslid onder 45 jaar benoemd. Hierdoor voldoet het bestuur aan deze norm. In het verantwoordingsorgaan zitten geen vrouwen aangezien zich hiervoor in het verleden geen vrouwelijke kandidaten hadden aangemeld. In 2020 werd via verkiezing een vrouwelijke kandidaat als nieuw lid van het verantwoordingsorgaan gekozen;

- norm 39: "Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of de visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het VO zelf. In uitzonderlijke gevallen kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid van het verantwoordingsorgaan ontslaan." Het bestuur heeft in 2019 een voorgenomen besluit genomen over de aanpassing van de statuten en het reglement van het verantwoordingsorgaan om de procedure aan te passen conform deze norm. In de loop van 2019 heeft het bestuur een positief advies van het verantwoordingsorgaan en van het bestuur van DPD ontvangen. Op 28 januari 2020 heeft het bestuur op basis hiervan een definitief besluit genomen tot de aanpassing van de twee documenten. De statutenwijziging is op 20 februari 2020 vastgelegd door de notaris van het pensioenfonds. Het pensioenfonds voldoet vanaf die dag aan deze norm.

In de onderstaande tabel ziet u de vindplaatsen van de rapportagenormen:

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting bestuursverslag of website
<p>Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Hoofdpijnen' van het bestuursverslag over het beleid dat het in 2019 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte.
<p>Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Karakteristieken' en 'Hoofdpijnen' van het bestuursverslag over de samenstelling van fondsorganen en de diversiteit van de leden. De samenstelling is ook opgenomen op de website.
<p>Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Hoofdpijnen' van het bestuursverslag over de samenstelling van fondsorganen, de doelen ten aanzien van diversiteit en de stappen voor het bevorderen van diversiteit.
<p>Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.</p>	Ja	Een samenvatting van het oordeel en de bevindingen van de visitatiecommissie is opgenomen in hoofdstuk A van dit jaarrapport.
<p>Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.</p>	Ja	In het hoofdstuk 'Karakteristieken' beschrijft het bestuur de missie en visie en van het fonds. De strategie van het fonds wordt beschreven in het hoofdstuk 'Hoofdpijnen'. De missie en visie zijn ook opgenomen in de ABTN. De ABTN wordt op de website gepubliceerd.
<p>Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.</p>	Ja	Het bestuur licht in de 'Beleggingenparagraaf' de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
<p>Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.</p>	Ja	In het hoofdstuk 'Hoofdpijnen' rapporteert het bestuur over de naleving van de integriteitregeling en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
<p>Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.</p>	Ja	In het hoofdstuk 'Hoofdpijnen' wordt gerapporteerd over de klachten en geschillen. Op de website wordt de procedure in begrijpelijke taal uitgelegd.

De normen die betrekking hebben op het Belanghebbendenorgaan en de Raad van Toezicht zijn voor SPD niet van toepassing.

Op 13 november 2018 heeft het bestuur van het pensioenfonds ook besloten het IMVB-convenant van de Pensioenfederatie te ondertekenen. IMVB staat voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Met het ondertekenen van dit convenant geeft het pensioenfonds aan te willen toewerken naar een beter maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Het bestuur heeft eerder de deelnemers van het pensioenfonds ondervraagd op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en hieruit is geconcludeerd dat maatschappelijk verantwoord beleggen voor de deelnemers wenselijk is en dat hierbij wordt uitgegaan van een beleggingsresultaat dat vergelijkbaar zal zijn met een beleggingsbeleid zonder deze scope. Het bestuur komt voor de deelnemers, onder andere met het ondertekenen van het IMVB-convenant, aan deze wens tegemoet.

Strategie

De deelnemer en diens pensioen staan bij het pensioenfonds voor dierenartsen centraal. Pensioen en vermogensbeheer moeten zijn afgestemd op de wensen van de deelnemers, waarbij kosten en opbrengsten in de juiste balans worden gebracht door het pensioenfondsbestuur. Het bestuur zal dit, rekening houdend met het veranderende politieke landschap, blijven doen.

Achtereenvolgens wordt hierna aandacht besteed aan de grootte van het fonds en de kosten per deelnemer, de pensioenleeftijd, de politieke besluitvorming (waaronder nieuw pensioenstelsel, brexit en verplichtstellingscontrole), het gebrek aan pensioeninteresse bij de deelnemers, de complexiteit van de regeling in samenhang met de robuustheid van de administratie en de kansen op het gebied van keuzemogelijkheden en maatschappelijk verantwoord beleggen. Tot slot wordt stilgestaan bij de redenen waarvan het bestuur vindt dat die het bestaan van een eigen zelfstandig pensioenfonds voor dierenartsen rechtvaardigen.

Relatief klein/kosten per deelnemer

Als gekeken wordt naar deelnemersaantallen is het pensioenfonds voor dierenartsen met 4.168 deelnemers, 1.268 gewezen deelnemers en 1.721 pensioengerechtigden een relatief klein fonds (kerncijfers jaarwerk 2019). Met de omvang van het belegd vermogen van bijna 1,7 miljard euro behoort SPD tot de 100 grootste fondsen van Nederland. Deze grootte (zowel qua aantallen als vermogen) maken dat de bestuurders een grote verantwoordelijkheid hebben. Prudent beleggen en duidelijk communiceren zijn van essentieel belang voor de financiële toekomst van de deelnemers. De rendementen zijn goed geweest in de afgelopen jaren en het is van belang om de rendementen ook zo hoog mogelijk te houden. Op welke wijze de kennis in het pensioenfondsbestuur, die daarvoor nodig is, kan worden vastgehouden en verbeterd, is in het geschiktheidsplan opgenomen. Jaarlijks wordt het geschiktheidsplan geëvalueerd en waar nodig herzien. De mate van risico die het fonds mag lopen om tot het gewenste rendement te komen is afhankelijk van de gemiddelde risicohouding van de deelnemers die de tweede helft van 2017 voor het laatst is bepaald. Deze risicohouding is een van de basisgegevens voor de ALM die in 2017 is uitgevoerd. In 2020 is een nieuwe bepaling van de risicohouding en een nieuwe ALM gepland.

Een van de beleggingsbeginselen heeft te maken met het kostenaspect van beleggingen. Kosten zijn zeker en rendementen niet. Het is altijd van groot belang om de uitvoeringskosten per deelnemer en de beheerkosten als deel van het belegd vermogen zo laag mogelijk te houden. SPD tracht dit te bereiken met behoud van kwaliteit en tenminste onder het landelijk gemiddelde te blijven vergeleken met vergelijkbare fondsen. Onder andere door van actief beleggen over te gaan naar passief beleggen tenzij actief duidelijk voordelen biedt, heeft SPD in 2015 de vermogensbeheerkosten aanzienlijk verlaagd. Dit effect is door het wegvallen van de btw-koepelvrijstelling voor pensioenfondsen voor een groot deel teniet gedaan. SPD zal samen met de Kring van Beroepspensioenfondsen binnen de Pensioenfederatie optrekken om het wegvallen van de btw-vrijstelling ongedaan te maken en ook op eigen initiatief hiervoor juridische stappen ondernemen.

Ook de kosten voor de uitvoering van de pensioenadministratie en de bestuursondersteuning, die zijn uitbesteed, worden strikt in de gaten gehouden. Kwaliteit en kosten zijn daarbij beide belangrijk. De kwaliteit van de uitvoering moet hoog zijn en voldoen aan de verwachtingen van de deelnemer. SPD monitort uiteraard voortdurend de kwaliteit van de uitvoering aan de hand van diverse rapportages. Het bestuur van SPD is tot nu toe tevreden over de pensioenuitvoerder. In 2017 is het uitbestedingsrisico uitgewerkt in het kader van het integraal risicomanagement. De resultaten daarvan zijn meegenomen in de contractbesprekingen met de pensioenuitvoerder waarmee in 2018 een nieuw vijfjarig contract is afgesloten.

SPD evalueert in jaarlijkse gesprekken de samenwerking met de uitbestedingspartners aan de hand van een standaard evaluatieformulier.

Pensioenleeftijd

SPD voert een regeling uit met pensioenleeftijd 65. Daardoor ontstaat er een ruimte tussen de pensioenleeftijd van SPD en de wettelijke pensioenrichtleeftijd van 68 jaar. Het opbouwen van pensioen tot een hogere leeftijd geeft de deelnemer de mogelijkheid om een hoger pensioen te bereiken. Een paneldiscussie in 2018 over de mogelijkheid tot verhogen heeft duidelijk gemaakt dat de deelnemer dat niet als een positieve verandering ervaart. De eventuele verhoging van de pensioenleeftijd moet worden voorgelegd aan de leden van de deelnemersvereniging. Vanaf 2019 is in de communicatie aandacht besteed aan het eventueel verhogen van de pensioenleeftijd. Het was de intentie van de beide besturen om de verhoging van de pensioenleeftijd in de Ledenvergadering van 2020 of 2021 aan de leden van de deelnemersvereniging voor te leggen. In afwachting van het pensioenakkoord is de communicatie uitgesteld tot het vierde kwartaal van 2019. In 2020 zal verder gecommuniceerd worden met de deelnemers over de verhoging van de pensioenleeftijd.

Politieke besluitvorming

Het nieuwe pensioenstelsel: De opzet van het nieuwe pensioenstelsel heeft lange tijd op zich laten wachten. Inherent aan het poldermodel dat we in Nederland hebben, is er veel en lang gediscussieerd over de verschillende mogelijkheden. Uiteindelijk is het mogelijk gebleken om tot consensus te komen en ligt er een nieuw pensioenakkoord. Voor dierenartsen ligt een van de opties, die als "gewenst" worden aangegeven, niet zo ver van de huidige praktijk. SPD werkt altijd al met individuele potjes voor de deelnemers met risicodeling voor en na pensionering. Dat zou de kosten van de eventuele overgang behapbaar kunnen maken. Daarnaast is afgesproken dat de doorsneepremie moet verdwijnen. Het verdwijnen van de doorsneepremie heeft op het pensioenfonds voor dierenartsen wel effect aangezien er nu sprake is van een beschikbare premieregeling met leeftijdsafhankelijke premie in staffels. De premie zou dan een vaste premie worden. Het systeem met degressieve opbouw dat daarbij hoort zal zeker een dalend effect hebben op het toekomstig te bereiken pensioen van mensen die op dit moment al enige tijd deelnemen in de regeling. SPD heeft doordat de door de deelnemer betaalde beschikbare premie direct wordt omgezet in eigen pensioenaanspraken, geen evenwichtige mogelijkheid om die daling uit het collectieve vermogen te compenseren. Om deze deelnemers te behoeden voor een daling in het te bereiken pensioen is het noodzakelijk om de fiscale mogelijkheden voor die deelnemers te verruimen. SPD zal aansluiten bij andere fondsen met dezelfde problematiek om dit door de wetgever te laten onderkennen en oplossen.

Door het netwerk in de pensioensector goed te onderhouden en de communicatie vanuit ministerie en Pensioenfederatie op de voet te volgen, blijft het pensioenfondsbestuur "bij" op dit gebied en kan het als er aanpassingen nodig zijn snel schakelen. De uitwerking van het pensioenakkoord zal ongetwijfeld nog enige tijd in beslag nemen. Tot die tijd is niet helemaal duidelijk wat er mogelijk en nodig is. Het streven is om niet over één nacht ijs te gaan. Het bestuur zal eerst grondig kijken naar alternatieven alvorens te besluiten wat voor de praktiserende dierenartsen de beste keuze is.

Brexit

Een apart onderdeel van de politieke besluitvorming betreft de brexit. Door de langdurige politieke crisis in het Verenigd Koninkrijk is de voorbereiding op de brexit in 2019 optimaal geweest. Als in 2020 Groot-Brittannië de EU verlaat is SPD daar klaar voor. Slechts enkele pensioengerechtigden wonen in Groot-Brittannië en de betaling van de pensioenuitkering loopt geen gevaar. Voor de komende jaren worden de ontwikkelingen op de voet gevolgd en de aanpassingen in vermogensbeheer en pensioenbeheer op tijd doorgevoerd.

Verplichtstellingscontrole

Tot slot nog enkele overwegingen met betrekking tot de verplichtstellingscontrole: SPD probeert door het uitvoeren van verplichtstellingscontroles de beroepsgenoten zoveel mogelijk te wijzen op de verplichtstelling. Sinds meer dan een jaar levert deze controle problemen op. In het verleden werd voor de verplichtstellingscontrole gebruik gemaakt van het bestand van de beroepsvereniging. Sinds de invoering van de AVG heeft de beroepsvereniging aangegeven dat geen gebruik meer kan worden gemaakt van het bestand. Daarnaast is dit bestand verre van volledig nu de organisatiegraad van de praktiserende dierenartsen aan het afnemen is en dierenartsen niet meer vanzelfsprekend lid van de beroepsvereniging zijn.

In tegenstelling tot bij humane (para-)medische beroepen is er bij praktiserende dierenartsen geen actueel register van practici. De openbare gegevens van het CIBG (veterinaire variant van het BIG-register) zijn onvoldoende specifiek. In 2019 is de verplichtstellingscontrole uitgevoerd aan de hand van de openbare CIBG gegevens. De controle is grotendeels onmogelijk gebleken en onnodig complex. SPD heeft in 2019 samen met de Pensioenfederatie (via de Kring van Beroepspensioenfondsen) aan SZW duidelijk gemaakt dat er sprake is van een gerechtvaardigd belang om toegang tot relevante registers te kunnen krijgen in het kader van de wettelijk verplichte verplichtstellingscontrole. SZW was het daar niet mee eens. Waar de andere beroepspensioenfondsen via de verplichte registratie van facturen van een ander systeem gebruik kunnen en mogen maken, is SPD nog niets opgeschoten. In 2020 wil SPD, naast het zoeken van een langjarige oplossing in samenwerking met de Pensioenfederatie, er nogmaals voor pleiten dat er sprake is van gerechtvaardigd belang om op korte termijn een oplossing te krijgen voor deze problematiek.

Pensioeninteresse

Al jaren een van de grootste communicatie-uitdagingen, die niet alleen voor SPD van toepassing is, maar voor de hele pensioensector, is het gebrek aan pensioeninteresse bij de deelnemers. De negatieve berichtgeving over pensioenen in de media trekt een zware wissel op de grotendeels positieve boodschap, die er is over het pensioen in ons land. We hebben in Nederland een heel goed pensioenstelsel en zorgen gemiddeld genomen erg goed voor onze oude dag. Er is sprake van een geautomatiseerd verplicht systeem met risicodeling waarbij het grootste deel van de Nederlanders aanvullend op de door de regering geregelde AOW extra pensioenopbouw heeft om de inkomsteruggang na pensionering niet te groot te laten zijn. Een nieuw onderdeel van de boodschap is dat het bedrag aan extra op te bouwen pensioen niet 100% vast staat. Dat valt veelal niet goed bij de risicomijdende deelnemer die veel waarde hecht aan zekerheid.

Doordat de gemiddelde deelnemer daarnaast meer interesse heeft in het heden en minder geïnteresseerd is in de toekomst, is het moeilijk om de informatie die we als pensioenfonds verstrekken, tussen de oren van de deelnemer te krijgen. SPD streeft naar een hoge deelnemerstevredenheid. Het blijft een gezamenlijk speerpunt van het fondsbestuur en de deelnemersvereniging om de toegevoegde waarde van de collectiviteit en solidariteit onder de aandacht van de deelnemers te brengen. Daartoe wordt jaarlijks het communicatiebeleid herijkt en wordt een gezamenlijk communicatieplan gemaakt.

Complexiteit, versoering regeling en robuuste administratie

Het pensioenfonds voor dierenartsen bestaat sinds 1975. De regeling is destijds gemaakt voor een deelnemersbestand dat totaal anders was dan het huidige. Het vak van dierenarts is onderhevig aan demografische veranderingen. Er zijn meer vrouwelijke collega's en zowel mannen als vrouwen willen meer parttime werken dan in het verleden het geval was.

Daarnaast kiezen dierenartsen er steeds vaker voor om niet meer als ondernemer hun vak uit te oefenen. Waar vroeger mensen na enkele jaren loondienst vrijwel altijd tot een maatschap toetraden, is tegenwoordig het grootste deel van de deelnemers in loondienst in de praktijk werkzaam. In de afgelopen jaren hebben private investeerders een groot deel van de Nederlandse praktijken overgenomen, waardoor enkele hele grote werkgevers zijn ontstaan. Dat is een nieuwe ontwikkeling in diergeneeskundig Nederland waar aan ook SPD zich zal moeten aanpassen. In 2020 en de jaren daarna zal SPD door in gesprek te blijven met de nieuwe grote werkgevers er alles aan doen om de deelnemers ook bij die werkgevers zo goed mogelijk te ondersteunen.

In de diergeneeskunde wordt van oudsher 2/3 deel van de pensioenpremie door de meeste werkgevers betaald. Voor een deelnemer, die in loondienst is bij verschillende werkgevers in een jaar of bij verschillende werkgevers tegelijk, is de persoonlijke pensioenadministratie complex.

Tot slot is ondanks de voorwaardelijke indexatie ambitie (ten gevolge van het economische klimaat in het laatste decennium en de lage rente) de laatste jaren helaas geen toeslag mogelijk geweest. De impliciete verlaging van de pensioenen, in de vorm van een verminderde koopkracht, maakt de regeling soberder.

Mede daarom en omdat in de scenarioanalyse naar voren is gekomen dat de moderne deelnemer andere en meer flexibele wensen heeft dan zijn/haar voorganger uit de vorige eeuw, is een werkgroep opgericht. Deze werkgroep "Regeling" heeft in 2018 en 2019 gekeken welke eventuele aanpassingen of flexibiliseringen voor SPD haalbaar zouden kunnen zijn. Het verhogen van het maximum beroepsinkomen waarover pensioen mag worden opgebouwd en een eventuele vrijwillige bij-spaarregeling maken daar deel van uit. In 2020 zullen de opties die de besturen van SPD en DPD in 2019 als plausibel hebben aangemerkt verder worden onderzocht.

De pensioenadministratie wordt al sinds het eerste jaar door dezelfde uitbestedingspartner uitgevoerd, waardoor er op professioneel en persoonlijk niveau bij de deelnemersadministratie ervaring is met deelnemersbestand en beroepsgroep. Ondersteuning van de deelnemer vanuit de deelnemersadministratie gebeurt zowel schriftelijk (inclusief mail) als telefonisch. Binnen het kader van "digitaal tenzij" wil het pensioenfonds voor dierenartsen de deelnemer zoveel mogelijk ondersteunen. De online-inschrijving inclusief de mogelijkheid om lid te worden van de deelnemersvereniging bij het fonds is in 2019 geoptimaliseerd. In het deelnemersportaal zijn afgelopen jaar de digitale mogelijkheden uitgebreid, zodat de regeling gebruikersvriendelijker wordt en de deelnemers de eventuele complexiteit minder ervaren. Bij dit project, dat "nieuwe digitale klantbediening" (NDK) heette, was het fonds nauw betrokken om ervoor te zorgen dat het resultaat aan de wensen van het fonds voldoet. In 2020 zal de ontwikkeling van NDK verder gaan. Een pilot voor een chatfunctie wordt gestart. Mogelijk zullen de ervaringen van de deelnemers met het nieuwe portaal tot eventuele aanpassingen/verbeteringen leiden.

SPD is onderdeel van de klanten van de pensioenuitvoerder die innovatie ondersteunen en zal vanuit die activiteit in 2020 een pilot doen die online betalen mogelijk maakt.

Keuzemogelijkheden en maatschappelijk verantwoord beleggen

In de landelijke pers worden keuzemogelijkheden genoemd als methode om de betrokkenheid van deelnemers bij een pensioenfonds te verhogen. Bij SPD is al een aantal keuzemogelijkheden in de regeling opgenomen (vervroegen/uitstellen, hoog-laag regeling, keuze voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid). Op basis van het nieuwe pensioenakkoord kunnen deze mogelijkheden worden uitgebreid met bijvoorbeeld het opnemen van een deel van het bereikte pensioenbedrag in één keer op het moment van pensioneren.

De communicatieve uitdaging wordt ook hierin door SPD onderkend. Tot nu toe lijken de meeste deelnemers zich echt pas bezig te houden met keuzes aan het einde van hun carrière. Op het gebied van risicohouding is in de huidige regeling van SPD geen ruimte voor keuzemogelijkheden. In het verleden zijn de deelnemers van SPD minder risicomijdend gebleken dan gemiddeld in Nederland werd gemeten. Mochten in het nieuwe pensioenstelsel keuzemogelijkheden op het gebied van risicohouding eveneens belangrijk blijken te zijn voor de deelnemers, dan zal het bestuur de mogelijkheden die het heeft uitwerken.

Daarnaast heeft het fonds de afgelopen jaren van een zeer klein aantal deelnemers het verzoek gekregen om een meer maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid te voeren.

In de tweede helft van 2017 is in de deelnemersenquête naast de risicohouding ook de houding van de deelnemers op het gebied van verantwoord beleggen opgenomen. Deelnemers gaven daarin aan dat verantwoord beleggen gewenst was, mits het niet ten koste zou gaan van het rendement. Het bestuur van het fonds is en was van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen onderdeel is van een duurzaam pensioenfonds met een goede lange termijnvisie. Ook de trend in de pensioensector om meer maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen wordt door SPD ondersteund. SPD is echter een kleine speler en zoekt vooral in samenwerking met de sector naar invulling van die verantwoordelijkheid. Het bestuur heeft daarom in 2018 het IMVB-convenant ondertekend dat door de Pensioenfederatie is uitgewerkt. In 2019 en 2020 zal SPD onder andere werken aan de rapportagevereisten die daar onderdeel van uitmaken.

Een eigen, zelfstandig fonds

Jaarlijks kijkt het bestuur van het pensioenfonds tijdens de bestuursevaluatie onder andere naar de rechtvaardiging van het onderhouden van een eigen beroepspensioenfonds. Het bestuur ziet vooralsnog meer voordelen dan nadelen. De omvang van het fonds (zowel qua deelnemersaantallen als qua belegd vermogen) geven geen directe aanleiding voor het zoeken naar alternatieven. De solidariteit onder de beroepsgenoten is naar de mening van de bestuurders meer dan voldoende om de huidige uitvoeringskosten te rechtvaardigen.

Het bestuurlijk risico wordt door nieuwe (Europese) wetgeving IORP 2-richtlijn sinds 2019 vergroot. Met name de invulling van de sleutelfunctieposities die in IORP2 worden beschreven wordt als uitdaging gezien voor een fonds met de governancestructuur en omvang als SPD. In september 2020 zal SPD de sleutelfunctiehouders bij DNB aanmelden. De risicobeheerfunctie en actuariële functie zijn begin 2020 uitgewerkt. De internal auditfunctie wordt in de eerste helft van 2020 nog vormgegeven.

Om de governance passend te houden bij het fonds en tegelijkertijd te voldoen aan de deskundigheidseisen is in het geschiktheidsplan rekening gehouden met een langere inwerktijd voor nieuwe (aspirant) bestuurders. In die inwerktijd wordt door de aspirant bestuurders ook een opleiding op niveau A gevolgd.

In de scenarioanalyse is het samengaan met andere fondsen als mogelijke implicatie gezien van het scenario waarbij een collectieve regeling in economisch zwaar weer het hoofd boven water moet houden. De huidige alternatieven van het fonds zoals samengaan met een vergelijkbaar fonds tot een groter fonds of in bijvoorbeeld het deelnemen aan een algemeen pensioenfonds zijn voor SPD op dit moment geen reële optie. Het is belangrijk deze mogelijkheden wel steeds voor ogen te houden. De ontwikkelingen met betrekking tot de uitwerking van het nieuwe pensioencontract worden uiteraard op de voet gevolgd.

Binnen de Kring van Beroepsfondsen, waar mogelijk fondsen met vergelijkbare kenmerken in vertegenwoordigd zijn, worden ervaringen en kennis uitgewisseld op het gebied van de ontwikkelingen in de pensioensector. In 2019 is gebleken dat ook beroepspensioenfondsen onder druk staan en zich beraden op de toekomst als gevolg van de hogere regeldruk die in de laatste jaren is ontstaan. Vooralsnog is het fonds van mening, alle huidige ontwikkelingen in de pensioensector beschouwend, dat zelfstandigheid toegevoegde waarde heeft voor de deelnemers.

Ontwikkelingen pensioenregeling

Automatische waardeoverdracht klein pensioen

Pensioenfondsen konden er vanaf januari 2019 voor kiezen om kleine pensioenen automatisch over te dragen naar de nieuwe pensioenuitvoerder. Slapende pensioenen van € 2 of lager per jaar vervallen sinds 2019 van rechtswege. Voor kleine pensioenen van voor 2018 maakt de pensioensector samen met het pensioenregister in 2020 een plan van aanpak. Het pensioenfonds heeft besloten om kleine pensioenen automatisch over te dragen aan de nieuwe uitvoerder.

Communicatie

In 2019 lag de focus van het pensioenfonds op het digitaliseren en het bewust maken van deelnemers in hun pensioen. Samen met DPD voerde het pensioenfonds een communicatiestrategie die enerzijds gericht was op het luisteren naar deelnemers en tegelijkertijd deelnemers informeerde over hun opties rondom pensioen.

Vergroten draagvlak

Het draagvlak bij de dierenartsen zit boven de minimumgrens. Het pensioenfonds heeft in 2019 strakker op de ontwikkeling van het draagvlak gemonitord. Net als in 2018 zit er amper een stijgende lijn in het draagvlakcijfer. Dat blijft een zorg voor het pensioenfonds en DPD.

Begin 2019 rondden we het onderzoek af om te achterhalen wat de beweegredenen zijn om geen lid te worden van de deelnemersvereniging. 'Niet goed bij stilgestaan', 'zag het belang er niet van in', 'wist niet wat het inhield', waren ook dit keer de meest gehoorde redenen. Dierenartsen zagen dus niet echt bewust af van het lidmaatschap. Ruim 60% van de nieuwe deelnemers in 2019 werd lid bij DPD.

Onderzoek

In 2019 besteedden we wederom aandacht aan onderzoek. Luisteren is immers een onmisbaar onderdeel van communiceren. DPD en SPD introduceerden het online panelonderzoek. Dit is een online korte enquête met maximaal 5 vragen over specifieke relevante onderwerpen. In oktober vroegen we deelnemers naar hun visie op partnerpensioen en het moment van pensioneren. Bijna 14% van de deelnemers die we aanschreven, vulden de enquête in. Met de uitkomsten wordt verder beleid uitgestippeld en communicatie ingericht. Ook is dit de opstap voor meer enquête uitvragen in 2020.

Begin 2019 rondden we het onderzoek af waarin we nieuwe deelnemers vroegen naar de beweegredenen om geen lid te worden van DPD. We maakten gebruik van een telemarketingbureau om de mening van deelnemers te achterhalen over DPD en lidmaatschap.

Vernieuwd portaal

In 2019 introduceerden we het vernieuwde deelnemersportaal. Hier vinden deelnemers voor hen relevante informatie omtrent hun persoonlijke pensioen, pensioenbedragen, een archief en pensioenplanner. De introductie van het nieuwe portaal ging gepaard met het volledig digitaliseren van het fonds. Bijna 7.000 (oud)deelnemers werden aangeschreven bij de introductie om in te loggen en eventueel aan te geven dat ze niet digitaal willen communiceren met het fonds. De introductie van het nieuwe portaal zorgde voor een toename van emailadressen. Binnen een half jaar tijd groeide het totaal aantal mailadressen met bijna 6%. Na 3 maanden, waarin onder andere het Uniform Pensioenoverzicht en de premienota over het derde kwartaal werden verstuurd, logden 3.500 unieke deelnemers in op het portaal. De manier van inloggen is met de introductie van het nieuwe portaal veranderd. Dit gaat nu met DigiD. Heeft een deelnemer geen DigiD? Dan kan hij een zelfgekozen gebruikersnaam en wachtwoord gebruiken.

De website

De website blijft een belangrijk middel in de communicatiemix van SPD. De website bevat naast alle relevante informatie over de pensioenregeling ook Pensioen 1-2-3. Elke maand waren er 1 of meer nieuwsberichten over relevante pensioenonderwerpen, zoals over de financiële situatie van SPD. Ook werd er via de website regelmatig vacatures binnen SPD of DPD gepubliceerd.

Ons Pensioen

Met Ons Pensioen proberen we het pensioen dichterbij de deelnemer te brengen. Ons Pensioen is de pensioenkrant met een naam die recht doet aan de collectieve en solidaire principes van het pensioenfonds. De inhoud van dit medium komt tot stand door gezamenlijk overleg tussen SPD en DPD. Door naast aandacht voor nieuws rondom pensioen en de pensioenregeling, ook ruimte te creëren voor verhalen, vragen en opvattingen van gewone deelnemers en interviews met bestuursleden over belangrijke onderwerpen.

Digitaal communiceren

In 2019 verstuurden we regelmatig digitale uitingen. Dit jaar ook naast de digitale nieuwsbrief e-SPD ook de uitnodiging voor de panelenquête. We verstuurden de deelnemers e-mailberichten over het moment van pensioneren, pensioen & inkomstenbelasting, over pensioen en samenwonen. In deze e-mails staan steeds linkjes naar meer informatie op de website. We brachten via e-mailings ook vacatures binnen het bestuur onder de aandacht, nodigden mensen uit voor de panel enquête en deelden de uitslag van de enquête via mail.

Overige communicatie

Het verkort jaarverslag is uitgevoerd in een infographic, met daarin de belangrijkste gegevens van het jaar overzichtelijk uitgebeeld. Deze deelden we met de deelnemers via een e-SPD. In het Tijdschrift voor Diergeneeskunde zijn columns gepubliceerd namens DPD (en SPD).

4. PENSIOENBELEID

Pensioenregeling

SPD is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 lid 1 sub j van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De pensioenregeling is van kracht sinds 1 januari 1975 en is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd per 29 januari 2019. De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premieregeling in de zin van de Wvb.

Deelnemerschap

Deelnemer is iedere dierenarts die als zodanig - hetzij zelfstandig, hetzij in dienstverband -praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk, op 31 december 2006 nog geen 60 jaar was, en de vijftienvijftigjarige leeftijd nog niet heeft bereikt. Ook wanneer een dierenarts werkt als invaller, waarnemer of uitzendkracht voldoet hij aan de voorwaarden van deelname.

Premieregeling

De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premieregeling in de zin van de Wvb. Dat betekent dat de hoogte van de pensioenpremie het uitgangspunt is voor de berekening van de pensioenopbouw van de individuele deelnemer. De door de actieve deelnemer betaalde premie wordt in eerste instantie aangewend voor de inkoop van ouderdomspensioen, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd, partnerpensioen (70% van het ouderdomspensioen) en wezenpensioen (20% van het partnerpensioen, tot 21 jaar).

Arbeidsongeschiktheid

Per 1 januari 2015 is de verzekering voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid niet meer verplicht, maar een vrijwillig element in de pensioenregeling van SPD. Dit is een direct gevolg van de gewijzigde fiscale wetgeving voor beroepspensioenfonds. De belastingdienst stelt zich op het standpunt dat premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid alleen mag worden verleend als er sprake is van een loonvervangende uitkering. Er is geen arbeidsongeschiktheidspensioen in de pensioenregeling, dus het hangt van de persoonlijke omstandigheden af of deelnemers aan deze fiscale eis voldoen. De leden van DPD hebben zich uitgesproken voor een vrijwillige regeling.

In 2015 hebben alle nieuwe en bestaande deelnemers de mogelijkheid gekregen om hun keuze kenbaar te maken. Per 31 december 2019 is ongeveer 40% van alle deelnemers (vrijwillig) verzekerd voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Hierbij is geen significant verschil te zien tussen zelfstandigen en dierenartsen in loondienst. Ook verschillen de percentages nauwelijks per leeftijdscategorie.

Hieronder is een overzicht van de stand per 31 december 2019 weergegeven:

LOONDIENST	premie vrijstelling verzekerd?				totaal
	ja	%	nee	%	
Jonger dan 30	210	36%	376	64%	586
30 tot 40	404	37%	685	63%	1089
40 tot 50	223	43%	290	57%	513
50 tot 60	128	46%	148	54%	276
60 en ouder	31	36%	54	64%	85
	996	39%	1.553	61%	2.549

ZELFSTANDIG	premie vrijstelling verzekerd?				totaal
	ja	%	nee	%	
Jonger dan 30	3	43%	4	57%	7
30 tot 40	79	45%	97	55%	176
40 tot 50	184	39%	285	61%	469
50 tot 60	239	44%	303	56%	542
60 en ouder	86	41%	125	59%	211
	591	42%	814	58%	1.405

Premiebeleid

Jaarlijks vooraf worden door het bestuur van het pensioenfonds nieuwe pensioeninkoofactoren vastgesteld op grond van een advies van en berekend door de adviserend actuaris van het pensioenfonds. Deze pensioeninkoofactoren gelden ongewijzigd vanaf 1 januari van een boekjaar voor dat gehele jaar. De uitgangspunten en/of berekeningsgrondslagen staan opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het pensioenfonds.

Bedragen x € 1.000	2019	2018
Kostendekkende premie	37.229	33.565
Conform ABTN vastgestelde minimale vereiste premie	22.611	21.837
Feitelijke premie	24.170	23.109
De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:		
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	30.433	27.567
Opslag voor uitvoeringskosten	1.227	1.146
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	5.569	4.852
	<hr/>	<hr/>
	37.229	33.565
De samenstelling van de conform ABTN vastgestelde minimale vereiste premie is als volgt:		
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	12.647	12.196
Opslag voor uitvoeringskosten	1.227	1.173
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	2.314	2.146
Voorwaardelijke onderdelen	6.423	6.322
	<hr/>	<hr/>
	22.611	21.837
De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:		
Premie volgens beschikbare premiestaffel	23.566	22.535
Premie voor vrijwillige verzekering PVI	604	574
	<hr/>	<hr/>
	24.170	23.109

Toeslagbeleid

SPD heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie om de pensioenen waardevast te houden. Indien het bestuur een toeslag toekent, wordt deze per 1 januari van het jaar toegekend. De daarbij gehanteerde maatstaf is de prijsinflatie op basis van de consumenten prijsindex (afgeleid) over de direct voorafgaande periode juli - juli.

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Voor de toeslag per 1 januari van het jaar wordt gekeken naar de financiële positie ultimo september van het daaraan voorafgaande jaar. Er bestaat geen recht op toeslagen en er wordt hiervoor geen reserve aangehouden. Er zal alleen toeslagverlening plaats kunnen vinden, voor zover dit toekomstbestendig is. Dat wil zeggen dat de financiële positie van het pensioenfonds zodanig is dat het te verlenen toeslagpercentage ook naar verwachting in de toekomst uitgekeerd zal kunnen worden.

Het bestuur hanteert voor een besluit over de feitelijke toekenning de onderstaande beleidsstaffel als leidraad:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
Lager dan 110%	Nihil
Tussen 110% en bovengrens	Naar rato
Boven de bovengrens	Volledige toeslagverlening + eventueel inhaaltoeslagen en herstel van kortingen

De bovengrens wordt jaarlijks vastgesteld zodanig dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid. De vaststelling van de bovengrens is als volgt.

- Contante waarde toeslagen (CWT) = de contante waarde van de kasstromen behorende bij de toeslagen indien de volledige maatstaf in elk jaar in de toekomst over de op de berekeningsdatum opgebouwde aanspraken wordt verleend. De contante waarde wordt bepaald op basis van het verwachte netto meetkundige rendement op zakelijke waarden;
- De technische voorziening (TV) wordt bepaald op basis van de per de berekeningsdatum door het fonds gehanteerde actuariële grondslagen, inclusief de door DNB per die datum gepubliceerde rentetermijnstructuur;
- Bovengrens toeslagbeleid = 110% + CWT / TV.

Bovenstaande beleidsstaffel is een leidraad, wat betekent dat het bestuur jaarlijks vaststelt of een toeslag zal worden verleend en wat de hoogte is van de toeslag. Het bestuur houdt zich het recht voor om het toeslagbeleid aan te passen. Toekomstige wijzigingen zijn bindend voor alle deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Per 1 januari 2019 en per 1 januari 2020 is er geen toeslag toegekend.

De historische indexatieachterstand ziet er als volgt uit (sinds de aanpassing van het indexatiebeleid in 2015):

- Gemiste indexatie 1 januari 2016: 0,8%
- Gemiste indexatie 1 januari 2017: 0,0%
- Gemiste indexatie 1 januari 2018: 1,1%
- Gemiste indexatie 1 januari 2019: 1,3%
- Gemiste indexatie 1 januari 2020: 1,6%

Deze gemiste indexaties zullen zodra de financiële situatie dit toelaat op basis van de datum van de gemiste toeslagen worden ingehaald.

Haalbaarheidstoets

Met een haalbaarheidstoets kijkt het pensioenfonds of de afgesproken ambities worden gerealiseerd, of het premiebeleid voldoende realistisch en haalbaar is en of het pensioenfonds voldoende herstelcapaciteit heeft. Bij grote veranderingen zoals de invoering van het nieuwe FTK, een nieuwe pensioenregeling of een andere significante wijziging voert het pensioenfonds een aanvangshaalbaarheidstoets uit. Vervolgens doet het pensioenfonds ieder jaar de jaarlijkse haalbaarheidstoets en rapporteert uiterlijk 30 juni van het lopende boekjaar aan DNB.

De haalbaarheidstoets wordt uitgevoerd als monitor van gestelde normen en beoordeelt of het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweerscenario in lijn zijn met de door het pensioenfonds zelf gekozen ondergrenzen. Deze zelf gekozen ondergrenzen moeten passen binnen de risicohouding van het pensioenfonds. In 2015 voerde het fonds de aanvangshaalbaarheidstoets uit op basis van de scenario'set van DNB. Het pensioenfonds stelde drie grenzen vast:

- 1 Een ondergrens voor het verwacht pensioenresultaat vanuit de situatie dat precies aan de vereisten van het vereist eigen vermogen wordt voldaan. Deze is door het pensioenfonds vastgesteld op 77%. Dit is gelijk aan een jaarlijkse aanpassing van de pensioenen met 50% van de prijsinflatie;
- 2 Een ondergrens voor het verwacht pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie. Deze is ook vastgesteld op 77%;
- 3 Een maximale afwijking van het pensioenresultaat in het slechtweerscenario. Het bestuur heeft deze vastgesteld op 35%.

Uitkomsten haalbaarheidstoets 2019

De haalbaarheidstoets 2019 geeft de volgende uitkomsten:

Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkinggraad bedraagt 97%. Dit is ruim boven de ondergrens. De afwijking van het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkinggraad bedraagt in slecht weer (5% percentiel) 35%. Dit is minder dan de door het bestuur vastgestelde maximale afwijking.

Kostentransparantie

Pensioenuitvoeringskosten

Bedragen x € 1.000	2019	2018
Administratiekosten	1.699	1.444
Adviseurs- en controlekosten m.u.v. controlekosten accountant	163	191
Controlekosten accountant	66	63
Bestuurskosten	296	267
Porti- en drukwerkkosten	25	24
Bijdragen toezichthouders	47	49
Overige kosten	172	181
Totale pensioenuitvoeringskosten	2.468	2.219
	2019	2018
Deelnemers	4.168	4.014
Gewezen deelnemers	1.268	1.251
Pensioengerechtigden met uitstel ingang pensioen	54	30
Pensioengerechtigden	1.721	1.670
	7.211	6.965
Bedragen x € 1	2019	2018
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer:		
- exclusief gewezen deelnemers	€ 415	€ 388
- inclusief gewezen deelnemers	€ 342	€ 319

Beheerkosten vermogensbeheer

	2019	2018
Gemiddeld belegd vermogen	€ 1.629 miljoen	€ 1.465 miljoen
Totale kosten (excl.transactiekosten)	€ 7,3 miljoen	€ 6,3 miljoen
Totale kosten (incl.transactiekosten)	€ 8,7 miljoen	€ 8,2 miljoen
Kosten % (excl. transactiekosten)	0,45%	0,43%
Kosten % (incl. transactiekosten)	0,53%	0,56%

De totale kosten vermogensbeheer in bovenstaande tabel zijn identiek aan de kosten die worden gerapporteerd aan de Toezichthouder (jaarstaat J402). Bij het transparant maken van de kosten vermogensbeheer 2019 zijn de aanbevelingen en definities van de Pensioenfederatie in acht genomen. Dat wil zeggen dat de cijfers zijn gebaseerd op werkelijke kosten (indien aanwezig), hetzij een resultaat zijn van schattingen welke qua methodiek minimaal voldoen aan de vereisten van de Pensioenfederatie.

De kosten vermogensbeheer zijn te onderscheiden naar de kostencomponenten: beheerkosten, performance gerelateerde kosten en transactiekosten.

Transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om effectentransacties tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat er, bijvoorbeeld bij transacties in de categorie vastrentende waarden, geen separate kosten in rekening worden gebracht, maar deze zich uiten in het verschil tussen de bied- en laatprijs.

De kosten omvatten naast de kosten, zoals gerapporteerd in de staat van baten en lasten, ook een uitsplitsing van de 'onzichtbare kosten' voor beheer van onderliggende beleggingsfondsen, waarvan de kosten zijn verwerkt in het beleggingsrendement, en de schatting van de kosten van de individuele transacties. In de staat van baten en lasten worden alleen (directe) kosten getoond die SPD op factuurbasis betaalt aan de tegenpartijen, waardoor deze cijfers niet aansluiten. Het doel van deze paragraaf is om extra inzicht in de kosten vermogensbeheer te verschaffen.

De volgende paragrafen gaan dieper in op de kosten over het afgelopen jaar 2019, waarbij een vergelijking wordt gemaakt ten opzichte van kosten over 2018. Hierbij wordt ook meer inzicht gegeven in factoren die de hoogte van de kosten in belangrijke mate beïnvloeden. Vanaf 2018 worden bij transactiekosten de kosten voor aan- en verkoopkosten apart vermeld.

Vergelijking kosten uitvoering Vermogensbeheer 2019 met 2018

Onderstaande tabellen geven een overzicht per beleggingscategorie van de totale kosten voor het vermogensbeheer over 2019 en 2018 uitgesplitst naar beheerkosten, performance gerelateerde kosten en transactiekosten.

Tabel 1. Kosten vermogensbeheer (in € x 1.000) in 2019

	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Transactiekosten (waarvan aan- en verkoopkosten)	Totaal
Vastrentende waarden	1.968	-	849 (134)	2.817
Aandelen	262	-	75 (22)	337
Vastgoed	2.817	151	-	2.967
Alternatieve beleggingen	218	24	4	245
Overige beleggingen	117	-	-	117
Derivaten	787	-	463	1.250
Overige vermogensbeheerkosten	962	-	-	962
Totaal	7.130	174	1.391 (155)	8.696

Tabel 2. Kosten vermogensbeheer (in € x 1.000) in 2018

	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten (waarvan aan- en verkoopkosten)	Totaal
Vastrentende waarden	2.065	-	1.451 (316)	3.517
Aandelen	255	-	420 (359)	674
Vastgoed	1.608	-	48	1.657
Alternatieve beleggingen	246	78	0	324
Overige beleggingen	59	-	14	73
Derivaten	696	-	27	723
Overige vermogensbeheerkosten	1.254	-	-	1.254
Totaal	6.183	78	1.961 (675)	8.222

Inzicht in beheerkosten

Er zijn meerdere factoren die van invloed zijn op de hoogte van kosten. Onderstaand wordt een algemene beschouwing gegeven op factoren die in belangrijke mate impact hebben op de kosten.

Beleggingsmix

Het type belegging is in belangrijke mate bepalend voor de omvang van de beheerkosten. De belangrijkste drivers tussen verschillende type beleggingen zijn afwegingen tussen zakelijke waarden en vastrentende waarden, liquide versus illiquide beleggingen, traditionele versus alternatieve beleggingen en beleggingen in ontwikkelde markten versus opkomende markten. Bepaalde categorieën zijn weliswaar duurder, maar opgenomen in de beleggingsportefeuille omdat ze naar verwachting bijdragen aan een betere rendement-risicoverhouding van de totale portefeuille.

Schaalgrootte

Wanneer er door SPD of door de fiduciaire beheerder schaalvoordelen behaald kunnen worden, vallen de kosten doorgaans lager uit.

Actief / passief beleggen

Bij actief beheer krijgt de manager de doelstelling mee om de relevante benchmark te verslaan, wat een hoger verwacht rendement betekent. Hiertegenover staan hogere kosten omdat er veel tijd en energie gestoken wordt in onder andere het beleggingsproces, research en analisten.

Overige factoren

Het beheren middels een enkele manager of juist meerdere managers heeft impact op de kosten. Daarnaast kan de keuze tussen een discretionaire oplossing en/of een beleggingsfonds invloed hebben op de hoogte van de kosten.

Beheerkosten

Onderstaand wordt per categorie inzicht gegeven in de hoogte van de kosten aan de hand van bovenstaande factoren, hierbij wordt ook gekeken naar de kosten ten opzichte van het voorgaande jaar.

Vastrentende waarden

De beheerkosten van vastrentende waarden bedroegen in 2019 € 2,0 miljoen, een daling van € 0,1 miljoen ten opzichte van de beheerkosten van vastrentende waarden in 2018. Deze daling werd met name veroorzaakt door een daling van het gemiddeld belegd vermogen van vastrentende waarden.

Aandelen

De beheerkosten van de categorie aandelen bedroegen in 2019 € 0,3 miljoen. Ten opzichte van 2018 zijn de beheerkosten van aandelen licht gestegen, ondanks dat het gemiddeld belegd vermogen van aandelen gedaald is. Deze stijging werd veroorzaakt doordat in de beheerkosten 2019 ook de bewaarkosten zijn opgenomen. Deze waren in 2018 opgenomen onder Overige vermogensbeheerkosten.

Vastgoed

De beheerkosten van de categorie vastgoed bedroegen in 2019 € 2,8 miljoen, dit is een stijging van € 1,2 miljoen ten opzichte van 2018. Deze stijging wordt veroorzaakt door de stijging van het gemiddeld belegd vermogen van vastgoed in 2019 en daarmee hogere beheerkosten, € 0,7 miljoen meer. Daarnaast bleken de opgegeven beheerkosten over 2018 te laag te zijn, uit een nieuwe opgave van de manager blijken deze € 0,5 miljoen hoger uit te komen.

Alternatieve beleggingen

De beheerkosten van de categorie alternatieve beleggingen bedroegen in 2019 € 0,2 miljoen, dit is een daling ten opzichte van 2018. Deze daling wordt met name veroorzaakt door de daling van het gemiddeld belegd vermogen van alternatieve beleggingen in 2019. Deze daling is het gevolg van de keuze om deze beleggingen (onder andere infrastructure en private equity) af te bouwen.

Derivaten

De beheerkosten van de categorie derivaten bedroegen in 2019 € 0,8 miljoen, dit is een stijging van € 0,1 miljoen ten opzichte van de beheerkosten hiervan in 2018.

NB

In april 2019 heeft de transitie plaatsgevonden van een discretionaire rentehedge portefeuille naar LDI-fondsen. De kostenbesparing die hierbij beoogd werd, valt niet direct af te lezen uit het verschil tussen de beheerkosten derivaten in 2019 en die van 2018. In de beheerkosten derivaten zijn nog deels de beheerkosten van de discretionaire rentehedge portefeuille opgenomen, aangezien de transitie heeft plaatsgevonden in het 2e kwartaal van 2019. Verder wordt een deel van de besparingen behaald door lagere beheerkosten vastrentende waarden in 2019. Daarnaast zijn de beheerkosten derivaten toegenomen door hogere beheerkosten van de valuta afdekking, alsmede het opnemen van overige kosten die in 2018 opgenomen waren onder overige vermogensbeheerkosten.

Overige vermogensbeheerkosten

De beheerkosten van de categorie overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2019 € 1,0 miljoen, dit is een daling van € 0,3 miljoen ten opzichte van 2018. Deze daling wordt mede veroorzaakt door doordat hier geen bewaarloon meer is opgenomen, dit is in 2019 toegedeeld aan de betreffende beleggingscategorieën. Daarnaast waren in 2018 hier overige kosten opgenomen, die nu zijn toegedeeld aan beheerkosten derivaten. De overige vermogensbeheerkosten zijn opgebouwd uit de kosten fiduciair beheer (inclusief verrekening van kortingen) en de kosten vermogensbeheer van het pensioenfonds zelf.

Performance gerelateerde kosten

De performance gerelateerde kosten bedroegen in 2019 € 0,2 miljoen, dit is een stijging van € 0,1 miljoen ten opzichte van 2018. Dit werd met name veroorzaakt door de performance gerelateerde kosten van vastgoed in 2019 (in 2018 waren die er niet).

Transactiekosten

Transactiekosten zijn de kosten die aan de beurs of aan een broker betaald moeten worden om een transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn niet altijd direct helder zichtbaar omdat ze onderdeel kunnen zijn van een prijs waarin de transactiekosten reeds zijn meegenomen. De transactiekosten zijn dan onderdeel van de zogenaamde nettoprijs. Vermogensbeheerders zijn vanuit toezichtwetgeving verplicht om te komen tot een beste uitvoeringprijs. Hierdoor wordt per transactie bijgedragen aan het bereiken van lage kosten. De (deels) geschatte transactiekosten in 2019 bedroegen € 1,4 miljoen (2018: € 2,0 miljoen). Uitgedrukt als percentage van het totaal gemiddeld vermogen komt dit neer op 0,09% (2018: 0,13%).

Vastrentende Waarden

De transactiekosten van vastrentende waarden namen af met € 0,7 miljoen van € 1,5 miljoen in 2018 naar € 0,8 miljoen in 2019. Deze daling werd met name veroorzaakt door lagere transactiekosten door de transitie van actief beheer naar passief beheer in 2018 en 2019 bij obligaties opkomende landen en minder transitiekosten bij obligaties opkomende landen.

Aandelen

De transactiekosten van aandelen daalden van € 0,4 miljoen in 2018 naar € 0,1 miljoen in 2019. Deze daling werd met name veroorzaakt door de transitie eind 2018 naar een nieuw beleggingsfonds in aandelen ontwikkelde markten, dit leidde in 2018 tot hoge transactiekosten aandelen. In 2019 waren er geen transities binnen de aandelenportefeuille.

NB

SPD ziet erop toe dat de prestatie van de aandelenportefeuille in lijn ligt met de doelstelling van het pensioenfonds:

- De prestatie van de aandelenportefeuille wordt jaarlijks beoordeeld waarbij specifiek wordt gemonitord op de omloopsnelheid van de aandelenportefeuille en de daaraan verbonden beheer- en transactiekosten.
- SPD belegt passief. De doelstelling van een passieve strategie is het zo nauwkeurig mogelijk volgen van het rendement van de geselecteerde benchmark. Bij passief beleggen zou de omloopsnelheid vergelijkbaar moeten zijn met die van de benchmark. Afwijkingen ten opzichte van omloopsnelheid van de benchmark zou verklaard moeten kunnen worden door aan- of verkopen en aanvullende beleggingsrestricties zoals bijvoorbeeld uitsluitingen.

De transactiekosten (exclusief- aan en verkoopkosten) van de aandelenportefeuille bedroegen ca. 1,4 bp over 2019, dit is lijn met de kosten van reproductie van de MSCI World index van 1,2 bps (bij gemiddelde transactiekosten van 25bp en de omloopsnelheid van 2,4% hiervan) en conform de verwachting voor een passief beheerde aandelenportefeuille.

Vastgoed

Over 2019 waren er geen transactiekosten vastgoed.

Alternatieve beleggingen

In 2019 waren er vrijwel geen transactiekosten van alternatieve beleggingen, zoals ook in 2018 het geval was. Dit is in lijn met de afbouw van deze beleggingen.

Derivaten

De transactiekosten van derivaten kwamen over 2019 uit op € 0,5 miljoen, aanzienlijk hoger dan de transactiekosten derivaten over 2018. De hogere transactiekosten werden met name veroorzaakt door de transitie van een discretionaire rentehedge portefeuille naar LDI-fondsen. Door deze transitie zullen de beheerkosten dalen de komende jaren.

Aansluiting met de jaarrekening

De aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie nemen naast de directe kosten ook de indirecte kosten mee en maken expliciet onderscheid tussen de vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten die direct bij SPD (€ 2,4 miljoen) in rekening zijn gebracht opgenomen. De deels geschatte direct toe te rekenen beleggingskosten binnen de beleggingsfondsen en transactiekosten van € 6,2 miljoen maken in de jaarrekening onderdeel uit van de waardeveranderingen van de beleggingen. In voorgaande opstelling van de vermogensbeheerskosten zijn daarnaast de kosten opgenomen van advisering inzake vermogensbeheer.

5. BELEGGINGEN

Terugblik economie en financiële markten

Terugval economische groei resulteert in monetaire verruiming

Gedurende 2019 viel de economische groei terug. Deze terugval in het economisch momentum was voor de verschillende centrale banken reden om in te grijpen. In zowel de Verenigde Staten, de eurozone als China werd het monetaire beleid verruimd. Daarmee kwam een abrupt einde aan de periode van voorzichtige beleidsnormalisatie. Deze draai in het beleid kwam voor beleggers als een verrassing. Het was ook één van de belangrijkste redenen voor het positieve sentiment op de financiële markten. De Amerikaanse centrale bank (Fed) verlaagde de beleidsrente drie keer met 25 basispunten. Het rentetarief bedraagt nu 1,75%. Daarnaast begon de Fed met het opkopen van kortlopend schuld papier om zo de liquiditeit op de geldmarkten te waarborgen. Ook de Europese Centrale Bank (ECB) kwam in actie. Het opkoopprogramma voor obligaties werd weer gestart, ditmaal voor onbepaalde tijd. Daarnaast benadrukte de ECB dat de beleidsrente nog voor lange tijd op het huidige niveau blijft. Tot slot ging China over tot het stimuleren van de kredietverlening.

Tekenen van stabilisatie

De wereldeconomie groeide in 2019 naar verwachting met ongeveer 3%. In 2018 lag dit groeipercentage nog op 3,6%. Vooral de industriële sector had het zwaar. In zowel de Verenigde Staten als de eurozone was sprake van krimp van de industriële productie. De belangrijkste vertrouwensindicatoren lagen op lage niveaus, maar leken de bodem te hebben bereikt. Dit wees er op dat de ergste groeivertraging achter ons lag. Ook andere indicatoren wezen op stabilisatie eind vorig jaar.

Zo bleef de arbeidsmarkt onveranderd sterk terwijl de rentegevoelige sectoren in de economie profiteerden van de nieuwe ronde aan monetaire verruiming. De verwachting was dat de groeivertraging daarom niet zou uitmonden in een wereldwijde recessie. Echter door de uitbraak van de coronapandemie dient deze verwachting voor 2020 te worden bijgesteld (zie paragraaf Vooruitblik 2020, verderop in dit hoofdstuk).

Handelsoorlog VS-China zorgt voor volatiliteit

Naast de economische groeivertraging zorgden verschillende politieke risico's voor de nodige volatiliteit op de financiële markten. Vooral de handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en China drukte zijn stempel op het sentiment. Berichten over een mogelijke oplossing van het conflict werden afgewisseld met nieuwe importtarieven en zorgen over nog verdere escalatie. Uiteindelijk overheerste echter het optimisme over een goede afloop. Eind 2019 werd dit optimisme deels bewaarheid. China en de Verenigde Staten bereikten op een aantal punten overeenstemming, waardoor het handelsconflict voorlopig is bevroren. Een structurele oplossing is echter nog niet in zicht. Daarvoor zijn de verschillen op belangrijke punten als bescherming van intellectueel eigendom en toegang van Amerikaanse bedrijven tot de Chinese markt nog te groot. In Europa zorgde de brexit voor onzekerheid en onrust. Vooral in het Verenigd Koninkrijk was 2019 een jaar met veel politiek vuurwerk. Premier May trad af nadat ze haar brexit-akkoord niet door het parlement kreeg. Haar opvolger Boris Johnson sloot een nieuw akkoord met de Europese Unie (EU), won vervroegde parlementsverkiezingen en lag daarmee op schema om het Verenigd Koninkrijk uiterlijk 31 januari uit de EU te loodsen, hetgeen ook gebeurde. Daarmee is echter nog geen einde gekomen aan alle onzekerheid rondom de brexit. Eind 2020 moet de nieuwe handelsrelatie tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk zijn overeengekomen anders dreigt alsnog een harde brexit.

Gevoerd beleid

De belangrijkste thema's en de ontwikkelingen op het gebied van portefeuillebeheer in 2019 waren:

Verdere beweging naar strategische portefeuille

SPD sluit de beleggingsportefeuille zoveel mogelijk aan bij de strategische portefeuille. In 2019 is de allocatie naar de illiquide beleggingen vastgoed en hypotheke verder opgebouwd richting het gewenste strategisch gewicht. Hiermee is de portefeuille in lijn gekomen met de strategische portefeuille.

Door de forse groei van de beleggingsportefeuille, als gevolg van de forse rentedaling, heeft SPD extra hypotheke commitment bij Dynamic Credit afgegeven om het hypothekegewicht op peil te houden.

Aanpassingen portefeuille

In het tweede kwartaal van 2019 is SPD overgestapt van een discretionaire renteafdekkingsportefeuille naar een afdekking door middel van LDI -fondsen. Hiermee wordt een kostenbesparing gerealiseerd bij een vergelijkbare hedge effectiviteit.

Aan het eind van het eerste kwartaal heeft SPD, na negatieve ontwikkelingen bij de toenmalige manager en de door hem behaalde resultaten, besloten om de beleggingscategorie schuld papier uit opkomende landen in lokale valuta (EMD LC) passief te laten beheren door L&G. De passieve invulling sluit aan bij de investment beliefs van SPD waarbij de voorkeur uitgaat naar een passieve en kostenefficiënte oplossing.

Bovenstaande aanpassingen en de aanpassingen in de portefeuille vermeld in het vorige jaarverslag (het passief invullen van de beleggingscategorie schuld papier uit opkomende landen in harde valuta -EMD HC- en het omzetten van de beleggingen in aandelen ontwikkelde markten omgezet naar een nieuw beleggingsfonds bij dezelfde manager) zijn geëvalueerd over 2019, hieruit bleek dat deze aanpassingen voldeden aan de verwachten van SPD voor wat betreft rendement, kostenefficiëntie en teruggave van dividendbelastingen (voor het aandelenfonds).

Brexit

Na het verlaten van de Europese Unie (EU) door het Verenigd Koninkrijk moet eind 2020 de nieuwe handelsrelatie tussen beide partijen zijn overeengekomen anders dreigt alsnog een harde brexit. Begin 2019 was SPD reeds juridisch en operationeel voorbereid op een eventuele harde brexit. Hiervoor zijn, waar nodig, de contracten met Britse vermogensbeheerders en tegenpartijen voor derivatentransacties aangepast en staan novatiecontracten met Britse vermogensbeheerders klaar voor ondertekening zodra dit nodig is.

Portefeuillewaarde

De waarde van de portefeuille en de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën aan het einde van het jaar ten opzichte van de situatie aan het begin van het jaar wordt weergegeven in onderstaande tabel:

Bedragen x € 1.000.000	2019		2018	
	Bedrag	Percentage	Bedrag	Percentage
Vastgoed	251	15%	220	15%
Aandelen	424	25%	341	24%
Vastrentende waarden	881	51%	830	57%
Overige beleggingen	25	1%	65	4%
Derivaten en LDI*	132	8%	-7	-0%
Totaal	1.713	100%	1.449	100%

Aansluiting met de jaarrekening

In bovenstaande opstelling zijn de derivaten gesaldeerd weergegeven; in de jaarrekening zijn de negatieve derivaten verantwoord onder overige schulden conform RJ 610 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Rendementen

Onderstaande tabel geeft de performance weer uitgesplitst naar de verschillende categorieën waarin door SPD wordt belegd.

	2019		2018	
	Portefeuille	Benchmark	Portefeuille	Benchmark
Vastgoed	10,8%	7,0%	13,8%	13,9%
Aandelen	29,3%	28,5%	-6,1%	-6,2%
Vastrentende waarden	8,0%	7,1%	-0,2%	0,0%
Alternatieve beleggingen	3,6%	2,7%	5,9%	2,9%
Totaal	13,0%	11,6%	-0,3%	-0,2%
Totaal incl. derivaten en LDI*	18,8%		-0,0%	

*LDI staat voor Liability Driven Investment

Afdekking renterisico

Het renterisico is één van de grootste en belangrijkste risico's op de balans van een pensioenfonds. SPD beheerst dit risico door te beleggen in vastrentende waarden (staatsobligaties euro, bedrijfsobligaties euro en hypotheken) en LDI-fondsen (vanaf april 2019, daarvoor hanteerde SPD een discretionaire swapportefeuille voor de afdekking van het renterisico). SPD maakt gebruik van een strategie waarbij 60% van renterisico van de rentegevoeligheid van de dekkingsgraad op basis van de door DNB gepubliceerde rekenrente wordt afgedekt. Het beleid en afdekkingspercentage zijn in 2019 niet aangepast.

De swaprente daalde gedurende 2019 flink. De 30-jaars swaprente liet in 2019 bijvoorbeeld meer dan een halvering zien, van 1,32% naar 0,60%. SPD dekt het renterisico niet volledig af. Hierdoor had de rentedaling een negatieve impact op de dekkingsgraad aangezien de waarde van de technische voorziening sterker in waarde toenam dan de waarde van de beleggingen.

Afdekking valutarisico

SPD belegt in verschillende beleggingen die in buitenlandse valuta genoteerd zijn. Hierdoor loopt SPD valutarisico. Valutarisico is het risico dat de buitenlandse valuta's dalen en de beleggingen omgerekend in euro in waarde dalen. De belangrijke buitenlandse valuta waarin belegd wordt, zijn de Amerikaanse dollar, Japanse yen en Britse pond. Het valutarisico van deze valuta binnen de portefeuille aandelen wereld wordt voor 75% afgedekt naar de euro. Voor de beleggingscategorieën vastgoed internationaal, global high yield, obligaties in opkomende markten (in harde valuta) en infrastructuur wordt het valutarisico volledig afgedekt. Andere valuta worden niet afgedekt.

Per saldo droeg de valuta afdekking negatief bij aan het resultaat van de portefeuille over 2019. De valuta afdekking beschermt namelijk tegen een daling van de afgedekte valuta's. Als deze valuta's dalen levert de valuta afdekking dus waarde op. Als de afgedekte valuta's echter stijgen levert de valuta afdekking een negatieve waarde op. Dit was het geval in 2019: de Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen stegen allemaal in meer of mindere mate ten opzichte van de euro. De toename varieerde van 2,2% tot 5,9%. De stijging van de Amerikaanse dollar, met 2,2%, was bepalend voor het resultaat van de valuta afdekking, omdat dit de grootste valutapositie is.

Vastrentende waarden

Euro staatsobligaties

SPD belegt alleen in staatsobligaties van de Europese kernlanden. Het absolute rendement van de portefeuille was 4,0% voor kosten. De marktrenten daalden geleidelijk tot extreme niveaus in de eerste drie kwartalen van het jaar. In het laatste kwartaal zijn de rentes enigszins hersteld maar sloten het jaar behoorlijk onder het niveau van eind 2018. De Duitse rente daalde van 0,24% naar een niveau van min 0,19%. De portefeuille heeft over 2019 0,2% minder rendement dan de benchmark behaald. Dit had voornamelijk te maken met de onderweging van de Duitse rente in het begin van het jaar.

Bedrijfsobligaties

Voor de creditmarkten was 2019 een zeer goed jaar. Risico-opslagen van alle segmenten van de markt daalden dan ook flink. Opslagen op semistaat daalden met 13 basispunten, gedekte obligaties met 23 basispunten en bedrijfsobligaties met maar liefst 65 basispunten. Deze flinke daling van risico-opslagen was met name te danken aan de onverwachte draai van centrale banken van verkrappend naar zeer ruim monetair beleid. Zo startte de ECB eind 2019 weer met de opkoopprogramma's wat een verdere daling van risico-opslagen op gang bracht. De portefeuille behaalde met een rendement van 5,5% versus een benchmarkrendement van 4,9% een outperformance van 0,6%.

Hypotheke

Vanuit het perspectief van een institutionele belegger is er in tijden van lage (risicovrije)rente op obligaties een zoektocht naar alternatieve 'veilige havens'. Het beleggen in Nederlandse hypotheke is hierop een goed antwoord vanwege:

- het gunstige macro-economische klimaat
- de lage en verder dalende werkloosheid
- de geprognosticeerde stijging van woningprijzen
- de lage achterstanden en defaults op woninghypotheke
- de aantrekkelijke marge en de relatief lage kapitaaleis
- het aanhoudende tekort aan woningen

Net als in 2018 was in 2019 de hypotheekomzet hoog. Dit is vooral te verklaren door de hoogte van de gemiddelde hypotheeksom. In 2019 steeg bij woningverkoop de vierkante meterprijs gemiddeld met 6,5%. Het aantal woningtransacties was in 2019 ongeveer gelijk aan het jaar daarvoor. Ook stonden in het vierde kwartaal van 2019 huizen ongeveer even lang te koop als het jaar daarvoor. Dit lijkt een signaal te zijn van aanhoudende krapte op de huizenmarkt. De spreads zijn over geheel 2019 gemiddeld met 4 bps afgenomen. Hypotheekrentes zijn aan het eind van 2019 gemiddeld met 60 bps gedaald. De gemiddelde hypotheekrentedaling werd dus grotendeels gecompenseerd door de afname van de swaprentes zodat de spread uiteindelijk niet veel veranderde.

De portefeuille van SPD heeft een uitstekende performance laten zien door met name de hogere waardering door de gedaalde rentes. Dit effect is zichtbaar bij zowel het Aegon Dutch Mortgage fonds en het PVF Hypotheken fonds (SAREF) als bij het mandaat van Dynamic Credit. De hypotheekfondsen en mandaat behaalden in 2019 een rendement van, respectievelijk 7,7%, 6,5% en 10,2%. Het verschil in rendement tussen de fondsen en mandaat wordt, onder andere, veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de hypotheeken in deze fondsen en mandaat.

High yield obligaties

2019 was een bijzonder goed jaar voor wereldwijde High Yield obligaties. De wereldwijde index behaalde een rendement van meer dan 10%. Amerikaanse High Yield obligaties behaalden hogere rendementen dan Europese. Waar in normale marktomstandigheden de meest risicovolle obligaties binnen het High Yield spectrum het beste presteren tijdens sterk opgaande markten, waren het in 2019 juist de minst risicovolle obligaties die het meest in waarde stegen. Dit komt doordat beleggers steeds meer concessies deden qua kredietkwaliteit bij hun zoektocht naar rendement, waardoor ze in toenemende mate bereid waren om ook in High Yield obligaties te beleggen. Ze hadden daarbij wel een sterke voorkeur voor de minst risicovolle obligaties binnen het High Yield spectrum. Een tweede reden is dat minder risicovolle obligaties vanwege de hogere rentegevoeligheid het sterkst konden profiteren van de gedaalde rente. Dit patroon zagen wij ook terug binnen het Achmea IM Global High Yield Fund. De (off-benchmark) allocatie naar bank loans, die in 2018 nog voor een sterke outperformance zorgde, droeg in 2019 negatief bij aan het relatieve rendement.

Over het jaar gemeten bleef het netto rendement 1,4% achter bij het rendement van de benchmark. Alle gemaakte kosten, waaronder toetredingskosten en beheervergoedingen, zijn al op het rendement in mindering gebracht. Het absolute rendement van het fonds over 2019 kwam uit op 9,3%.

Schulden opkomende markten

Voor obligaties in opkomende landen was 2019 een sterk jaar. Obligaties uit opkomende landen genoteerd in Amerikaanse dollar (EMD HC) profiteerden van zowel de daling van de Amerikaanse rente als de daling van de risico-opslag. De risico-opslag daalde flink en zorgde voor de helft van het rendement. Afgedekt naar euro's kwam het totaalrendement voor deze categorie uit op ruim 11%. Het hedged rendement in euro ligt lager dan het rendement in Amerikaanse dollars doordat de euro onder druk stond ten opzichte van de Amerikaanse dollar. De manager presteerde ongeveer in lijn met de benchmark, passend bij de doelstelling.

Obligaties opkomende landen genoteerd in lokale valuta (EMD LC) stegen in euro's met 15,6%. Dit was voor het grootste deel te danken aan de daling van de rente op de lokale obligatiemarkten. Maar ook de zwakke euro droeg positief bij aan het rendement. De euro stond onder druk ten opzichte van vrijwel alle andere belangrijke valuta's. Na een matig 2018 wonnen opkomende marktvaluta's terrein ten opzichte van de euro. Vooral de Russische roebel steeg relatief sterk, onder meer door de opleving van de olieprijs. De combinatie van de twee managers in portefeuille leverde een beter resultaat op dan de benchmark.

Per saldo heeft de vastrentende waarden portefeuille over 2019 een rendement behaald van 8,0% hiermee bleef de portefeuille voor bij de benchmark die een rendement behaalde van 7,1%.

Aandelen

Voor aandelenbeleggers was het kalenderjaar 2019 een uitstekend beleggingsjaar. Het verruimende beleid van centrale banken in ontwikkelde - en opkomende landen stuwden de aandelenmarkten verder omhoog. De MSCI index voor ontwikkelde en opkomende landen noteerde respectievelijk ruim 30% en 20% hoger (in €). Het voortslepende handelsconflict tussen de Verenigde Staten en China zorgde wel voor een rem op de economische groei. Vooral in Azië stonden inkoopmanagersindices onder druk en liep onverwacht de werkloosheid in Japan op.

Per saldo heeft de aandelenportefeuille in 2019 een rendement behaald van 29,3%. De benchmark behaalde een rendement van 28,5%.

Alternatieve beleggingen

Private equity

Omdat aan deze categorie geen strategisch gewicht is toegekend worden geen nieuwe commitments hiervoor afgegeven, deze categorie bevindt zich in een afbouwfase. Naar verwachting keert het private equity fonds waarin SPD belegt, komende jaren volledig uit. Het rendement bedroeg over 2019 -3,2%.

Infrastructuur

Ook deze categorie wordt afgebouwd. Naar verwachting zal het infrastructuur fonds waarin SPD belegt de komende jaren volledig uitkeren. De beheerder van het fonds heeft in 2019 de looptijd hiervan met één jaar verlengd tot februari 2021 voor een ordelijke beëindiging en de vereffening van het fondsvermogen. Het infrastructuurfonds heeft in 2019 een rendement van 6,6% behaald.

Fagoed

Ook aan deze categorie wordt geen gewicht toegekend in de strategische portefeuille van SPD. Voor Fagoed stond 2019 in het teken van het toekomstperspectief. Er is gesproken met een mogelijke koper, maar dit heeft niet tot een transactie geleid. Over 2019 werd een positief rendement behaald van 2,8%.

Per saldo heeft de portefeuille alternatieve beleggingen in 2019 een rendement behaald van 3,6%. De benchmark haalde een rendement van 2,7%. De behaalde outperformance werd met name behaald dankzij de bijdrage van infrastructuur.

Vastgoed CBRE

De portefeuille is verdeeld in Nederlands vastgoed, ca. 25% (inclusief gecommitteerde beleggingen) en internationaal vastgoed, ca. 75%. Per jaareinde heeft SPD vier holdings in de portefeuille. De gerealiseerde spreiding Nederland en internationaal is in lijn met de allocatiedoelstellingen van de vastgoedportefeuille.

De Nederlandse allocatie (ca. € 50 miljoen) is gericht op het defensieve deel van de portefeuille en wordt met name belegd in woningen (twee holdings in de portefeuille). Daarnaast is SPD sinds augustus 2019 belegd in een fonds dat zich toelegt op zorgvastgoed: een strategie die met de typische lange huurcontracten een stabiel rendement genereert, zonder daarbij gebruik te maken van vreemd vermogen. Deze strategie past goed binnen het lage risicoprofiel van de Nederlandse portefeuille en geeft daarbij ook invulling aan het actuele vraagstuk van maatschappelijk investeren. De Nederlandse portefeuille behaalde over 2019 een totaalrendement van 33,3%. De Nederlandse woningmarkt liet over het algemeen een sterk jaar zien en het hoge rendement werd met name gedreven door het erkennen van de ontwikkelingsresultaten in de boeken van IC Dutch Urban Living Venture.

Voor het internationaal vastgoed belegt SPD in het CBRE Global Alpha Fund, een internationaal gespreid vastgoedfonds (ca. € 186 miljoen). Het Global Alpha fonds belegt wereldwijd in kantoren, winkels, woningen en industrieel vastgoed. Per jaareinde had het fonds 54 investeringen in de portefeuille met bijna 2.500 onderliggende vastgoedobjecten verspreid over 24 landen en vier continenten, en weet daarmee een sterke diversificatie op portefeuilleniveau te behalen. De performance van het fonds over 2019 van 6,1% was in lijn met de benchmark van dit fonds. Ook in 2019 leverden de logistieke investeringen wereldwijd de belangrijkste bijdrage aan het rendement. Koploper waren de logistieke investeringen in de Asia Pacific regio, waarbij logistiek in Hong Kong met 18,5% het hoogste rendement behaalde. Daarnaast leverden de Amerikaanse woninginvesteringen een sterke bijdrage. Met name seniorenwoningen en studentenwoningen lieten een hoog rendement zien van respectievelijk 28,8% en 15,2%.

De totale vastgoedportefeuille behaalde een rendement van 10,8% (in €), 3,9% hoger dan het benchmarkrendement.

Verantwoord Beleggingsbeleid

SPD is zich bewust van haar maatschappelijke functie en verantwoordelijkheden. Het pensioenfonds vindt het daarom belangrijk invulling te geven aan maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Om de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen, wil SPD de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze beleggen (lange termijn waarde creatie). Centrale doelstelling is om het risico dat niet aan de verplichtingen kan worden voldaan (risico op onderdekking) en het risico op reservetekort te beheersen.

Internationale normen set als uitgangspunt voor verantwoord beleggen

Als uitgangspunt voor het verantwoord beleggen beleid kiest SPD voor de principes van het UN Global Compact, de OESO richtlijnen voor multi-nationale ondernemingen en de guiding principles on Business and Human Rights. Daarvoor gebruikt SPD onder andere het OESO richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad. Met deze uitgangspunten houdt SPD rekening met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

MVB uitgangspunten

SPD heeft voor het verantwoord beleggen uitgangspunten opgesteld (MVB investment beliefs). Het bestuur evalueert jaarlijks de beleggingen van SPD op basis van deze uitgangspunten.

SPD ziet het als haar taak om het vermogen op maatschappelijk verantwoorde wijze te beleggen. Daarnaast kan maatschappelijk verantwoord beleggen een positieve invloed hebben op de rendements-risicoverhouding. SPD houdt bij het invullen van het beleggingsbeleid rekening met ESG-factoren (Environment, Social, Governance).

SPD wil een bijdrage leveren die passend is bij de omvang van het pensioenfonds en de daarvoor beschikbare middelen. SPD legt periodiek verantwoording af over het MVB-beleid aan de deelnemers.

Het MVB-beleid wordt als volgt ingevuld:

- SPD vindt het belangrijk om ESG-factoren mee te nemen bij de invulling van het beleggingsbeleid, in het bijzonder op die delen van de portefeuille waarbij die toepassing relatief eenvoudig is.
- SPD onderschrijft de Principles of Responsible Investment (PRI) en heeft het IMVB-convenant mede-ondertekend.
- SPD verlangt van vermogensbeheerders dat deze tenminste de Principles of Responsible Investment onderschrijven.

Reikwijdte van het MVB-beleid

Gezien haar omvang en beperkte middelen maakt SPD een keuze voor haar ambitieniveau. Er worden MVB-instrumenten ingezet bij de verschillende beleggingsfondsen waarin SPD belegt. SPD past op de vastgoed, staats- en niet-staatsobligaties geen maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid toe (naast eventueel eigen MVB-beleid van de managers hiervan).

Externe vermogensbeheerders

SPD verlangt van vermogensbeheerders dat zij bij hun beleggingsbeslissingen criteria voor duurzaamheid in overweging nemen, zoals van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen en de Guiding Principles on Business en Human Rights. Daarnaast verwacht SPD dat de externe vermogensbeheerders de Principles for Responsible Investment hebben getekend. Bij het selecteren van vermogensbeheerders houdt SPD rekening met haar uitgangspunten. Bij de selectie van vastgoedfondsen wordt rekening gehouden met de duurzaamheidsbenchmark GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark).

Achmea IM Wereldwijd High Yield fonds: Uitsluitingen worden vormgegeven vanuit het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid van Achmea IM. De uitsluitingen hebben betrekking op producenten van controversiële wapens, op ondernemingen die de structureel internationale normen schenden, tabaksproducenten en ondernemingen die een substantiële omzet genereren uit het delven of gebruik van steenkolen en teerzanden. De lijst van uitgesloten ondernemingen wordt per jaar of half jaar herzien en is terug te vinden op de website van Achmea IM.

BlackRock Wereldwijd Aandelenfonds ESG screened: Naast uitsluitingen op het gebied van controversiële wapens sluit de manager van dit fonds ook aandelen uit van bedrijven die mensenrechten en arbeidsnormen schenden, die betrokken zijn bij corruptie en bedrijven die onvoldoende begaan zijn met het milieu. Verder maakt BlackRock gebruik van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen voor de aandelen in het beleggingsfonds. Op de website van SPD zal in 2020 een link geplaatst worden waarin staat hoe BlackRock heeft gestemd op de aandeelhoudersvergaderingen. Binnen de niet-staatsobligatieportefeuille dat door Achmea IM wordt uitgevoerd, wordt ESG integratie toegepast. Dat betekent dat er binnen het beleggingsproces rekening wordt gehouden met E (Environmental) S (Social) en G (Governance) informatie om zo tot een betere beleggingsbeslissing te komen.

Binnen de staatsobligatieportefeuille dat door Achmea IM wordt beheerd, wordt met name belegd in de kernlanden. Daardoor heeft het sturen op ESG scores geen significant effect. Bij de beleggingsanalyse wordt overigens wel rekening gehouden met ESG ontwikkelingen.

Vanaf 2020 publiceert SPD een lijst van alle beleggingen op de website.

Vooruitblik 2020

Ontwikkeling corona-uitbraak bepalend voor economische ontwikkelingen

Het coronavirus houdt de wereld in zijn greep. Naast de humanitaire tragedie leidt de coronacrisis tot veel economische onzekerheid. De maatregelen om de coronapandemie te bestrijden hebben grote delen van de wereldeconomie stilgelegd. Een wereldwijde economische recessie in 2020 is vrijwel zeker. De vraag is alleen hoe diep deze wordt en hoe lang de coronacrisis zal doorwerken op de economie.

De beleidsmakers trekken alles uit de kast om de effecten van de coronacrisis te bestrijden. Centrale banken kopen ongelimiteerd diverse soorten obligaties op en doen er alles aan om de rust terug te brengen op de financiële markten. Overheden tuigen enorme noodpakketten op en in de eurozone zijn de begrotingsregels losgelaten.

De coronacrisis leidde tot een crisis op de financiële markten. De volatiliteit spoot in maart 2020 op alle markten omhoog. Aandelenmarkten gingen onderuit, de liquiditeit droogde op en risico-opslagen op kredietobligaties liepen hard op. De rente op Duitse staatsobligaties was volatiel maar bleef per saldo laag. De olieprijs kelderde door zowel de vraaguitval als het toegenomen aanbod.

De onzekerheid over de economie en op de financiële markten is groot. In het scenario van een 'Beheerste uitbraak' zou de economie kunnen herstellen in de tweede helft van 2020 na de grote wereldwijde economische schok in de eerste helft van jaar. De extreme inzet van monetaire en begrotingsmaatregelen dempt de negatieve effecten voor de wereldeconomie en de financiële markten. In dit scenario stabiliseren financiële markten en herstellen risicovolle beleggingen. Rentenniveaus blijven laag in dit scenario, maar lopen op middellange termijn licht op.

In het geval van een risicoscenario 'Pandemie XL', vindt er in dit scenario geen economisch herstel plaats in de tweede helft van het jaar. De schok duurt langer en zorgt voor permanente schade. De onrust op de financiële markten blijft groot en risicovolle beleggingen zullen op korte termijn verder onder druk komen te staan. Rentenniveaus blijven laag, maar de ruimte voor verdere dalingen lijkt beperkt. Dit scenario heeft kenmerken van een stagflatieschok.

6. FINANCIËLE PARAGRAAF

Bij de beoordeling van de financiële positie door de certificerend actuaire is de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds kan voldoen aan de verplichtingen aangegeven tot balansdatum bepalend. Daarbij wordt in aanmerking genomen het streven inzake voorwaardelijke toeslagen, zoals aan de actieven en niet-actieven gecommuniceerd en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

De actuaire heeft verklaard dat de vermogenspositie van het pensioenfonds naar haar mening onvoldoende is, vanwege het reservetekort. De beleidsdekkingsgraad is ook lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Daardoor is tevens sprake van een situatie van dekkingstekort.

Dekkingsgraad

	31-12-2019	31-12-2018	31-12 2017	31-12 2016	31-12 2015
	%	%	%	%	%
Actuele dekkingsgraad	104,8	102,5	106,6	101,0	100,3
Beleidsdekkingsgraad	102,6	105,8	105,0	96,7	102,2
Reële dekkingsgraad	82,9	85,8	85,2	79,1	83,0
Vereiste dekkingsgraad	117,0	118,3	117,6	118,7	118,6
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2	104,2	104,1	104,1	104,1

- De financiële positie wordt bepaald op basis van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.
- Daarnaast moet ook de reële dekkingsgraad per jaareinde worden gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank. In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het pensioenfonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid.

Actuariële analyse van het resultaat

De samenstelling van het resultaat blijkt uit het volgende overzicht (x € 1.000):

	2019	2018
Rendement en wijziging rentetermijnstructuur	50.990	-62.934
Premies	-7.518	-5.657
Waardeoverdrachten	47	94
Kosten	-120	27
Uitkeringen	-30	4
Kanssystemen	-254	-512
Incidentele mutaties	-	13.715
Andere oorzaken	582	-
Resultaat	43.697	-55.263

Rendement en wijziging rentetermijnstructuur

Het beleggingsresultaat is het saldo van de beleggingsopbrengsten en de benodigde intresttoevoeging aan de technische voorzieningen (276.997) en het saldo uit hoofde van wijziging RTS (-226.007). Dit leidt tot een positief jaarresultaat beleggingsopbrengsten van 50.990.

Premie

Het resultaat op premie is het verschil tussen de feitelijke premie en het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigde bedrag. Aangezien de feitelijke premie lager is dan de zuiver kostendekkende premie (waarin tevens een solvabiliteitsbuffer begrepen is) is het resultaat 7.518 negatief.

Waardeoverdrachten

Het resultaat op inkomende waardeoverdrachten (74) bedraagt negatief 10 ; het resultaat op uitgaande waardeoverdrachten (398) bedraagt positief 57 . Per saldo een positief resultaat op waardeoverdrachten van 47.

Kosten

De werkelijke uitvoeringskosten bedroegen 2.468 in het boekjaar. Voor uitvoeringskosten kwam 1.227 beschikbaar uit de benodigde premie en 1.121 uit de technische voorziening. Per saldo een negatief resultaat van 120.

Uitkeringen

Het resultaat op uitkeringen bedraagt negatief 44 en bestaat uit het verschil in gedane uitkeringen (32.036) en de vrijval uit de voorziening ten behoeve van de uitkeringen (31.992).

Kanssystemen

Het resultaat op kanssystemen is negatief 254. Dit is een combinatie van resultaat op sterfte (negatief 360), het resultaat op arbeidsongeschiktheid (negatief 174), het resultaat op mutaties (negatief 62) en het resultaat op herverzekering (positief 342).

Incidentele mutaties

In 2019 is er geen sprake van incidentele mutaties en dus ook geen resultaat op incidentele mutaties.

Andere oorzaken

Het resultaat op andere oorzaken ad 582 bestaat uit de overige baten uit de resultatenrekening.

7. RISICOPARAGRAAF

Het bestuur heeft integraal risico management (IRM) veranderd in de organisatie, processen en de planning van het fonds. Door middel van vastlegging in het IRM-beleidsdocument en opzet van een Risicoadviescommissie laat het bestuur het risicomangement integraal onderdeel uit maken van alle processen en besluiten binnen het pensioenfonds.

Het IRM-beleidsdocument beschrijft de invulling van de governancestructuur, de doelstellingen en overall risicobereidheid van SPD. Ook is er een risk assessment, control assessment, een implicatieprocedure en een incidentenprocedure. Daarnaast bevat het document een risicoregister: dit is een lijst van de geïdentificeerde risico's inclusief beheersmaatregelen.

Jaarlijks worden de risicocategorieën en de beheersmaatregelen door de verschillende bestuurscommissies geëvalueerd. De input van de verschillende bestuurscommissies wordt verzameld en getoetst door de Risicoadviescommissie en samen met de risicoanalyse verwerkt in het IRM-beleidsdocument. Vervolgens stelt het bestuur de inhoud van het risicoregister vast. Op 28 januari 2020 heeft het bestuur het IRM-beleidsdocument geactualiseerd.

Sinds 2016 hebben het bestuur en de Risicoadviescommissie tijdens een aantal bijeenkomsten jaarlijks gekeken naar de rollen, taken en verantwoordelijkheden van het bestuur, de diverse commissies, adviseurs en dienstverleners. De uitkomst wordt jaarlijks vastgelegd volgens de RACI-methodiek (Responsible, Accountable, Consulted en Informed). Verder heeft het bestuur in 2019 ten aanzien van de volgende risico's vastgesteld dat het risico (kans en/of impact) in 2019 hoog was of hoger is geworden:

- Marktrisico aandelen
- Tegenpartijrisico
- Valutarisico
- Renterisico
- Inflatierisico
- Omgevingsrisico
- Toezichtsrisko

Het bestuur heeft als gevolg van de coronapandemie geen nieuwe risicocategorieën geïdentificeerd.

Risicomangement proces niet-financiële risico's

Strategische niet-financiële doelstellingen

SPD heeft een lage risicobereidheid met betrekking tot de risico's die de tevredenheid van deelnemers kunnen verlagen en meet deze tevredenheid middels een tevredenheidsonderzoek dat periodiek herhaald wordt. SPD accepteert in beperkte mate restrisico's die het draagvlak voor en de reputatie van het pensioenfonds kunnen verminderen.

SPD accepteert in principe alleen risico's waarbij beheersmaatregelen tegen aanvaardbare kosten uitvoerbaar zijn. SPD accepteert in principe alleen risico's die transparant zijn voor het bestuur, in voldoende mate beheerst kunnen worden en die uit te leggen zijn aan belanghebbenden. SPD accepteert minimale risico's met betrekking tot het niet kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.

De evaluatie door de verschillende bestuurscommissies kan een aanleiding vormen voor aanpassing van de beheersmaatregelen voor de niet-financiële risico's. Als onderdeel van het standaard proces hebben het bestuur en de bestuurscommissies door het jaar heen continu nieuwe maatregelen genomen ten aanzien van de verschillende risico's.

Omgevingsrisico

Het risico als gevolg van buiten de instelling of groep komende veranderingen op het gebied van politieke besluitvorming, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat met als mogelijk gevolg financiële of reputatieschade. Draagvlakrisico en sectorrisico maken hier ook onderdeel van uit.

Beheersmaatregelen :

- SPD is aangesloten bij de Pensioenfederatie en daarbinnen bij de Kring van Beroepspensioenfondsen, met als doel om (maatschappelijk/ politiek) invloed te kunnen uitoefenen.
- SPD en DPD proberen de aanmeldprocedure bij DPD zo eenvoudig mogelijk te maken.
- Twee keer per jaar vindt er reguliere afstemming plaats tussen SPD en DPD.
- Eens per jaar wordt het draagvlak berekend en bekend gemaakt door DPD.
- Eens in de vijf jaar moet DPD een draagvlaktoets uitvoeren.
- SPD heeft een strategisch beleidsplan inclusief scenarioanalyse.

Toezichtsrisico

Het risico dat het fonds aan zwaardere toezichtseisen moet voldoen van de toezichthouders DNB en AFM met als gevolg meer werkzaamheden, een groter beroep op adviseurs, hogere kosten en verhoging van het risico op non compliance met als mogelijk gevolg financiële en reputatieschade.

Beheersmaatregelen:

- SPD bekijkt periodiek de thema's zoals gepubliceerd door DNB. Op basis hiervan maakt SPD een plan van aanpak en welke thema's prioriteit hebben. SPD neemt deel aan de informatiebijeenkomsten van DNB over toezichtthema's en andere onderwerpen.
- De compliance officer heeft een signaleringsfunctie.
- Evaluatie tijdens de jaarlijkse bestuursevaluatie.

Risicomanagement proces financiële risico's

Het risicomanagement proces is erop gericht het algehele balansrisico van SPD te beheersen. Hierbij wordt het actuele risicoprofiel van de portefeuille vergeleken met het lange termijn risicoprofiel, zoals vastgesteld in ALM-studie en portefeuilleconstructie. Dit kan afwijken als gevolg van marktontwikkelingen en/of ontwikkelingen in de (samenstelling van de) portefeuille.

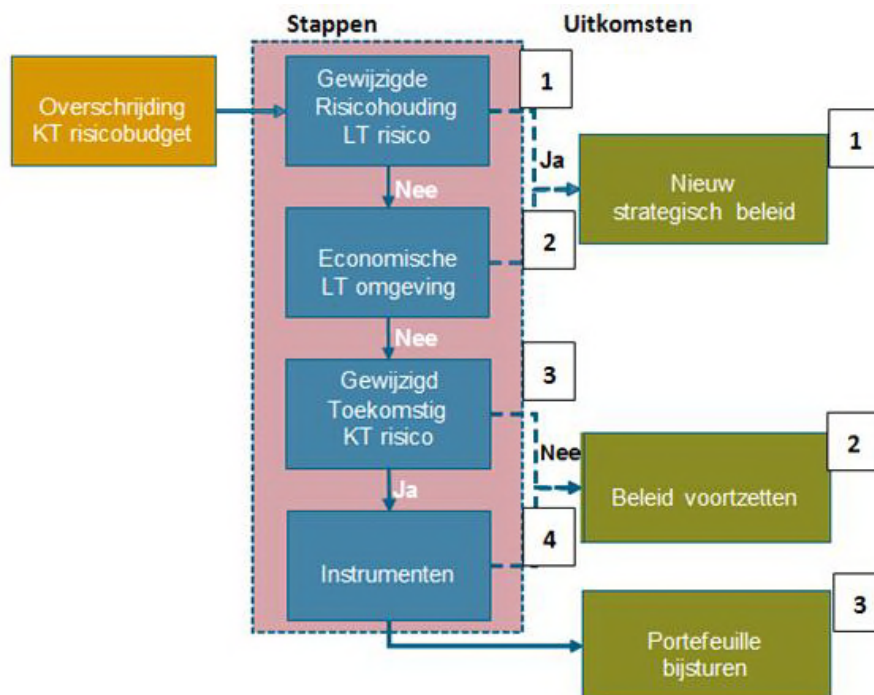
Zie voor meer informatie ten aanzien van de effecten van risico's die zich in het jaar hebben voorgedaan, het hoofdstuk 'Beleggingen'.

Risicomaatstaf en bandbreedte balansrisico

SPD heeft gekozen voor de tracking error (TE) ten opzichte van de verplichtingen als centrale risicomaatstaf. Dit is een maatstaf voor de volatiliteit van de beleggingsportefeuille ten opzichte van de verplichtingen, oftewel de beweeglijkheid van de dekkingsgraad. Door het vaststellen van een bandbreedte rondom het strategisch vastgestelde risicoprofiel wordt het risicoprofiel op korte termijn beheerst. De bandbreedte is vastgesteld aan de hand van de beschikbare actieve beleidsruimte zoals in het beleggingsbeleid gedefinieerd. Zo is de bovengrens gebaseerd op het risicoprofiel van de portefeuille in het geval de actieve beleidsruimte maximaal is benut. De actieve beleidsruimte is gedefinieerd als bandbreedtes rondom de beleggingscategorieën en door de ruimte die de actieve managers hebben om af te wijken van hun benchmark.

Op maandbasis wordt gemeten of de portefeuille zich binnen de bandbreedtes bevindt. Een overschrijding van de bandbreedte betekent dat het feitelijke risicoprofiel van de portefeuille niet meer in lijn is met het strategische beoogde risicobudget. In een aantal stappen wordt beredeneerd of het huidige beleid moet worden aangepast.

De navolgende grafiek geeft dit risicomanagementproces schematisch weer.

Bij een overschrijding van het korte termijn risicobudget, zoals weergegeven in de risicorapportage, doorloopt SPD verschillende stappen om te bepalen welke acties nodig zijn om het lange termijn beoogde risicoprofiel te beheersen.

1. Toetsing lange termijn risicohouding

Allereerst stelt SPD vast of de lange termijn risicohouding van het fonds is veranderd. Als hiervan sprake is, voert SPD een nieuwe ALM-studie uit. Deze studie zal tot nieuw strategisch beleid leiden met als gevolg dat de risicodoelstelling en -bandbreedtes opnieuw bepaald worden.

2. Toetsing economische lange termijn verwachting

Indien de overschrijding is ontstaan omdat de lange termijn financieel-economische verwachtingen zijn veranderd, wordt eveneens een nieuwe ALM-studie uitgevoerd. Deze studie zal tot nieuw strategisch beleid leiden met als gevolg dat de risicotargets en -bandbreedtes opnieuw bepaald worden

3. Korte termijn risicoverwachting

Wanneer de korte termijn risicomaat buiten de risicobandbreedte valt, kan dit komen doordat het korte termijnrisico sterk is toe- of afgenomen. Wanneer de verwachting is dat het risico op korte termijn weer terugkeert binnen de bandbreedte, kan SPD besluiten om de portefeuille niet aan te passen. Bij deze analyse zullen meerdere scenario's kunnen worden beoordeeld.

4. Beschikbaarheid instrumenten

Indien een overschrijding is vastgesteld en een aanpassing noodzakelijk is, wordt geanalyseerd of het korte termijn risico kan worden bijgestuurd en met welke instrumenten - derivaten of fysieke instrumenten - dit bijgestuurd kan worden. Tevens wordt bekeken op welke termijn dit mogelijk is.

Bij overschrijding van de bandbreedte zal SPD aandacht besteden aan het lange termijn risico, de korte termijn vooruitzichten en de mogelijk te nemen acties

Risicobeheersing financiële risico's

In alle stappen van het beleggingsproces heeft SPD beheersmaatregelen vastgelegd, die SPD in staat stelt de verschillende financiële risico's te monitoren en te beheersen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen harde limieten en waarschuwingssignalen.

- Harde limieten (limieten) zijn vastgelegd in de beleggingsrichtlijnen en worden op dagbasis gemonitord. Hierop is het breachbeleid van toepassing. Dit betekent dat overschrijding van een limiet per direct wordt gemeld en dat de fiduciair beheerder uiterlijk 10 werkdagen na constatering van de overschrijding een schriftelijk advies opstelt.
- Waarschuwingssignalen (signalen) worden maandelijks gemonitord en gerapporteerd in de risicorapportage en dienen als signaalfunctie zonder dat directe bijsturing van de portefeuille vereist is. Door middel van de vaststelling van limieten krijgt SPD een indicatie of bepaalde risico's (in historisch perspectief) hoog of laag zijn. Deze limieten dienen als managementinformatie en als input ter bespreking in de beleggingsadviescommissie vergadering.

Met de risicobeheersingsmaatregelen zoals beschreven in deze paragraaf wordt gewaarborgd dat het risicoprofiel van het beleggingsbeleid aansluit bij de governance structuur, doelstellingen en overall risk appetite van SPD zoals dat is geformuleerd in het Risk Control Framework.

Belangrijkste financiële risico's

Onderstaand zijn de belangrijkste financiële risico's vermeld, de risicobereidheid ten aanzien van deze risico's, de beheersingsmaatregelen om deze risico's af te dekken of te mitigeren en de impact van het risico. Dit maakt onderdeel uit van het risicomanagementsysteem zoals hierboven beschreven.

Marktrisico / Balansrisico

Het risico van veranderingen in de waarde van beleggingen binnen de portefeuille als gevolg van wijzigingen in marktprijzen of waarderingen.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico voor een deel. Hieraan ligt de ambitie van het pensioenfonds ten grondslag om een extra verwacht rendement te halen om een betaalbaar pensioen mogelijk te maken.

Beheersmaatregelen:

- Dit risico wordt gemitigeerd door diversificatie over verschillende beleggingen (categorieën, regio's, sectoren en valuta's).
- Bij het Sturen op Risico wordt op basis van het dekkingsgraadirisico (TE vs. verplichtingen) beoordeeld of het risico van het pensioenfonds binnen de bandbreedtes beweegt. Door middel van een bandbreedte rondom het strategisch vastgestelde risicoprofiel wordt het balansrisico beheerst doordat zodoende wordt gesignaleerd wanneer het risicoprofiel op korte termijn significant afwijkt van het beoogde risicobudget. Bij overschrijding van de analyse bandbreedte ontvangt het pensioenfonds van haar fiduciair beheerder een advies over het (middel)lange termijn risico, de korte termijn vooruitzichten en de mogelijk te nemen acties.
- Met behulp van een stress indicator wordt het marktrisico gemonitord. Het pensioenfonds heeft een limiet vastgesteld wat als waarschuwingssignaal moet dienen ter indicatie van een hoog marktrisico en krachtige trend in marktbevingen. Het raken van de trigger geeft een signaal dat analyse van de economische situatie en beoordeling van het balans- en beleggingsbeleid gewenst is.
- Het pensioenfonds monitort de gevoeligheid van de dekkingsgraad in stress scenario's door middel van inzicht in de dekkingsgraadimpact bij marktschokken op zakelijke waarden en rente. Als de dekkingsgraad in een stress scenario onder de kritische ondergrens zakt wordt een waarschuwingssignaal gegeven en ontvangt het pensioenfonds een advies van de fiduciair beheerder over de mogelijk te nemen acties.
- De BAC bekijkt periodiek de ontvangen risico- en beleggingsrapportages waar bovengenoemde beheersmaatregelen worden gemonitord en zo nodig aangepast. Jaarlijks in het beleggingsplan beoordeelt de BAC of bijsturing van de portefeuille nodig is.

In de navolgende tabel (opgesteld ultimo 2019) wordt de gevoeligheid van de dekkingsgraad weergegeven door de impact van specifieke marktbevingen. Enerzijds worden zakelijke waarden (aandelen) geschokt, anderzijds de rente. Dit geeft een goed inzicht van het effect van bepaalde marktbevingen op de dekkingsgraad, waardoor eventuele aanpassingen in het beleid of uitvoering hiervan binnen de gestelde bandbreedtes overwogen kan worden.

		Zakelijke waarden						
		-50 %	-30 %	-10 %	0 %	10 %	30 %	50 %
Rente	+150bp	94	103	112	117	121	130	139
	+100bp	92	100	108	112	116	125	133
	+50bp	89	97	104	108	112	119	127
	0bp	87	94	101	104	108	115	121
	-50bp	84	91	97	100	103	110	116
	-100bp	82	88	94	97	100	105	111
	-150bp	80	85	90	93	96	101	106

N.B.

De start dekkingsgraad in bovenstaande tabel kan afwijken van de dekkingsgraad ultimo 2019. De tabel toont een schok over een periode van één jaar. Dit heeft gevolgen voor de gebruikte Ultimate Forward Rate waardoor de dekkingsgraad bij onveranderde marktomstandigheden toch kan wijzigen.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat met als gevolg een mogelijk financieel nadeel voor het fonds.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico voor een deel. Periodiek (eens per drie jaar) wordt met behulp van een ALM het afdekkingsbeleid voor dit risico bepaald. Het renterisico wordt gemitigeerd en het huidige beleid is om het renterisico voor 60% (o.b.v. UFR-curve) af te dekken. Aangezien SPD geen tactische visie heeft ten aanzien van renteontwikkelingen, worden geen actieve (afwijkende) posities ten opzichte van het afdekkingsbeleid ingenomen.

Beheersmaatregelen

- Het renterisico wordt gemitigeerd door het renterisico voor 60% van de dekkingsgraad (o.b.v. UFR-curve) af te dekken middels vastrentende waarden (staats- en niet-staatsobligaties en hypotheeklen) en renteswaps. Dit wordt op kwartaalbasis bijgestuurd als het afdekkingpercentage buiten de daarvoor vastgestelde bandbreedte valt (op totaal- en looptijdniveau).
- De Beleggingsadviescommissie van SPD ("BAC") bekijkt periodiek de ontvangen rapportages en beoordeelt of het gehanteerde rente afdekkingsbeleid in lijn is met het gedefinieerde beleid in het beleggingsplan en de beleggingsrichtlijnen. De BAC monitort overschrijdingen van de verschillende karakteristieken zoals gesignaleerd door Achmea IM en bespreekt mogelijke acties. Dit wordt vervolgens door de BAC teruggekoppeld aan Achmea IM en het bestuur.

In de hierboven getoonde tabel wordt de impact weergegeven op de dekkingsgraad van rentebevingen.

Aandelenrisico

Het risico op een daling van de marktwaarde van aandelen en zakelijke waarden.

Beheersmaatregelen:

- Het aandelenrisico wordt in de ALM vastgesteld door middel van de gewenste allocatie naar aandelen en zakelijke waarden aan de hand van het risicoprofiel.
- Het aandelenrisico wordt in de portefeuilleconstructie omgezet in een belegbare benchmark.
- Het aandelenrisico wordt door middel van de risicorapportage inzichtelijk gemaakt en waar nodig bijgestuurd door middel van aanpassing van de feitelijke allocatie.
- In de risicorapportage wordt de actuele volatiliteit van de beleggingscategorie aandelen in de beleggingsportefeuille van SPD gemeten en afgezet tegen de veronderstelde volatiliteit die als input is gebruikt voor het ALM proces.
- Door middel van een bandbreedte rondom de benchmarkgewichten wordt het aandelenrisico beheerst. Deze bandbreedtes zijn vastgelegd in de beleggingsrichtlijnen.
- SPD heeft een gediversifieerde aandelenportefeuille met een spreiding over regio's.

Overige financiële risico's

Valutarisico

Het risico dat het fonds wordt blootgesteld aan verliezen als gevolg van onvoldoende afstemming tussen activa en passiva op het gebied van vreemde valuta met als gevolg financieel nadeel.

Risicostrategie en beleid

SPD mitigeert dit risico grotendeels. Hieraan ligt de overtuiging ten grondslag dat valutarisico op de lange termijn geen extra risicopremie oplevert.

Beheersmaatregelen

- De valuta's GBP, JPY en USD worden afgedekt. Voor aandelen wereld (ontwikkelde markten) gebeurt dit voor 75%, voor direct vastgoed internationaal, infrastructuur, high yield obligaties en obligaties opkomende landen (EMD) in harde valuta (HC) gebeurt dit voor 100%. Voor valuta's in EMD in lokale valuta (LC) wordt het valutarisico niet afgedekt omdat dit naar verwachting op lange termijn een positieve bijdrage aan het rendement oplevert.
- Er wordt gebruik gemaakt van fx-forward- en spotcontracten met verschillende tegenpartijen om het valutarisico te mitigeren. Looptijden tot maximaal 1 jaar zijn toegestaan. Er vindt spreiding over meerdere looptijden plaats om het liquiditeitsrisico te beheersen. Aansturing vindt plaats op maandbasis.
- De BAC bekijkt periodiek de ontvangen beleggingsrapportages en risicorapportages. SPD ontvangt rapportages van Achmea IM waarin de posities van de valutatermijncontracten worden uitgesplitst. SPD ontvangt op kwartaalbasis de waardeontwikkeling van de valutacontracten.
- De BAC evalueert de mandaatrichtlijnen jaarlijks aan de hand van de uitkomsten van de meest recente ALM-studie.

Kredietrisico

Het risico dat een kredietnemer zijn afgesproken betalingen niet nakomt of dat de kredietwaardigheid van een kredietnemer afneemt, waardoor de kredietverstrekker financiële schade oploopt.

Risicostrategie en beleid

In de ALM-studie en portefeuille constructie wordt op basis van risicomaten een allocatie naar vastrentende waarden bepaald en een verdeling binnen deze categorie.

Beheersmaatregelen

- Door middel van een bandbreedte rondom de creditspread wordt het kredietrisico gemonitord, zodoende wordt gesignaleerd wanneer het kredietrisico in historisch perspectief significant afwijkt van het gemiddelde.
- Binnen de beleggingsportefeuilles zijn limieten opgenomen op kredietwaardigheidsratings van beleggingen in instrumenten, landen en/of sectoren. De rating wordt bepaald conform het geldende ratingbeleid van de fiduciair beheerder, berekend aan de hand van de beschikbare Moody's, S&P en Fitch ratings.
- Monitoring vindt plaats op basis van de risicorapportage.
- Kredietrisico wordt in de risicorapportage inzichtelijk gemaakt aan de hand van de ontwikkeling van de creditspread. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de basisportefeuille en de overige vastrentende waarden. De bandbreedte bij de basisportefeuille betreft de afwijking ten opzichte van 'risicovrij', wat een indicatie is van de mismatch tussen VRW en de swaprente.

Tegenpartijrisico

Het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen bij derivatencontracten niet nakomt met als gevolg dat het fonds financieel nadeel ondervindt.

Risicostrategie en beleid

SPD is risicoavers ten aanzien van dit risico. Er wordt niet bewust extra risico geaccepteerd omdat hier geen verwacht rendement tegenover staat.

Beheersmaatregelen

- Kredietwaardigheid tegenpartijen
Bij bestaande en nieuw af te sluiten derivaten wordt gekeken naar de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Achmea IM monitort de kredietwaardigheid van tegenpartijen op dagelijkse basis en kan een tegenpartij op een watchlist plaatsen wanneer er aanwijzingen zijn dat die tegenpartij een downgrade zal krijgen naar een rating lager dan A-. Onderstaande tabel geeft het beleid aan per rating. De rating die wordt gebruikt is de Achmea IM composite rating.

Rating tegenpartij	Bilaterale Derivaten
A- of hoger en staat niet op de watchlist	Transacties zijn mogelijk
BBB-, BBB, BBB+ of staat op de watchlist	Geen exposure verhogende transacties ¹ Binnen 10 Werkdagen komt Achmea IM met een voorstel hoe hiermee om te gaan
BB+ of lager	

¹ Slechts toegestaan zijn vervangende transacties, of het doorrollen van valutaderivaten.

Bij (vermoeden van) een default van een tegenpartij, zal Achmea IM handelen conform haar Default Procedure.

- Spreiding
Bij een faillissement van een tegenpartij worden posities in derivaten en de bijbehorende zekerheden vroegtijdig beëindigd, waarbij rechten en plichten die partijen uit de transacties jegens elkaar hebben, worden gesaldeerd. Vervolgens wordt de gewenste exposure bij andere tegenpartijen opgebouwd. Deze vervangingsperiode kan enige Werkdagen duren. Binnen het door Achmea IM gehanteerde model voor tegenpartijrisico wordt het mogelijke verlies voor het Pensioenfonds, als gevolg van marktbevingen gedurende deze vervangingsperiode ingeschat. Dit ingeschatte verlies wordt aangeduid als 'Potential Future Exposure' ("PFE"). Om de PFE per tegenpartij te mitigeren worden namens het Pensioenfonds de transacties in Derivaten over meerdere tegenpartijen verspreid. Voor het afsluiten van OTC-Derivaten door Achmea IM namens het Pensioenfonds geldt dat de PFE per tegenpartij niet meer mag bedragen dan het percentage van het totaal belegd vermogen van het Pensioenfonds vermeld in onderstaande.

PFE-limieten voor bilaterale OTC-Derivaten als percentage van het belegd vermogen*

Rating tegenpartij	Limiet bilaterale Derivaten
AAA	4,0%
AA-, AA of AA+	3,5%
A+ en lager	3,0%

*De limieten in deze tabel moeten in samenhang gezien worden met de tabel "Credit ratingbeleid voor bilaterale OTC-Derivaten".

Maandelijks zal Achmea IM monitoren of er wordt voldaan aan bovenstaande spreidingsnormen. In geval van overschrijding van een PFE-limiet zal Achmea IM binnen 10 Werkdagen na constatering van die overschrijding met een voorstel komen om de ontstane situatie zo goed mogelijk te beheersen. In de tussenliggende periode mag een transactie die Achmea IM namens het Pensioenfonds afsluit, niet leiden tot een vergroting van de reeds ontstane overschrijding.

- **Onderpand**

Bij het afsluiten van documentatie door Achmea IM in naam van het Pensioenfonds ten behoeve van het beheer van bilaterale valutaderivaten, hanteert Achmea IM de volgende uitgangspunten met betrekking tot onderpand:

- Cash wordt als onderpand geaccepteerd;
 - Euro-gednomineerde staatsobligaties met een minimale AA- kredietstatus (gebaseerd op de kredietstatus afgegeven door minimaal één van de volgende instellingen: Moody's, S&P en Fitch) uitgegeven door een van de eurozone landen worden als onderpand geaccepteerd;
 - Waardering van derivatenposities en onderpand en uitwisseling van onderpand dienen elke Werkdag plaats te vinden.
 - De Minimum Transfer Amount (MTA; i.e. de minimale uitwisselingswaarde) mag maximaal € 250.000 zijn.
- In de risicorapportage staan de posities van de verschillende tegenpartijen weergegeven. De BAC monitort overschrijdingen van de verschillende karakteristieken zoals gesignaleerd door Achmea IM en bespreekt mogelijke acties.

Liquiditeitsrisico

Het risico dat SPD niet over voldoende liquide middelen beschikt om op korte termijn zonder hoge kosten aan financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico deels doordat er slechts een gedeelte van de portefeuille in illiquide beleggingen belegt. Dit kan het pensioenfonds doen omdat het pensioenfonds vanwege de lange horizon een illiquiditeitspremie kan benutten.

Beheersmaatregelen:

- Het liquiditeitsrisico wordt beheerst door voldoende onderpand beschikbaar te hebben voor OTC-derivaten, zodanig dat een extreme negatieve marktschok opgevangen kan worden.
- Het liquiditeitsrisico wordt bewaakt met behulp van twee toetsen. Deze geven inzicht in de mate waarin de portefeuille over voldoende liquiditeit beschikt om bij extreme marktschokken voldoende onderpand te kunnen storten. Indien het pensioenfonds niet slaagt voor één of beide toetsen volgt advies vanuit de fiduciair beheerder.
- Het liquiditeitsrisico wordt bewaakt met behulp van twee toetsen. Deze geven inzicht in de mate waarin de portefeuille over voldoende liquiditeit beschikt om bij extreme marktschokken voldoende onderpand te kunnen storten. Indien het pensioenfonds niet slaagt voor één of beide toetsen volgt advies vanuit de fiduciair beheerder.
- Het pensioenfonds belegt op een verantwoord niveau in illiquide beleggingen.
- De BAC bekijkt periodiek (op maandbasis en op kwartaalbasis) de ontvangen beleggings- en risicorapportages.

Concentratierisico

Het risico dat als gevolg van ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld negatief effect heeft op de waarde van de portefeuille. De concentratie kan betrekking hebben op een geografische concentratie, een sectorale concentratie, een concentratie op één specifieke belegging en een concentratie op één specifiek risico.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico in beperkte mate. Diversificatie van de beleggingsportefeuille is belangrijk voor SPD.

Beheersmaatregelen:

- Het belegde vermogen wordt gespreid over verschillende beleggingscategorieën. Dit wordt binnen de beleggingsportefeuille verder uitgerold naar verschillende valuta, regio's en kredietwaardigheid.
- Jaarlijks wordt de portefeuille gerebalanced naar de afgesproken gewichten zodat opgelopen concentraties van beleggingscategorieën worden teruggebracht.
- Ter beheersing van het concentratierisico worden concentratielimiets (20%) voor landen en sectoren gehanteerd, wat als waarschuwingssignaal dient.
- De BAC bekijkt periodiek de ontvangen risico- en beleggingsrapportages. Hierin neemt de fiduciair manager overzichten op van de verschillende karakteristieken van diversificatie (o.a. kredietwaardigheid, sector, valuta en uitgevers). De BAC monitort en signaleert allocaties naar bepaalde sectoren/regio's. Hierover wordt discussie gevoerd met Achmea IM tijdens de BAC vergaderingen en mogelijk actie ondernomen.

Actief managersrisico

Het risico dat de vermogensbeheerder(s) door het voeren van een actief beleggingsbeleid een afwijkend netto portefeuilerendement behaalt dan het rendement op de benchmark.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico deels. Vanuit de investment beliefs van het pensioenfonds gaat de voorkeur uit naar passief beheer, tenzij actief beheer toegevoegde waarde heeft. Het pensioenfonds beoordeelt dit per beleggingscategorie. Voor de aandelenmandaten en EMD HC is dit passief ingericht. Voor de vastrentende categorieën biedt actief beheer toegevoegde waarde.

Beheersmaatregelen:

Het actief managersrisico wordt gemitigeerd door restricties in beleggingsrichtlijnen en mandaatrichtlijnen. Het actieve risico wordt beheerst door middel van limieten op de tracking error bij actieve mandaten. Hiermee wordt de afwijking ten opzichte van de benchmark van de betreffende manager gelimiteerd. In de maandrapportages en kwartaalrapportages staan ex-ante en de werkelijke tracking errors van de verschillende mandaten opgenomen en daarnaast rekent Achmea IM met VaR analyses. De BAC monitort overschrijdingen van de verschillende karakteristieken zoals gesignaleerd door Achmea IM en bespreekt mogelijke acties.

Inflatierisico

Het risico dat SPD onvoldoende in staat is om (toenemende) verplichtingen als gevolg van (verwachte aanpassing aan) inflatie te financieren waardoor SPD niet volledig kan indexeren. Hiertoe behoort ook het risico dat andere pensioenfondsen wel indexatie verlenen en SPD dit niet doet.

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico. SPD heeft een voorwaardelijk doel tot behoud van koopkracht door het volgen van de prijsindex.

Beheersmaatregelen

- De indexatie ambitie wordt in de ALM getoetst.
- De kans op indexatie wordt inzichtelijk gemaakt in de risicorapportage.
- SPD heeft beleggingscategorieën in de portefeuille waarvan het rendement gevoelig is voor scherpe toenames van de inflatie.
- Het inflatierisico wordt niet actief afgedekt.
- SPD communiceert over de inflatie, de indexatieambitie en de indexatieverwachtingen in het Pensioen123 en via het Uniform Pensioenoverzicht.

Actuariële risico's

Het risico dat uitkeringen (nu of in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie-opbrengsten of beleggingsopbrengsten als gevolg van onjuist of onvolledige technische aannames en grondslagen bij de ontwikkelingen van de premiestelling van het fonds met als mogelijk gevolg financiële en reputatieschade.

Het langlevensrisico maakt ook onderdeel uit van het actuariële risico (risico dat pensioenuitkeringen langer gedaan moeten worden dan werd voorzien).

Risicostrategie en beleid

SPD accepteert dit risico en past waar nodig maatregelen toe.

Beheersmaatregelen

- Bij onderwerpen die impact hebben op het actuariële risico wordt altijd de adviserend actuaris geraadpleegd. De adviserend actuaris is vaste deelnemer van de reguliere bestuursvergaderingen. Hij geeft zowel gevraagd als ongevraagd advies.
- De werkzaamheden ten aanzien van actuariële advies (Willis Towers Watson), actuariële uitvoering (APS) en actuariële certificering (Sprenkels&Verschuren) zijn gescheiden.
- Dit risico wordt geëvalueerd tijdens de jaarlijkse (risico-)evaluatie van het bestuur.
- Het bestuur bepaalt op welke manier de aanbevelingen van de certificerend actuaris worden opgevolgd. De status van de aanbevelingen wordt continu bijgehouden en wordt regelmatig besproken.

8. TOEKOMSTPARAGRAAF 2020

2020 zal in het licht blijven staan van de ontwikkelingen van de coronapandemie. Zodra bleek dat ook de Nederlandse samenleving getroffen zou worden door het virus, en de overheid met de benodigde maatregelen kwam om de ernst van de uitbraak te kunnen beperken, heeft het bestuur alle aandacht hierop gericht.

Met de uitvoerders, betrokken bij SPD, is dadelijk contact opgenomen om te zien of alle essentiële werkprocessen normaal voortgang zouden kunnen vinden. Dit overleg was, indien nodig, op dagbasis. Al snel werd duidelijk dat ondanks de ingrijpende maatregelen en de onwerkelijke werkomstandigheden de dienstverlening naar de deelnemers niet in gevaar zou komen.

De ontwikkeling van de beurzen en de bijbehorende invloed op de beleggingsportefeuille was heftig en onvoorspelbaar. We hebben diverse scenario's in kaart gebracht en mogelijke maatregelen hierop besproken. Gelukkig bracht het krachtige optreden van de overheid nationaal en internationaal weer (wat) stabiliteit in het systeem. Wat dit voor de toekomst voor consequenties kan hebben, is nu nog niet te bepalen maar dat moet einde jaar inzichtelijk worden gemaakt.

Natuurlijk hoopt het bestuur dat ook de veterinaire sector geen grote financiële problemen zal ervaren en dat de dienstverlening kan worden gecontinueerd.

Voor 2020 heeft het bestuur besloten om een risicobereidheidsonderzoek, met aanvullende vraagstelling, onder de deelnemers uit te zetten. Hierdoor hoopt het bestuur zijn beleid, rekening houdend met de wensen van de deelnemers, te kunnen inrichten, .

Ook zal er een nieuwe studie worden verricht die aan moet geven of de financiële doelstellingen van het fonds met het huidige beleggingsbeleid nog gerealiseerd kunnen worden.

Tenslotte verwacht het bestuur de regeling, in overleg met de deelnemers vereniging (DPD) te moeten aanpassen aan de nieuwe rekenregels die door de regering zijn opgesteld.

Boven alles hoopt het bestuur op een gezond en zo mogelijk coronavrij jaar voor iedereen.

Houten, 12 mei 2020

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen
Het bestuur

De heer M. Smit
Voorzitter

De heer I.J.R. de Vries
Secretaris

Mevrouw A.C.M. van Heuven-van Kats

Mevrouw L.A.M. Stark

De heer J.A.M. van Gils

De heer P.C. Knijff

Mevrouw D.C. Sonneveld

9. VERANTWOORDINGSORGAAN

Verslag Verantwoordingsorgaan over het jaar 2019

Overeenkomstig onze wettelijke opdracht hebben wij als Verantwoordingsorgaan (VO) van SPD het beleid van het SPD-bestuur namens alle deelnemers beoordeeld. De voor ons oordeel benodigde documenten inclusief de verslagen van bestuurs- en commissie vergaderingen zijn aan ons verstrekt. Voorts kregen wij inzage in door het bestuur afgesloten contracten en gaven we adviezen over wijzigingen in reglementen. Voor de benoeming van een nieuw lid van de Visitatiecommissie gaven we een positief bindend advies overeenkomstig het reglement VO.

Door de benoeming van Michiel Westerhof tot aspirant bestuurslid van SPD is zijn lidmaatschap als VO lid beëindigd en werd door het SPD bestuur een sollicitatie procedure opgezet voor de verkiezing van een nieuw VO lid. Begin 2020 werd Ineke Wisse via een digitale verkiezing tot VO lid gekozen. We zijn Michiel Westerhof zeer erkentelijk voor de werkzaamheden welke hij de afgelopen zes jaar voor het VO heeft verricht.

De Nederlandsche Bank (DNB) stelt telkens nieuwe eisen aan bestuurders van pensioenfondsen. Deze eisen hebben een kosten verhogend effect hetgeen terug te vinden is in het jaarrapport. Uit de aan ons verstrekte gegevens is gebleken dat het SPD-bestuur met grote regelmaat de gemaakte kosten beoordeelt en waar mogelijk een bijstelling van de kosten plaats vindt.

Onze activiteiten

Als VO leden hebben wij tweemaal vergadering gehouden met ondersteuning van een medewerker van APS. Tijdens deze vergaderingen zijn de stukken besproken welke wij nodig hadden om een oordeel te vormen over het functioneren van het SPD-bestuur. Een groot aantal vragen werden opgesteld. Tijdens vergaderingen met het SPD-bestuur in april en oktober zijn al onze vragen tot volle tevredenheid beantwoord. Het jaarlijkse overleg wat wij als VO met de Visitatiecommissie (VC) over het jaar 2019 hadden werd door ons als zeer nuttig ervaren. Deze keer werd door de VC met ons uitgebreid van gedachten gewisseld over het beleggingsbeleid van SPD. Voor ons werd het duidelijk dat het nieuw benoemde VC lid de heer Peters hier een frisse kijk op had. De thema bijeenkomsten Verantwoordingsorgaan, georganiseerd door de Pensioenfederatie, werden telkens door een van ons bijgewoond evenals de studiemiddag georganiseerd door DNB. Op deze manier werd onze kennis vergroot waardoor we onze taak nog beter en efficiënter konden vervullen.

Klachten en Geschillen

Het huidige bestand van SPD betreft thans ruim 7200 deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Om alles in goede banen te leiden is voor dit grote aantal een robuuste pensioen administratie noodzakelijk. Gedurende het gehele jaar kwamen een aantal klachten bij APS binnen. Het betroffen 5 terechte en 19 onterechte klachten. Met de Ombudsman Pensioenen werd door de deelnemers geen contact omtrent klachten op genomen. APS reageerde zeer consequent op de klachten, vrijwel direct werd er contact op genomen met de klagers in praktisch alle gevallen werden de klachten naar tevredenheid op gelost.

Vrijwillige bij-spaarregeling

Gedurende ruim 10 jaar zijn er door SPD geen indexaties van de pensioenen doorgevoerd wel vond er in 2014 een korting plaats van 3,1%. Door deze maatregelen zijn de pensioenen aanmerkelijk in waarde gedaald, waardoor het streven naar een waardevast pensioen bij lange na niet gehaald is. Tijdens ons overleg met het SPD-bestuur hebben wij het SPD-bestuur er op gewezen dat dit niet overeen komt met de missie van het fonds om tot een waardevast pensioen voor de deelnemers te komen. Om wel tot een fatsoenlijk pensioen te komen zou SPD een vrijwillige bij-spaarregeling kunnen creëren binnen de fiscale grenzen. Uiteraard dient een dergelijke regeling uitgebreid gecommuniceerd te worden met de deelnemers. Uit het overleg tussen SPD en DPD is ons gebleken dat een dergelijke regeling voorlopig op de lange baan is geschoven na onderzoek van de Werkgroep Regeling bestaande uit leden van SPD en DPD. Wij betreuren dit als VO ten zeerste.

Communicatie

Op de website van het fonds is voor de deelnemers veel informatie te vinden. Echter zou er via digitale nieuwsbrieven meer informatie verstrekt kunnen worden. Te denken valt aan Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) en de stand van zaken van het afgesloten Pensioen akkoord. In het Communicatie register staan veel te nemen acties vermeld. Helaas zijn bij een groot aantal van de uit te voeren acties de geplande eind data niet gehaald. Een grotere accuratesse is hier zeker gewenst. Ook zien wij het tijdig vragen van advies aan het VO als verbeterpunt.

Financiële situatie

Voor SPD was 2019 een uitstekend beleggingsjaar. Met een rendement van ruim 18% steeg het belegd vermogen met meer dan 250 miljoen Euro. Door de wereldwijde lage rente stand zorgde dit rendement helaas niet voor een verhoging van de dekkingsgraad. Wel werd hierdoor een korting op de pensioen uitkeringen voorkomen.

Tot slot

Ook in 2019 hadden we als VO een uitstekende samenwerking met het SPD-bestuur en APS. Zowel van het bestuur als van APS kregen we alle gegevens welke benodigd waren om de taak als VO te vervullen. Wij zijn er van overtuigd dat SPD bestuurd wordt door uiterst kundige en gedreven bestuurders en dat een eigen pensioenfonds voor dierenartsen bestuurd door dierenartsen voor de gehele beroepsgroep van praktiserende dierenartsen van grote waarde is.

Harold van Rossem Douwe van der Meij Ineke Wisse

Reactie van het bestuur

Het bestuur bedankt het Verantwoordingsorgaan voor de constructieve en prettige samenwerking in de afgelopen periode en voor het uitbrengen van een verslag over 2019. Het bestuur zal aandacht blijven besteden aan de door het VO genoemde onderwerpen, zoals de vrijwillige bijspaarregeling, de indexatieambitie en de communicatie in het algemeen. Het VO heeft in 2019 wederom vragen gesteld aan het bestuur. Deze vragen worden twee keer per jaar schriftelijk naar het bestuur gestuurd. De bespreking van de antwoorden op deze vragen tijdens de gezamenlijke vergadering heeft, naast het aflegging van verantwoording door het bestuur aan het VO en de deelnemers, een positieve bijdrage aan discussies over de beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben. Het bestuur hecht grote waarde aan de vragen van het VO.

10. VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Samenvatting visitatierapport

De taak van de Visitatiecommissie (hierna VC) bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen (hierna het fonds), op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Met het bestuur is afgestemd dat voor de visitatie over 2019 als specifiek onderwerp aandacht wordt besteed aan het beleggingsbeleid en het functioneren van de Beleggingsadvies-commissie (BAC).

VC heeft de periode januari 2019 tot en met december 2019 onderzocht. De VC volgt bij het uitvoeren van haar rol de toezichtcode van de Vereniging Intern Toezichhouders Pensioensector (hierna VITP). De VC is door het bestuur benoemd, nadat het verantwoordingsorgaan (hierna VO) een bindende voordracht heeft gedaan voor de benoeming van de leden van de VC. De VC legt jaarlijks haar bevindingen vast in een rapport en legt verantwoording af aan het VO en aan het bestuur.

Het functioneren van de governance

Oordeel

De VC vindt dat de organen van het fonds naar behoren zijn ingericht en statutair zijn verankerd. De VC is van oordeel dat de organen van het fonds goed functioneren en onderling goed en positief-kritisch samenwerken met respect voor elkaars rollen. De reglementen en diverse fonds- en beleidsdocumenten zijn op orde. Het paritair bestuursmodel is op dit moment zeker passend voor het fonds en functioneert op een goed niveau.

Aanbevelingen

De VC beveelt aan om:

- Het bestuursmodel opnieuw te evalueren, indien en zodra de contouren van het nieuwe pensioenakkoord over de volle breedte voldoende duidelijk zijn;
- Het beleid op het gebied van MVB/ESG conform voornemen verder aan te scherpen, daarbij rekening houdend met de uitkomsten van het aangekondigde DNB-onderzoek hierover en de effecten daarvan door te laten werken in de governance;
- Het beloningsbeleid van het fonds door de Compliance Officer tegen de achtergrond van de modelgedragscode te laten onderzoeken.

Het functioneren van het bestuur

Oordeel

Er is sprake van een actief, betrokken en deskundig bestuur dat zich constructief opstelt en oog heeft voor actuele- en strategische onderwerpen en ontwikkelingen. De aansturing van het fonds en de (voorbereiding van) (bestuurs-) vergaderingen geschiedt op basis van een intensieve ordening en strakke inregeling van vergaderingen, agenda's, smart benoemen van acties plus goede monitoring daarvan. De verslaglegging van (bestuurs-) vergaderingen is van goede kwaliteit. Wel is er nog enige ruimte om bepaalde voorleggers beter uit te werken en te benutten, door dit bijvoorbeeld vooral te laten doen door de betreffende commissie(-voorzitter).

Aanbeveling

De VC beveelt aan:

- Om de invulling van bepaalde prologen nog meer uit te werken en dit vaker door de relevante commissie(-voorzitter) te laten doen, waardoor een nog meer gerichte en diepgaandere behandeling in de bestuursvergadering mogelijk wordt.

Het beleid van het bestuur

Oordeel

Door het bestuur zijn missie, visie en strategie in 2019 opnieuw besproken en vastgelegd. Daarbij is onder meer ook de ambitie van het fonds verankerd in de missie van het fonds, maar de formulering ervan is niet volledig consistent met de praktijk van de verleende indexaties sedert 2015.

De VC is van mening dat het beleid goed is vastgelegd en gedocumenteerd.

Aanbeveling

De VC beveelt het bestuur aan om:

- De formulering van de ambitie in de missie van het fonds en zo nodig in diverse fondsdocumenten te heroverwegen.

Algemene gang van zaken in het fonds

Oordeel

De VC is van oordeel dat het bestuur 'in control' is. Het bestuur komt regelmatig bij elkaar en maakt in haar vergadering goed gebruik van de informatie en voorstellen van de verschillende commissies. Het bestuur bewaakt de beheerste en integere bedrijfsvoering van het fonds. Voorgenomen besluiten worden in de commissies voorbesproken en aan het bestuur voorgelegd ter besluitvorming. Daarbij wordt gebruik gemaakt van voorleggers en documenten. Het VC stelt vast dat de verschillende dienstverleners uitgebreide rapportages leveren die zowel in de relevante commissies als in het bestuur consequent besproken worden. De evaluatie van dienstverleners wordt structureel opgepakt door de Monitoringcommissie, waarbij de bevindingen van die evaluatie worden vastgelegd in een daartoe opgesteld document. Uit een aantal evaluaties blijkt dat de beoordeling van de kosten van de dienstverleners als moeilijk wordt ervaren. Een relevant referentie(kader) is vaak (nog) niet aanwezig.

Aanbeveling

De VC beveelt aan om:

- Te onderzoeken of de kosten van de dienstverlening op een meer gestructureerde wijze kunnen worden beoordeeld aan de hand van relevante benchmarks.

Beleggingsbeleid en functioneren van de Beleggingsadviescommissie.

Oordeel

De notulen van de BAC, het Bestuur, het beleggingsjaarplan plus bijlage, de Investment Cases en de verschillende beleggingsrichtlijnen geven aan dat de beleggingsportefeuille met veel aandacht en kennis is opgebouwd en wordt gevolgd en dat sprake is van een gestructureerde manier van werken. Het besluit om gebruik te gaan maken van Overlay fondsen wordt door het VC als een goed besluit gezien. Uit de stukken blijkt ook duidelijk dat het fonds zich voldoende heeft voorbereid op dit besluit. Uitgebreide discussies hebben plaatsgevonden binnen de BAC en het bestuur en ook het moment van overgang is zorgvuldig gekozen. Men heeft rekening gehouden met mogelijke impact van een Brexit op de marktomstandigheden.

De verschillende documenten op beleggingsgebied zijn met veel details omschreven. Dit onderschrijft de deskundigheid van de betrokken bestuursleden, externe experts en Achmea IM. Keerzijde is dat het geheel aan documenten een sterke mate van complexiteit kent.

De VC vraagt zich of en hoe het opnemen van de categorieën met een beperkte verwachte opbrengst in de Rendementsportefeuille naar de mening van het fonds afdoende gaat bijdragen in het realiseren van de indexatie-ambitie. Anders gesteld, heeft het fonds bepaald wat de verwachting is van de Rendementsportefeuille op middellange termijn in het bijdragen aan de indexatie-ambitie. In dat kader heeft de VC het bestuur gechallenged om de indexatie-realisaties over een reeks van jaren in combinatie met de indexatie-ambitie te leggen naast wat de beleggingsportefeuille in de loop van de jaren aan rendement heeft gegenereerd, gegeven rente- en inflatieontwikkeling. Heeft het fonds al dan niet afgewogen of meer of minder risico opportuun is om rendement te gaan genereren.

Met de Risicorapportage van Achmea IM heeft het fonds naar de mening van de VC in de basis voldoende inzicht in de financiële risico's van het fonds.

Het VC is van mening dat het niveau van illiquide middelen niet alleen beoordeeld moet worden aan de hand van de vraag of er voldoende, meer liquide beleggingen zijn die op korte termijn kunnen worden aangewend om aan liquiditeitsverplichtingen te voldoen. Kenmerkend voor illiquide beleggingen is dat op het moment dat het sentiment keert rond deze producten, de marktwaarde scherp kan dalen en daarmee de totale waarde van een beleggingsportefeuille. Dit risico bestaat voor vastgoedbeleggingen en de hypotheekportefeuille, maar kan zich ook voordoen bij de beleggingen in niet-staatsobligaties, EMD en High Yield beleggingen.

Het fonds heeft het IMVB-convenant ondertekend. Echter, de VC stelt vast dat een ESG-beleid nog geen onderdeel uitmaakt van het beleggingsproces.

Aanbevelingen

De VC beveelt aan om:

- In de analyse van het maximum aan illiquide middelen ook rekenschap te geven van potentiële invloed van een daling van de marktwaarde van deze producten. Beperkte marktliquiditeit kan leiden tot scherpe waardedaling van beleggingen, die niet is terug te voeren op de intrinsieke waarde;
- In de geplande ALM-studie onderzoek naar de ESG-risico's mee te nemen, om aan de gestelde eisen van IORP II te voldoen;
- Te komen tot een breed gedragen en goed gefundeerd ESG-beleid dat ook onderdeel uitmaakt van het beleggingsproces en recht doet aan de uitkomsten van de eerdere deelnemers enquête en dat als basis kan dienen voor communicatie daarover naar de deelnemers;
- Vast te stellen welke rendementsdoelstelling het fonds nastreeft met de beleggingsportefeuille gegeven de bepaalde risicoparameters.

Adequate risicobeheersing

Oordeel

De VC vindt dat het fonds het integraal risicomanagement op orde heeft en daar de benodigde tijd en aandacht aan geeft, maar ziet enige ruimte voor aanvullende acties, die deels al zijn ingezet.

Aanbevelingen

- Tijdig de sleutelfunctiehouders aan te melden bij DNB en te benoemen (voor 1 september 2020);
- Tot vaststelling van het volwassenheidsniveau van riskmanagement in de loop van 2020 over te gaan (waarbij de VC de uitkomsten van het DNB-onderzoek inzake riskmanagement verder afwacht) en eventueel aanvullende maatregelen te treffen om minimaal volwassenheidsniveau 3 te verkrijgen;
- De toegevoegde waarde en onafhankelijkheid van de vervuller en houder van de risicobeheerfunctie te borgen en tot uiting te laten komen bij de invulling van en risicobeoordeling bij het risicojaarplan en ERB;
- Versterkte aandacht te hebben voor het verhoogde operationeel risico bij de overstap van APS naar een nieuw administratiesysteem.

Evenwichtige belangenafweging

Oordeel

Uit de discussies bij diverse onderwerpen blijkt duidelijk dat het bestuur oog heeft voor de evenwichtige afweging van de belangen van de verschillende deelnemers. Ook geeft het bestuur er blijk van dat ze bij de relevante onderwerpen zorgvuldigheid betracht door de DPD, indien relevant, te raadplegen. Naar het oordeel van de VC laat het bestuur daarmee zien te streven naar zorgvuldig handelen, gebaseerd op afdoende achtergrondinformatie.

Aanbeveling

Geen.

Communicatie

Oordeel

De VC meent dat werkwijze en output van de Commissie Communicatie verder is geprofessionaliseerd en in het verlengde daarvan zowel de directe (digitale) communicatie als de website qua toegankelijkheid en actualiteit van de beschikbare informatie verder zijn verbeterd t.o.v. voorgaande jaren. De VC is van oordeel dat het bestuur en de Communicatie Commissie een goede opvolging dient te geven aan de uitvoering van het communicatieplan. Het fonds moet verschillende beslissingen nemen met behoorlijke gevolgen voor de deelnemers. Een goede communicatie is daarbij van groot belang. In lijn daarmee dient het fonds ook meer te communiceren over het MvB-beleggingsbeleid en de invulling van de toekomstverwachting als zelfstandig pensioenfonds. Ook kan over de financiële positie breder en/of vaker via de diverse communicatiekanalen gecommuniceerd worden.

De doeltreffendheid van de voorgenomen communicatie over de eventuele verhoging van de pensioenrichtleeftijd via artikelen op de website en/of per e-learnings is van essentieel belang om daarvoor draagvlak te creëren. Een communicatie die dan binnen de context van de gevolgen en doorwerkingen van het nieuwe pensioenakkoord dient te worden uitgevoerd.

Aanbevelingen

De VC beveelt aan om:

- Over de toekomstverwachting als zelfstandig pensioenfonds en de financiële positie van het fonds breder en/of vaker te communiceren binnen de context van de mogelijkheden en gevolgen van het nieuwe pensioenakkoord;
- De opvolging van het communicatieplan nauwgezet te volgen, daarbij onderkendend dat communicatie in deze periode van onzekerheid en verandering van groot belang is.

Naleving Code Pensioenfondsen

Oordeel

De VC heeft vastgesteld dat het bestuur vrijwel aan alle normen uit de Code Pensioenfondsen voldoet. Het bestuur monitort jaarlijks of en in hoeverre voldaan wordt aan de normen en legt in het bestuursverslag verantwoording af over de naleving van de Code en motiveert daarin adequaat de afwijkingen.

Aanbeveling

Geen.

Cultuur en gedrag

Oordeel

De VC is van oordeel dat sprake is van een toegewijd, autonoom acterend en collegiaal bestuur met de nodige kritische zelfbeschouwing en het vermogen om in goede harmonie te komen tot concrete actiepunten die het eigen functioneren verbeteren. Door het aantal en de aandacht voor beheersmatige taken en zaken enigszins te verkleinen, komt er nog meer bestuurlijke tijd vrij voor en focus op strategische zaken en ontwikkelingen. Een dergelijke ontwikkeling wordt door de VC omarmt.

Aanbeveling

De VC beveelt aan om:

- Het tijdens de zelfevaluatie benoemde achttal acties, waaronder met name meer tijd voor en focus op strategische zaken, te agenderen en daar kritisch opvolging aan te geven en dit proces te monitoren.

Opvolging van eerdere aanbevelingen van het interne toezicht

Oordeel

Het VC is van oordeel dat het bestuur op gestructureerde wijze aandacht geeft aan de opvolging van de aanbevelingen en aandachtspunten van de VC en andere betrokken partijen. Het VC is van oordeel dat de terugkoppeling door het bestuur aan het VO over de opvolging van de aanbevelingen voldoet aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden.

Aanbeveling

Geen.

De visitatiecommissie:

Mw. mr. drs. D.J.M.P. Horsmeier CSFL MM

Dhr. drs. H.J.W.M. Peters RBA

Dhr. mr. J. van Dulst, voorzitter

14 april 2020

B. JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

	2019	2018
ACTIVA		
Beleggingen voor risico pensioenfonds (1)	1.713.695	1.463.616
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen (2)	4.769	5.191
Vorderingen en overlopende activa (3)	724	4
Overige activa (4)	1.248	1.649
	<u>1.720.436</u>	<u>1.470.460</u>
PASSIVA		
Algemene reserve (5)	79.190	35.493
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds (6)	1.638.947	1.418.789
Overige schulden en overlopende passiva (7)	2.299	16.178
	<u>1.720.436</u>	<u>1.470.460</u>
	2019	2018
Actuele dekkinggraad		
Actuele dekkinggraad in %	104,8	102,5
Beleidsdekkinggraad in %	102,6	105,8

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2019	2018
BATEN			
Bijdragen van deelnemers inclusief opslag termijnbetaling	(8)	24.533	23.456
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(9)	273.279	-6.336
Overige baten	(10)	582	-
		<u>298.394</u>	<u>17.120</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(11)	32.061	30.664
Uitvoeringskosten	(12)	2.468	2.219
Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	(13)		
Pensioenopbouw		29.441	26.670
Rentetoevoeging		-3.355	-3.605
Pensioenuitkeringen		-32.031	-30.668
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		-1.121	-1.073
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-371	-1.718
Wijziging marktrente		226.007	60.550
Wijziging actuariële uitgangspunten		-	-13.715
Toevoeging in verband met kosten		992	897
Overige wijzigingen		596	735
		<u>220.158</u>	<u>38.073</u>
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(14)	422	607
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	(15)	324	1.624
Herverzekeringen	(16)	-736	-804
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		<u>254.697</u>	<u>72.383</u>
Saldo van baten en lasten		<u>43.697</u>	<u>-55.263</u>
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Mutatie algemene reserve		<u>43.697</u>	<u>-55.263</u>

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2019	2018
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen voor risico pensioenfonds	24.544	23.533
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	-265	51
Betaalde pensioenuitkeringen	-32.042	-30.643
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	595	990
Betaalde waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	-62	-1.686
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.269	-2.274
Overige baten en lasten	582	-
	<u>-8.917</u>	<u>-10.029</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	4.491.321	3.500.771
Betaald inzake aankopen beleggingen	-4.500.561	-3.511.104
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	15.081	19.308
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	5.080	2.249
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-2.405	-3.011
	<u>8.516</u>	<u>8.213</u>
Mutatie liquide middelen	<u><u>-401</u></u>	<u><u>-1.816</u></u>
Samenstelling geldmiddelen		
	2019	2018
Liquide middelen per 1 januari	1.649	3.465
Mutatie liquide middelen	-401	-1.816
Liquide middelen per 31 december	<u><u>1.248</u></u>	<u><u>1.649</u></u>

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41178388, statutair gevestigd te Utrecht en kantoorhoudende aan de Spoorlaan 298 te Tilburg, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en dan in het bijzonder RJ 610 pensioenfondsen. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde.

Baten en lasten uit transacties in vreemde valuta's zijn omgerekend naar euro's tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31-12-2019	31-12-2018
US Dollar	1,12	1,14
Britse Pond	0,85	0,90
Japanse Yen	121,99	125,42
Zwitserse Frank	1,09	1,13
Deense Kroon	7,47	7,46
Noorse Kroon	9,86	9,90
Zweedse Kroon	10,51	10,14

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Algemeen

In overeenstemming met de Wet verplichte beroepspensioenregeling worden beleggingen gewaardeerd op reële waarde. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van rekenmodellen.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het pensioenfonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers, verhoogd met de lopende intrest.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het pensioenfonds laatste afgegeven intrinsieke waarde.

Derivaten

Derivaten worden in de jaarrekening opgenomen tegen reële waarde. Indien de waarde van een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Onder overige beleggingen worden opgenomen die beleggingen die niet als een van de hiervoor opgesomde beleggingen geïnclassificeerd kunnen worden. Tevens worden onder de overige beleggingen opgenomen nog af te wikkelen beleggingstransacties en liquide middelen die beheerd worden door de vermogensbeheerder.

De overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Na eerste verwerking zijn vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Algemene reserve

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de actuariële en bedrijfstechnische nota wordt gesproken van het vereist eigen vermogen en een vrij vermogen. Het vereist eigen vermogen is gelijk aan de voorziening pensioenverplichtingen, tegenwoordig technische voorzieningen genoemd, vermeerderd met de benodigde buffer om te voldoen aan de wettelijke zekerheidsmaat van 97,5%. Deze buffer wordt aangeduid als vereist eigen vermogen.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke toezeggingen van toeslagverlening. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Bij de berekening van de technische voorziening is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of een toeslag wordt verleend op de opgebouwde pensioenaanspraken. Alle per balansdatum bestaande besluiten van toeslagverlening (ook voor besluiten van toeslagverlening na balansdatum voor zover sprake is van ex ante-condities) zijn in de berekening begrepen.

Bij de berekening van de voorziening voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt rekening gehouden met premievrije toekomstige pensioenopbouw in verband met arbeidsongeschiktheid op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De technische voorzieningen zijn vastgesteld met de volgende actuariële berekeningsgrondslagen:

Rekenrente

Rentetermijnstructuur op basis van de rentetermijnstructuur die door DNB per deze datum is gepubliceerd. Deze rentetermijnstructuur is vastgesteld met gebruikmaking van de Ultimate Forward Rate (UFR). Het hanteren van de UFR houdt in dat voor looptijden van 21 jaar en langer een aangepaste rentetermijnstructuur wordt gehanteerd. Per 31 december 2019 was de gemiddelde rekenrente voor de vaststelling van de verplichtingen 0,74% (31 december 2018: 1,39%).

Sterftekansen

Conform de Prognosetafel AG2018, startjaar 2020 (2018: Prognosetafel AG2018, startjaar 2019), met een voor hoofdverzekerden en medeverzekerden pensioenfondsspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het Willis Towers Watson 2018 ervaringssterftemodel-individueel (2018: Willis Towers Watson 2018 ervaringssterftemodel-individueel).

Gehuwdheidsfrequentie

Tot de pensioenleeftijd (65 jaar) wordt voor alle deelnemers uitgegaan van 100% gehuwdheid, ongeacht de burgerlijke staat. Na ingang van het pensioen wordt het bepaalde-man/vrouw-systeem toegepast op basis van de werkelijke situatie.

Leeftijden

De leeftijd wordt in maanden nauwkeurig bepaald. De vrouwelijke partner/deelnemer wordt verondersteld drie jaar jonger te zijn dan haar mannelijke deelnemer/partner.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

Voor niet ingegaan latent wezenpensioen wordt een voorziening getroffen ad 3% op de netto technische voorzieningen voor opgebouwd nabestaandenpensioen van niet-ingegane.

Excassokosten

Voor het dekken van toekomstige kosten die samenhangen met het uitkeren van pensioen wordt de technische voorziening verhoogd met een opslag van 3,5%.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Herverzekering

Met ingang van 2014 heeft het pensioenfonds het risico van overlijden en koopsomvrijstelling op een stop-loss-basis herverzekerd bij Zwitserleven.

Daarnaast ontvangt het pensioenfonds uitkeringen van de Algemene Levensherverzekering Maatschappij N.V. en Aegon N.V. voortvloeiende uit premievrije contracten.

Het aandeel van de herverzekeraar in de voorziening pensioenverplichtingen heeft betrekking op de wegens arbeidsongeschiktheid van deelnemers van de herverzekeraar te ontvangen uitkeringen. Het bedrag wordt berekend op 80% van de netto contante waarde van de in de toekomst te ontvangen uitkeringen van de herverzekeraar. De contante waarde wordt berekend tegen dezelfde grondslagen als van toepassing op de voorziening pensioenverplichtingen.

Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op het totaal van de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds, zoals opgenomen in de balans.

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het pensioenfonds theoretisch voldoende vermogen heeft om aan de pensioenverplichtingen te voldoen én om de pensioenen volledig te verhogen met de verwachte stijging van de prijzen. De beleidsdekkingsgraad is leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Bijdragen van deelnemers

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt verstaan alle aan het boekjaar toe te rekenen inkomsten uit beleggingen, zijnde dividend van aandelen en de aan het boekjaar toe te rekenen rentebedragen van vastrentende beleggingen. Onder indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de verandering in de waarde van beleggingen. Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies en valutaverschillen.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer vallen alle kosten die het pensioenfonds maakt voor het beheer van de beleggingen, met uitzondering van transactiekosten. Transactiekosten zijn de externe kosten die gemaakt zijn om een (beleggings-)transactie tot stand te brengen en uit te voeren.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

Pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken toegekend in het verslagjaar.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorzieningen betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Toevoeging in verband met kosten

De toevoeging aan de technische voorziening in verband met de benodigde excasso-opslag over de pensioenopbouw.

Overige wijzigingen

De onder deze post opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

Saldo overdracht van rechten voor risico pensioenfonds

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten*	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2019	219.759	341.549	829.540	-7.181	65.512	1.449.179
Aankopen	12.983	301.192	545.111	3.310.685	330.590	4.500.561
Verkopen	-4.699	-319.845	-546.148	-3.249.170	-371.459	-4.491.321
Overige mutaties	-56	1.238	-1.577	-4.177	-508	-5.080
Waardemutaties	22.964	100.331	53.860	82.332	458	259.945
Stand per 31 december 2019	<u>250.951</u>	<u>424.465</u>	<u>880.786</u>	<u>132.489</u>	<u>24.593</u>	<u>1.713.284</u>

Derivaten met een negatieve waarde, verantwoord onder overige schulden

411

1.713.695

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten*	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2018	130.033	432.145	871.698	-15.915	45.767	1.463.728
Aankopen	88.073	405.791	444.048	2.239.796	333.396	3.511.104
Verkopen	-16.031	-470.372	-471.162	-2.227.313	-315.893	-3.500.771
Overige mutaties	-94	-1.267	-1.033	-1.123	1.268	-2.249
Waardemutaties	17.778	-24.748	-14.011	-2.626	974	-22.633
Stand per 31 december 2018	<u>219.759</u>	<u>341.549</u>	<u>829.540</u>	<u>-7.181</u>	<u>65.512</u>	<u>1.449.179</u>

Derivaten met een negatieve waarde, verantwoord onder overige schulden

14.437

1.463.616

*De hoge omvang van de aan- en verkopen van derivaten wordt veroorzaakt door de afdekking van het valutarisico. Hiervoor worden valuta forwards (derivaten) gebruikt die iedere 3 maanden worden doorgerold.

Overige mutaties zijn mutaties die niet het gevolg zijn van aankopen, verkopen en waardemutaties en wel betrekking hebben op mutaties in beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen beheerd door de vermogensbeheerder.

Reële waarde

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor een gedeelte van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen.

Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingssystemen en -technieken, opgave reële modellen, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Het fonds belegt zelf in beleggingsfondsen, maar met het oog op de transparantie inzake de beleggingen is de informatie in deze toelichting gebaseerd op de beleggingen in de portefeuilles van deze beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen worden gewaardeerd op basis van de intrinsieke waarde (NAV) zoals bepaald door de vermogensbeheerders.

Op basis van de Richtlijn 290 inzake de toelichting op gehanteerde waarderingssystematiek is onderstaande tabel opgenomen.

	Genoteerde marktprijzen	NCW- berekeningen	Intrinsieke waarde	Andere methode*	Totaal
Per 31 december 2019					
Vastgoedbeleggingen	-	-	250.942	9	250.951
Aandelen	1	-	424.191	273	424.465
Vastrentende waarden	384.682	253.777	241.805	522	880.786
Derivaten	-	131.658	-	831	132.489
Overige beleggingen	-	-	23.629	964	24.593
Totaal	<u>384.683</u>	<u>385.435</u>	<u>940.567</u>	<u>2.599</u>	<u>1.713.284</u>

De derivaten met een negatieve waarde ad 411 zijn in deze opstelling gesaldeerd met de derivaten met een positieve waarde.

De bedragen opgenomen onder andere methode bestaan uit liquide middelen, beleggingsdebiteuren en -crediteuren.

	Genoteerde marktprijzen	NCW- berekeningen	Intrinsieke waarde	Andere methode*	Totaal
Per 31 december 2018					
Vastgoedbeleggingen	-	-	219.694	65	219.759
Aandelen	1	-	342.513	-965	341.549
Vastrentende waarden	458.513	158.165	212.038	824	829.540
Derivaten	-	-6.590	-	-591	-7.181
Overige beleggingen	-	-	64.040	1.472	65.512
Totaal	<u>458.514</u>	<u>151.575</u>	<u>838.285</u>	<u>805</u>	<u>1.449.179</u>

De derivaten met een negatieve waarde ad 14.437 zijn in deze opstelling gesaldeerd met de derivaten met een positieve waarde.

De bedragen opgenomen onder andere methode bestaan uit liquide middelen, beleggingsdebiteuren en -crediteuren.

Schatting van reële waarde

Schattingen van de reële waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

De belangrijkste gehanteerde methoden en veronderstellingen voor het schatten van de reële waarde van financiële instrumenten is voor de vastrentende waarden en derivaten de rentevoet per 31 december.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie vastgoed beleggingen naar soort:		
Indirect vastgoed (participaties in beleggingsfondsen)	250.942	219.694
Beleggingsdebiteuren	9	65
	<u>250.951</u>	<u>219.759</u>

De vastgoedbeleggingen betreffen participaties in vastgoedmaatschappijen.

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie naar soort:		
Zelfstandig beursgenoteerde aandelen	1	-
Aandelenbeleggingsfondsen	421.611	339.544
Private equity	2.580	2.969
Beleggingsdebiteuren en -crediteuren	273	-964
	<u>424.465</u>	<u>341.549</u>

Per balansdatum zijn er geen effecten uitgeleend (bruikleen/security lending).

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie naar soort:		
Obligaties	258.036	268.583
Credit funds	100.547	143.000
Covered fondsen	26.099	46.930
Obligatiebeleggingsfondsen	495.582	370.203
Beleggingsdebiteuren en -crediteuren	522	824
	<u>880.786</u>	<u>829.540</u>

Per balansdatum zijn er geen effecten uitgeleend (bruikleen/security lending).

Derivaten

	31-12-2019	31-12-2018
Specificatie naar soort:		
Derivaten	131.658	-6.590
Beleggingscrediteuren	-10	-1.180
Liquide middelen	211	589
Beleggingsdebiteuren	630	-
	<u>132.489</u>	<u>-7.181</u>

De derivatenposities per 31 december 2019:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaforward	350.857	4.127	411
Renteswaps	491.469	127.942	-
Futures	19.181	-	-
Beleggingsdebiteuren	-	630	-
Liquide middelen	-	211	-
Beleggingscrediteuren	-	-10	-
		<u>132.900</u>	<u>411</u>

De reële waarde is de waarde als het contract ultimo jaar zou worden verkocht of teruggedraaid.

Margin calls op derivaten worden dagelijks dan wel wekelijks door middel van kasgelden of kasgeld-equivalenten afgerekend.

In verband met uitstaande derivatencontracten zijn staatsobligaties als collateral verstrekt ad € 3,6 miljoen (2018: € 8,1 miljoen collateral).

De derivatenposities per 31 december 2018:

Type contract	Contract- omvang	Activa	Passiva
Valutaforward	289.973	559	2.643
Renteswaps	261.000	7.288	11.794
Futures	19.208	-	-
Liquide middelen	-	589	-
Beleggingscrediteuren	-	-1.180	-
		<u>7.256</u>	<u>14.437</u>

Derivaten met een negatieve waarde zijn onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Specificatie naar soort:		
Infrastructuur	8.695	10.107
Geldmarktbeleggingsfondsen	14.934	53.933
Liquide middelen	964	1.472
	<u>24.593</u>	<u>65.512</u>

2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
Verloopoverzicht herverzekeringsdeel technische voorzieningen:		
Stand per 1 januari	5.191	5.798
Benodigde interest	-11	-14
Wijziging marktrente	215	94
Vrijval uitkeringen	-598	-676
Overige	-28	-11
	<u>4.769</u>	<u>5.191</u>

Nagenoeg de gehele vordering heeft een looptijd langer dan één jaar.

3. Vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Vooruitbetaalde waarde-overdrachten	66	4
Belastingdienst inzake teruggevorderde omzetbelasting	658	-
	<u>724</u>	<u>4</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4. Overige activa

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Liquide middelen	<u>1.248</u>	<u>1.649</u>

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben.

5. Algemene reserve

Stand per 1 januari 2019	35.493
Uit bestemming saldo van baten en lasten	43.697
Stand per 31 december 2019	<u>79.190</u>

Stand per 1 januari 2018	90.756
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-55.263
Stand per 31 december 2018	<u>35.493</u>

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	1.718.137	104,8	1.454.282	102,5
Af: technische voorzieningen	1.638.947	100,0	1.418.789	100,0
Eigen vermogen	79.190	4,8	35.493	2,5
Af: vereist eigen vermogen	278.892	17,0	259.025	18,3
Vrij vermogen	-199.702	-12,2	-223.532	-15,8
Minimaal vereist eigen vermogen	68.836	4,2	59.061	4,2
Actuele dekkingsgraad		104,8		102,5
Beleidsdekkingsgraad in %		102,6		105,8
Reële dekkingsgraad		82,9		85,8

Conform artikel 126 en 127 van de Wvb stelt het pensioenfonds het minimaal vereist eigen vermogen en vereist eigen vermogen vast.

Het pensioenfonds stelt het vereist eigen vermogen zodanig vast dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen.

Financiële positie van SPD

Sinds het ontstaan van de financiële crisis in 2008 verkeert SPD in een tekort. De dekkingsgraad per 31 december 2008 bedroeg 98,3%. In de periode 2008 - 2014 was het herstelplan onder het oude financieel toetsingskader van kracht. In deze periode steeg de dekkingsgraad naar 106,8% per eind 2014. De verlaging van de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioen per 1 april 2014 met 3,1% heeft hieraan een belangrijke bijdrage geleverd.

Per 31 december 2019 was de beleidsdekkingsgraad van SPD 102,6% en lag daarmee onder het minimaal vereist eigen vermogen van 104,2%. SPD heeft daarom in maart 2020 opnieuw een actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB. Uit het verloop van het herstelplan blijkt dat SPD binnen de gestelde termijnen uit herstel zal zijn.

Indien de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds op zes achtereenvolgende meetmomenten lager is dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen én voorts de actuele dekkingsgraad op dat moment eveneens lager is dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist vermogen dient het fonds op grond van artikel 135 van de Wvb een korting door te voeren. Per 31 december 2017 was zowel de actuele dekkingsgraad als de beleidsdekkingsgraad hoger dan het minimaal vereist vermogen. De dreiging van een korting per 31 december 2020 op basis van deze maatregel is daardoor komen te vervallen. Per 31 december 2018 was de beleidsdekkingsgraad ook hoger dan het minimaal vereist vermogen. Per 31 december 2019 was de beleidsdekkingsgraad helaas wederom lager dan het minimaal vereist vermogen. Een dergelijke maatregel zou voor het fonds voor het eerst per 31 december 2024 van toepassing kunnen zijn als de beleidsdekkingsgraad de komende jaren onder deze grens blijft.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2019	2018
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	102,5	106,6
Premie	-0,6	-0,5
Uitkeringen	0,1	0,1
Toeslagverlening	-	-
Verandering van de rentetermijnstructuur	-14,1	-4,5
Rendement op beleggingen	19,6	-0,2
Wijziging grondslagen	-	1,1
Overig	-2,7	-0,1
Dekkingsgraad per 31 december	<u>104,8</u>	<u>102,5</u>

6. Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

	Pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2019	1.418.789
Mutatie boekjaar	220.158
Stand per 31 december 2019	<u>1.638.947</u>
	Pensioen- verplichting
Stand per 1 januari 2018	1.380.716
Mutatie boekjaar	38.073
Stand per 31 december 2018	<u>1.418.789</u>

De specificatie van de mutatie van de technische voorzieningen is toegelicht in de staat van baten en lasten.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	31-12-2019		31-12-2018	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	4.168	851.041	4.014	717.223
Gewezen deelnemers	1.268	146.584	1.251	134.626
Pensioengerechtigden met uitstel ingang pensioen	54	29.016	30	15.304
Pensioengerechtigden	1.721	612.306	1.670	551.636
	<u>7.211</u>	<u>1.638.947</u>	<u>6.965</u>	<u>1.418.789</u>

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

SPD is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 lid 1 sub j van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De pensioenregeling is van kracht sinds 1 januari 1975 en is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd per 29 januari 2019. De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premieregeling in de zin van de Wvb.

Deelnemer is iedere dierenarts die als zodanig - hetzij zelfstandig, hetzij in dienstverband - praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk, op 31 december 2006 nog geen 60 jaar was en de vijfenzestigjarige leeftijd nog niet heeft bereikt. Ook wanneer een dierenarts werkt als invaller, waarnemer of uitzendkracht voldoet hij aan de voorwaarden van deelname.

De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premieregeling in de zin van de Wvb. Dat betekent dat de hoogte van de pensioenpremie het uitgangspunt is voor de berekening van de pensioenopbouw van de individuele deelnemer. De door de actieve deelnemer betaalde premie wordt in eerste instantie aangewend voor de inkoop van ouderdomspensioen, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd, partnerpensioen (70% van het ouderdomspensioen) en wezenpensioen (20% van het partnerpensioen, tot 21 jaar).

Jaarlijks vooraf worden door het bestuur van het pensioenfonds nieuwe pensioeninkooppactoren vastgesteld op grond van een advies van de actaris van het pensioenfonds. Deze pensioeninkooppactoren gelden ongewijzigd vanaf 1 januari van een boekjaar voor dat gehele jaar. De pensioeninkooppactoren worden door de actaris berekend. De uitgangspunten en/of berekeningsgrondslagen staan opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het pensioenfonds.

Toeslagverlening

SPD heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie om de pensioenen waardevast te houden. Indien het bestuur een toeslag toekent, wordt deze per 1 januari van het jaar toegekend. De daarbij gehanteerde maatstaf is de prijsinflatie op basis van de consumenten prijsindex (afgeleid) over de direct voorafgaande periode juli - juli. De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Voor de toeslag per 1 januari van het jaar wordt gekeken naar de financiële positie ultimo september van het daaraan voorafgaande jaar. Er bestaat geen recht op toeslagen en er wordt hiervoor geen reserve aangehouden. Er zal alleen toeslagverlening plaats kunnen vinden, voor zover dit toekomstbestendig is. Dat wil zeggen dat de financiële positie van het pensioenfonds zodanig is dat het te verlenen toeslagpercentage ook naar verwachting in de toekomst uitgekeerd zal kunnen worden.

7. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2019	31-12-2018
Uitkeringen	8	9
Derivaten met een negatieve waarde	411	14.437
Inhoudingen uitkeringen	690	670
Vooruitontvangen premie 2020 resp. 2019	184	173
Verzekeringsmaatschappijen	37	178
Te betalen kosten	910	711
Nog te verwerken inkomende waarde-overdrachten	59	-
	<u>2.299</u>	<u>16.178</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Uit het navolgende overzicht blijkt dat het pensioenfonds over minder vermogen beschikt dan vereist.

	31-12-2019	31-12-2018
Het tekort op FTK grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen	1.638.947	1.418.789
Buffers:		
S1 Renterisico	29.088	45.388
S2 Risico zakelijke waarden	197.194	171.570
S3 Valutarisico	68.089	69.220
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	86.410	79.629
S6 Verzekeringstechnisch risico	48.031	41.014
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerisico	-	-
transporteren	<u>428.812</u>	<u>406.821</u>

	31-12-2019	31-12-2018
Transport	428.812	406.821
Diversificatie effect	-149.920	-147.796
Totaal S (vereiste buffers)	278.892	259.025
Vereist vermogen (art. 127 Wvb)	1.917.839	1.677.814
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	1.718.137	1.454.282
Tekort	-199.702	-223.532

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de buffers is uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

De risico's S4 en S10 zijn beoordeeld en dermate gering geacht, dat deze op nihil zijn gesteld. S7, S8 en S9 moeten op basis van wettelijke regels in deze formule op 0 gesteld worden.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 - S4)

Marktrisico / Balansrisico

Waardefluctuaties van beleggingen kunnen elkaar versterken of werken juist diversifiërend. Om die reden wordt het risico van marktwaardebewegingen op totaalniveau getoetst.

S1 Renterisico

Een pensioenfonds loopt renterisico doordat de waarde van de verplichtingen van het pensioenfonds anders op renteveranderingen reageert dan de waarde van de beleggingen.

Beheersmaatregelen:

- Op basis van het risicoprofiel wordt het renterisico gedeeltelijk afgedekt;
- De netto impact van renteveranderingen op de dekkingsgraad wordt in kwartaal- en risicorapportages inzichtelijk gemaakt.
- Het renterisico wordt gemonitord als onderdeel van markt-/balansrisico

De duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid van obligaties en is gevoelig voor vier factoren, met name de looptijd, aflossing en couponbetalingen en het intrest niveau. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	31-12-2019		31-12-2018	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	880.786	6,3	829.540	5,6
Duration van de totale portefeuille (na derivaten)	1.713.284	10,6	1.449.179	11,3
Technische voorzieningen	1.638.947	19,7	1.418.789	18,8

Op balansdatum is de duration van de beleggingen (voor derivaten) korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt en hierdoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het pensioenfonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit gebeurt binnen het pensioenfonds door middel van een combinatie van renteswaps of swaptions, de hierboven toegelichte dynamische afdekkingsstrategie. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het pensioenfonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het pensioenfonds aan de tegenpartij betaalt.

Met een swaption kan het pensioenfonds tijdelijk het risico van een verdere rentedaling afdekken. Hiervoor betaalt het pensioenfonds een premie. Bij het afsluiten van een swap of een swaption kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit-, tegenpartij- en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2019		31-12-2018	
		In %		In %
Resterende looptijd < 1 jaar	156.952	17,8	108.072	13,0
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	236.648	26,9	228.481	27,5
Resterende looptijd > 5 jaar	487.186	55,3	492.987	59,5
	<u>880.786</u>	<u>100,0</u>	<u>829.540</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Dit is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die worden veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt door het pensioenfonds gemitigeerd door diversificatie.

Beheersmaatregelen:

- Het zakelijke waarden risico wordt in de ALM vastgesteld door middel van de gewenste allocatie naar zakelijke waarden aan de hand van het risicoprofiel.
- De allocatie naar zakelijke waarden(risico) wordt in de portefeuilleconstructie verder verfijnd.
- Het zakelijke waardenrisico wordt gemonitord als onderdeel van markt-/balansrisico.

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Europa	64.927	25,9	44.253	20,1
Noord-Amerika	186.015	74,1	175.441	79,9
Beleggingsdebiteuren	9	-	65	-
	<u>250.951</u>	<u>100,0</u>	<u>219.759</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	69.978	16,5	69.712	20,4
Nijverheid en industrie	77.457	18,2	233.720	68,4
Handel	78.740	18,6	9.956	2,9
Overige dienstverlening	164.427	38,7	16.634	4,9
Diversen	33.590	7,9	12.491	3,7
Beleggingsdebiteuren en -crediteuren	273	0,1	-964	-0,3
	<u>424.465</u>	<u>100,0</u>	<u>341.549</u>	<u>100,0</u>

In 2018 heeft een verschuiving plaats gevonden binnen de sectoren door een wijziging van de beleggingen (Blackrock World index ESG Screened Fund) medio december 2018.

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	90.527	21,3	66.760	19,6
Noord-Amerika	232.715	54,8	179.201	52,5
Wereldwijd	2.389	0,6	9.668	2,8
Emerging markets	60.802	14,3	50.492	14,8
Asia Pacific	29.662	7,0	29.522	8,6
Australië	8.097	1,9	6.870	2,0
Beleggingsdebiteuren en -crediteuren	273	0,1	-964	-0,3
	<u>424.465</u>	<u>100,0</u>	<u>341.549</u>	<u>100,0</u>

S3 Valutarisico

SPD belegt in verschillende beleggingen die in buitenlandse valuta genoteerd zijn. Hierdoor loopt SPD valutarisico. Valutarisico is het risico dat de buitenlandse valuta's dalen en de beleggingen omgerekend in euro in waarde dalen. De belangrijke buitenlandse valuta waarin belegd wordt, zijn de Amerikaanse dollar, Japanse yen en Britse pond. Het valutarisico van deze valuta binnen de portefeuille aandelen wereld wordt voor 75% afgedekt naar de euro. Voor de beleggingscategorieën vastgoed internationaal, global high yield, obligaties in opkomende markten (in harde valuta) en infrastructuur wordt het valutarisico volledig afgedekt. Andere valuta worden niet afgedekt. Er wordt gebruik gemaakt van fx-forward- en spotcontracten met verschillende tegenpartijen om het valutarisico te mitigeren. Looptijden tot maximaal 1 jaar zijn toegestaan. Er vindt spreiding over meerdere looptijden plaats om het liquiditeitsrisico te beheersen. Aansturing vindt plaats op maandbasis.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta-derivaten	Nettopositie na afdekking 2019	Nettopositie na afdekking 2018
EUR	1.033.212	431.094	1.464.306	1.152.085
AUD	26.241	-2.175	24.066	26.129
CHF	9.787	-3.957	5.830	8.820
HKD	26.931	-1.174	25.757	23.724
GBP	22.248	-27.510	-5.262	477
JPY	46.639	-27.131	19.508	8.538
NOK	790	-231	559	14
USD	375.486	-363.811	11.675	68.551
Overige	168.234	-1.389	166.845	160.841
	<u>1.709.568</u>	<u>3.716</u>	<u>1.713.284</u>	<u>1.449.179</u>

S5 Kredietrisico

Het risico dat een verlies optreedt als een kredietnemer zijn afgesproken betalingen niet nakomt of dat de kredietwaardigheid van een kredietnemer afneemt.

Beheersmaatregelen:

- Kredietrisico wordt in de risicorapportage inzichtelijk gemaakt aan de hand van de ontwikkeling van de creditspread. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de basisportefeuille (staatsobligaties, niet-staatsobligaties en hypotheek) en de overige vastrentende waarden. Het pensioenfonds krijgt een waarschuwingssignaal wanneer de spreads zich buiten de vastgestelde bandbreedte begeven.
- Het kredietrisico wordt gemonitord als onderdeel van markt-/balansrisico.
- Binnen beleggingsportefeuilles zijn (in fonds- of mandaatrichtlijnen) limieten opgenomen op kredietwaardigheidsratings van beleggingen in instrumenten, landen en/of sectoren.

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	62.647	7,1	69.318	8,4
Financiële instellingen	241.270	27,4	257.167	31,0
Handels- en industriële instellingen	72.441	8,2	72.633	8,8
Beleggingsinstellingen	98.888	11,2	13.497	1,6
Andere instellingen	60.472	6,9	75.768	9,1
Buitenlandse overheidsinstellingen	344.546	39,1	340.333	41,0
Beleggingsdebiteuren	522	0,1	824	0,1
	<u>880.786</u>	<u>100,0</u>	<u>829.540</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	720.144	81,7	697.218	84,0
Emerging markets	160.120	18,2	131.498	15,9
Beleggingsdebiteuren	522	0,1	824	0,1
	<u>880.786</u>	<u>100,0</u>	<u>829.540</u>	<u>100,0</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31-12-2019		31-12-2018	
	In %		In %	
AAA	161.751	18,4	180.714	21,8
AA	305.197	34,7	310.508	37,4
A	69.825	7,9	75.527	9,1
BBB	98.777	11,2	107.062	12,9
BB	54.006	6,1	57.916	7,0
B	44.329	5,0	39.866	4,8
CCC	11.720	1,3	12.670	1,5
CC	2.069	0,2	170	-
C	72	-	135	-
D	127	-	206	-
Not rated	132.913	15,2	44.766	5,5
	<u>880.786</u>	<u>100,0</u>	<u>829.540</u>	<u>100,0</u>

S6 Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langleven, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorzieningen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van Prognosetafel AG2018 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico zijn op stop-lossbasis bij Zwitserleven ondergebracht.

S7 Liquiditeitsrisico

Het risico dat het pensioenfonds niet op korte termijn aan zijn betalingsverplichtingen en onderpand-verplichtingen uit hoofde van derivatencontracten kan voldoen.

Beheersmaatregelen:

- Het liquiditeitsrisico wordt beheerst door voldoende onderpand beschikbaar te hebben voor OTC-derivaten, zodanig dat een extreme negatieve marktschok opgevangen kan worden.
- Het liquiditeitsrisico wordt bewaakt met behulp van twee toetsen. Deze geven inzicht in de mate waarin de portefeuille over voldoende liquiditeit beschikt om bij extreme marktschokken voldoende onderpand te kunnen storten. Indien het pensioenfonds niet slaagt voor één of beide toetsen volgt advies vanuit de fiduciair beheerder.
- Het pensioenfonds belegt op een verantwoord niveau in illiquide beleggingen.

S8 Concentratierisico

Door gebrekkige spreiding kan concentratierisico ontstaan waarbij verliezen optreden doordat een te grote gevoeligheid bestaat naar één regio, sector of marktpartij.

Beheersmaatregelen:

- Het belegde vermogen wordt gespreid over verschillende beleggingscategorieën. Dit wordt binnen de beleggingsportefeuille verder uitgerold naar verschillende valuta, regio's en kredietwaardigheid.
- Jaarlijks wordt de portefeuille gerebalanced naar de afgesproken gewichten zodat opgelopen concentraties van beleggingscategorieën worden teruggebracht.
- Ter beheersing van het concentratierisico worden concentratielimieten (20%) voor landen en sectoren gehanteerd, wat als waarschuwingssignaal dient.

	31-12-2019	31-12-2018
Ccf Dev Wrld Esg Sc Idx Fd X1 Usd	356.984	286.141
Nederland	122.131	65.985
Investec Emerging Markets LC Dynamic Debt Fund	48.582	41.678
L&G EM Government Bond (USD) Index Fund	68.009	57.994
Duitsland	60.228	55.884
AeAM Dutch Mortgage Fund	94.146	87.428
CBRE Global Alpha Sub-Fund	186.015	175.441
Achmea IM Wereldwijd High Yield Fonds	77.796	71.180
BlackRock MSCI Emerging Markets Free B	64.627	53.403
Finland	-	29.724
Achmea IM Liquiditeiten Fonds	-	30.320
L&G EM Government Bond (Local Currency) Index Fund	47.417	-
Stone Harbor Emerging Markets Local Curr Debt Fd	-	41.186
Dynamic Credit Dutch Mortgage Fund inzake SPD	98.888	-
Achmea IM 20 Year Overlay Fund	57.123	-
Stichting PVF Particuliere Hypotheken	60.743	57.240
Achmea IM 30 Year Overlay Fund	59.636	-

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur door middel van de SLA- en ISAE-3402-rapportages.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voor de volgende doeleinden:

- voor de efficiënte sturing van de vastrentende portefeuilles worden (opties op) futures en Credit Default Swaps gebruikt;
- voor de efficiënte sturing van de aandelenportefeuilles worden futures en Exchange Trades Funds (ETF's) gebruikt;
- voor de afdekking van het valutarisico worden valutatermijncontracten en swaps gebruikt;
- voor de afdekking van het renterisico worden renteswaps en swaptions gebruikt;
- voor Tactische Asset Allocatie worden futures, Exchange Trades Funds (ETF's) en swaps gebruikt.

S10 Actief beheerrisico

Met actief risico wordt bedoeld de mate waarin de daadwerkelijke performance afwijkt van de strategische benchmark. Beheersmaatregelen:

- Het actief beheer risico wordt beheerst door middel van limieten op de tracking error bij actieve mandaten. Hiermee wordt de afwijking ten opzichte van de benchmark gelimiteerd.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Met Achmea Pensioenservices N.V. heeft het pensioenfonds een administratieovereenkomst afgesloten voor de periode 2018 tot en met 2022. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt circa € 1,4 miljoen. De totale toekomstige verplichting die hieruit voortvloeit bedraagt circa € 4,2 miljoen.

Met Achmea Investment Management heeft het fonds per 1 januari 2015 een vermogensbeheerovereenkomst en een fiduciair pensioenmanagement overeenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten. De toekomstige, jaarlijkse verplichting die hieruit voortvloeit wordt geschat op € 2,2 miljoen. Deze kosten zijn afhankelijk van de omvang van het belegd vermogen.

Verder staat eind 2018 nog een bedrag uit van € 16,6 miljoen uit aan toegezegde beleggingen in het Interpolis Pensioenen Private Equity Fund II, Achmea Vastgoed en Achmea Infrastructure Pool (eind 2018 was dit € 2,4 miljoen).

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

2020 zal in het licht blijven staan van de ontwikkelingen van de coronapandemie. Zodra bleek dat ook de Nederlandse samenleving getroffen zou worden door het virus, en de overheid met de benodigde maatregelen kwam om de ernst van de uitbraak te kunnen beperken, heeft het bestuur alle aandacht hierop gericht.

Met de uitvoerders, betrokken bij SPD, is dadelijk contact opgenomen om te zien of alle essentiële werkprocessen normaal voortgang zouden kunnen vinden. Dit overleg was, indien nodig, op dagbasis. Al snel werd duidelijk dat ondanks de ingrijpende maatregelen en de onwettelijke werkomstandigheden de dienstverlening naar de deelnemers niet in gevaar zou komen.

Het bestuur heeft kennis genomen van de maatregelen die de uitvoerders hebben genomen om de continuïteit van hun diensten te waarborgen. Een van de belangrijkste processen betreft het uitbetalen van pensioenuitkeringen. De administrateur heeft voldoende maatregelen genomen om deze werkzaamheden te kunnen blijven uitvoeren, ook als de situatie verslechtert.

Een ander belangrijk primair proces betreft de premies. Ten tijde van de vaststelling van de jaarrekening verwacht het bestuur dat de deelnemers de premienota's in 2020 ook blijven voldoen.

De ontwikkeling van de beurzen en de bijbehorende invloed op de beleggingsportefeuille was heftig en onvoorspelbaar. We hebben diverse scenario's in kaart gebracht en mogelijke maatregelen hierop besproken. Gelukkig bracht het krachtige optreden van de overheid nationaal en internationaal weer (wat) stabiliteit in het systeem. Wat dit voor de toekomst voor consequenties kan hebben, is nu nog niet te bepalen maar dat moet einde jaar inzichtelijk worden gemaakt.

Natuurlijk hoopt het bestuur dat ook de veterinaire sector geen grote financiële problemen zal ervaren en dat de dienstverlening kan worden gecontinueerd.

Voor het ontstaan van de corona crisis had het pensioenfonds een dekkingstekort. Ook bij de vaststelling van de jaarrekening had het pensioenfonds een dekkingstekort.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

8. Bijdragen van deelnemers inclusief opslag termijnbetaling

	2019	2018
Feitelijke premie	24.170	23.109
Opslag termijnbetaling	363	347
	<u>24.533</u>	<u>23.456</u>

De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 125 van de Wvb zijn als volgt:

	2019	2018
Kostendeekkende premie	37.229	33.592
Gedempte kostendeekkende premie	22.611	21.837
Feitelijke premie	24.170	23.109

Op grond van artikel 123 lid 2 Wet verplichte beroepspensioenregeling mag de kostendeekkende premie worden gedempt. Het pensioenfonds maakt met ingang van 1 januari 2012 gebruik van deze mogelijkheid. De gedempte kostendeekkende premie wordt vanaf 2016 vastgesteld op basis van een disconteringscurve die gebaseerd is op de maximale rendementen zoals vermeld in de regeling pensioenwet.

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2019	2018
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	30.433	27.567
Opslag voor uitvoeringskosten	1.227	1.173
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	5.569	4.852
	<u>37.229</u>	<u>33.592</u>

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

	2019	2018
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	12.647	12.196
Opslag voor uitvoeringskosten	1.227	1.173
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	2.314	2.146
Voorwaardelijke onderdelen	6.423	6.322
	<u>22.611</u>	<u>21.837</u>

Bij de gedempte kostendeekkende premie dient rekening te worden gehouden met het maximum van:

- de prijsinflatie door middel van een afslag op het netto beleggingsrendement (A), of
- de solvabiliteitsopslag op basis van het percentage vereist eigen vermogen (B).

In 2019 is A hoger dan B.

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2019	2018
Premie volgens beschikbare premiestaffel	23.566	22.535
Premie voor vrijwillige verzekering PVI	604	574
	<u>24.170</u>	<u>23.109</u>

9. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2019	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer*	Totaal
Vastgoedbeleggingen	142	22.964	-	23.106
Aandelen	606	100.331	-62	100.875
Vastrentende waarden	9.030	53.860	-212	62.678
Derivaten	6.047	82.332	-64	88.315
Overige beleggingen	-72	458	22	408
Overige opbrengsten en kosten	-14	-	-2.089	-2.103
	<u>15.739</u>	<u>259.945</u>	<u>-2.405</u>	<u>273.279</u>
2018	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer*	Totaal
Vastgoedbeleggingen	461	17.778	-	18.239
Aandelen	105	-24.748	-135	-24.778
Vastrentende waarden	11.464	-14.011	-345	-2.892
Derivaten	7.026	-2.626	-41	4.359
Overige beleggingen	265	974	-67	1.172
Overige opbrengsten en kosten	-13	-	-2.423	-2.436
	<u>19.308</u>	<u>-22.633</u>	<u>-3.011</u>	<u>-6.336</u>

*In tegenstelling tot de in het bestuursverslag opgenomen paragraaf "kostentransparantie" zijn hier alleen de kosten van vermogensbeheer opgenomen die SPD op factuurbasis heeft betaald. Deze kosten bestaan uit onder andere uit kosten vermogensbeheerder, beheerkosten en kosten beleggingscommissie.

10. Overige baten

	2019	2018
Teruggave BTW 2012 tot en met 2018	<u>582</u>	<u>-</u>

11. Pensioenuitkeringen

	2019	2018
Ouderdomspensioen	26.787	25.494
Partnerpensioen	5.184	5.051
Wezenpensioen	65	75
Afkopen	25	44
	<u>32.061</u>	<u>30.664</u>

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 484,09 (2018: € 474,11) per jaar overeenkomstig de Wvb (artikel 77-80).

De toeslag van de uitkeringen per 1 januari 2019 zoals vastgesteld door het bestuur is nihil (1 januari 2018: nihil).

12. Uitvoeringskosten

	2019	2018
Administratiekosten	1.699	1.444
Accountantskosten	66	63
Advieskosten	163	191
Bestuurskosten	296	267
Porti- en drukwerkkosten	25	24
Bijdrage DNB	47	49
Overige kosten	172	181
	<u>2.468</u>	<u>2.219</u>

Ingevolge artikel 382a Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek wordt gemeld dat de honoraria betaald aan het PwC-netwerk als volgt zijn samengesteld:

	2019	2018
Controle van de jaarrekening en DNB staten	66	63
Fiscale advisering	47	31
Advisering over risicobeheersing	21	23
	<u>134</u>	<u>117</u>

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. treedt op als onafhankelijke externe accountant van het pensioenfonds. Het honorarium van de accountantscontrole bedraagt 66. Naast de accountantscontrole verricht PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. geen andere diensten voor het pensioenfonds. PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. verricht fiscale diensten voor het pensioenfonds en bracht in 2019 voor deze dienstverlening 47 in rekening. Daarnaast heeft PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurances Services B.V. diensten verricht op het gebied van risicobeheersing voor een bedrag van 21.

Overeenkomstig artikel 104 van de Wvb wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Bezoldiging Personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst.

Bezoldiging bestuurders

In 2019 is voor een totaalbedrag van € 289.246 (2018: € 265.168) aan presentiegelden en onkostenvergoedingen aan de bestuurders en de leden van het verantwoordingsorgaan uitgekeerd.

13. Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

	2019	2018
Pensioenopbouw	29.441	26.670
Rentetoevoeging	-3.355	-3.605
Pensioenuitkeringen	-32.031	-30.668
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.121	-1.073
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-371	-1.718
Wijziging marktrente	226.007	60.550
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-13.715
Toevoeging in verband met kosten	992	897
Overige wijzigingen	596	735
	<u>220.158</u>	<u>38.073</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorzieningen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele ontwikkeling van het beroepsinkomen.

Toeslagen

De opgebouwde pensioenaanspraken van actieven en ook de pensioenrechten van verzekerden met een ingegaan pensioen of met premievrije aanspraken, zijn in 2019 niet verhoogd. Er is geen sprake van een doelgericht toeslagbeleid om bijvoorbeeld de inflatie te compenseren. Als zodanig sorteert het pensioenfonds derhalve in termen van de zogenaamde toeslagenmatrix in toeslagencategorie B. De premie bevat geen opslag voor de toeslagen en ook is er geen voorziening voor gevormd. Een eventuele toeslagverlening moet komen uit meeropbrengsten over de beleggingen en/of uit een gunstige financiële positie van het pensioenfonds.

Het bestuur beschikt over de bevoegdheid om te beslissen of en hoeveel toeslag er in een jaar wordt toegekend. Onder meer zal het bestuur zich in deze beslissingen baseren op de financiële positie van het pensioenfonds, de behaalde rendementen en de vooruitzichten daaromtrent.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,235% (2018: -0,26%), zijnde de éénjaarsrente van de rentetermijnstructuur per 31 december 2018.

Pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen (inclusief excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van deze herrekening is onder deze post opgenomen.

UFR-systematiek: de UFR wordt vastgesteld op basis van de gerealiseerde maandelijkse '20-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaren. Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen van 226.007. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2019 is -14,1%.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

In 2019 zijn er geen grondslagen gewijzigd.

Toevoeging in verband met kosten

De toevoeging aan de technische voorziening in verband met de benodigde excasso-opslag over de pensioenbouw.

Overige wijzigingen

Resultaat op sterfte	360	992
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	174	-12
Resultaat op mutaties	62	-245
	<u>596</u>	<u>735</u>

Her resultaat op mutaties bestaat o.a. uit het resultaat op flexibilisering en het resultaat op pensionering.

14. Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
Mutatie waarde herverzekeringspolissen	<u>422</u>	<u>607</u>

15. Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
Inkomende waardeoverdrachten	74	58
Uitgaande waardeoverdrachten	-398	-1.682
	<u>-324</u>	<u>-1.624</u>

De toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van de overgenomen pensioenverplichtingen bedraagt in 2019 84 (2018: 56). Het resultaat op de overgenomen pensioenverplichtingen bedraagt in 2019 -10 (2018: 2).

De afname van de technische voorziening uit hoofde van de overgedragen pensioenverplichtingen bedraagt in 2019 -455 (2018: -1.774). Het resultaat op de overgedragen pensioenverplichtingen bedraagt in 2019 57 (2018: 92).

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfondsen of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

16. Herverzekeringen

	2019	2018
Premies risicokapitaal	-19	-20
Premies arbeidsongeschiktheidsrisico	-9	-6
Totaal premies	-28	-26
Premiedervingsuitkeringen	764	830
	<u>736</u>	<u>804</u>

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Voorstel resultaatbestemming

In de statuten van het pensioenfonds zijn geen nadere bepalingen opgenomen ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten. Het bestuur heeft besloten het resultaat te muteren in de algemene reserve.

Houten, 12 mei 2020

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen
Het bestuur

De heer M.Smit
Voorzitter

De heer I.J.R. de Vries
Secretaris

Mevrouw A.C.M. van Heuven-van Kats

Mevrouw L.A.M. Stark

De heer J.A.M. van Gils

De heer P.C. Knijff

Mevrouw D.C. Sonneveld

C. OVERIGE GEGEVENS

1 STATUTAIRE RESULTAATBESTEMMING

In de statuten van het pensioenfonds zijn geen nadere bepalingen opgenomen ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten.

1 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen te Utrecht is aan Sprenkels & Verschuren de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2019.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen, zoals vereist conform artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Sprenkels & Verschuren.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 6.000.000.

Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 400.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 142 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, met uitzondering van artikel 127.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Coronacrisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Amsterdam, 15 mei 2020

D.H. Kleinloog AAG
verbonden aan Sprenkels & Verschuren

2 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

Verklaring over de jaarrekening 2019

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening 2019 van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen te Utrecht gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2019;
- de staat van baten en lasten over 2019; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Benadrukking van de onzekerheid in verband met de effecten van het coronavirus (Covid-19)

Wij wijzen op de toelichting in de belangrijke gebeurtenissen na balansdatum van de jaarrekening waarin het bestuur de mogelijke invloed en gevolgen van het COVID-19 (Corona) virus op het pensioenfonds en op de omgeving waarin het pensioenfonds opereert alsmede de genomen en geplande maatregelen om met deze gebeurtenissen en omstandigheden om te gaan heeft beschreven. In deze toelichting is ook beschreven dat er nog steeds onzekerheden bestaan en dat het daarom op dit moment redelijkerwijs niet goed mogelijk is om de toekomstige effecten in te schatten. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot de aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens; en
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 15 mei 2020
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel ondertekend door drs. L.H.J. Oosterloo RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2019		2018	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		4.014		3.883
Nieuwe toetredingen	298		269	
Herintreding	104		95	
Ingang pensioen	-1		-	
Overlijden	-1		-4	
Ontslag met premievrije aanspraak	-240		-220	
Revalidering	-6		-8	
Andere oorzaken	-		-1	
		154		131
Stand einde boekjaar		4.168		4.014
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.281		1.264
Herintreding	-104		-95	
Ingang pensioen	-80		-76	
Overlijden	-		-5	
Ontslag met premievrije aanspraak	240		220	
Waardeoverdrachten	-12		-24	
Revalidering	6		8	
Afkopen	-9		-12	
Andere oorzaken	-		1	
		41		17
Stand einde boekjaar		1.322		1.281
Pensioentrekenden				
Stand vorig boekjaar		1.670		1.621
Ingang pensioen	81		76	
Overlijden	-38		-41	
Toekenning nabestaandenpensioen	17		32	
Afkoop	-3		-10	
Andere oorzaken	-6		-8	
		51		49
Stand einde boekjaar		1.721		1.670
		7.211		6.965

2 PENSIOENREGELING

De SPD is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 lid 1 sub j van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De pensioenregeling is van kracht sinds 1 januari 1975 en is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd per 28 januari 2020.

De door SPD uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premieregeling in de zin van de Wvb.

Deelnemerschap

Deelnemer is iedere dierenarts die als zodanig - hetzij zelfstandig, hetzij in dienstverband - praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk, op 31 december 2006 nog geen 60 jaar was en de vijfenzestigjarige leeftijd nog niet heeft bereikt. Ook wanneer een dierenarts werkt als invaller, waarnemer of uitzendkracht voldoet hij aan de voorwaarden van deelname.

Pensioenpremie

De SPD-pensioenregeling is een zogenoemde 'beschikbare premieregeling'. Dat betekent dat de hoogte van de pensioenpremie het uitgangspunt is voor de berekening van de pensioenopbouw van de individuele deelnemer. De hoogte van de jaarpremie wordt jaarlijks vastgesteld op basis van de pensioengrondslag van de deelnemer. Voor de berekening van de pensioengrondslag geldt een maximum beroepsinkomen (2019: € 58.335,-) en een franchise (2019: € 13.785,-). Deze bedragen worden in principe jaarlijks op 1 januari verhoogd. De basis voor de verhoging van het maximum beroepsinkomen en de franchise is de stijging van het prijspeil. Hiervoor wordt aangesloten bij de stijging van het consumentenprijsindexcijfer 'Alle huishoudens, afgeleid' tussen oktober van het voorlaatste en oktober van het laatste jaar voorafgaand aan het moment van verhoging van het maximum beroepsinkomen.

De deelnemer draagt een percentage van zijn/haar pensioengrondslag in dat jaar af aan het pensioenfonds. Genoemd percentage hangt af van de leeftijd van de deelnemer per 1 januari van het betreffende jaar. Met de leeftijd loopt dit percentage via 5-jaars cohorten op van minimaal 10,3% tot maximaal 31,5%.

De door de actieve deelnemer betaalde premie wordt aangewend voor de inkoop van ouderdomspensioen, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd, partnerpensioen (70% van het ouderdomspensioen) en wezenpensioen (20% van het partnerpensioen, tot 21 jaar). Verder wordt de premie aangewend ter dekking van de kosten en de risico's bij overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Pensioenopbouw

De pensioenregeling kent een ouderdomspensioen, een partnerpensioen en een wezenpensioen. Daarnaast hebben deelnemers de mogelijkheid om op vrijwillige basis premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid te verzekeren en zijn er diverse keuzemogelijkheden voor de deelnemers op de pensioendatum.

Hierna worden deze pensioenen en de keuzemogelijkheden kort toegelicht.

De jaarlijks in te kopen pensioenen en de op risicobasis te verzekeren pensioenen worden op basis van bereikte leeftijd bepaald aan de hand van de bij het pensioenreglement gevoegde tabellen. Deze tabellen zijn opgesteld op basis van actuariële grondslagen.

Ouderdomspensioen

Door jaarlijks pensioenpremie te betalen, bouwt een deelnemer elk jaar verder op aan het ouderdomspensioen. Een deelnemer kan op de pensioendatum het pensioen aanpassen aan de eigen situatie en wensen van dat moment.

Partnerpensioen

De jaarlijkse opbouw van het partnerpensioen is gelijk aan 70% van de jaarlijkse opbouw van het ouderdompensioen. Wanneer een actieve deelnemer onverhoopt komt te overlijden, is er voor de partner een extra partnerpensioen beschikbaar ten bedrage van 1,225% van de laatst voor overlijden vastgestelde pensioengrondslag vermenigvuldigd met het aantal jaren gelegen tussen de datum van overlijden en de pensioendatum. Het "extra" partnerpensioen wordt door SPD op risicobasis in herverzekering gegeven.

Onder partner wordt verstaan de echtgeno(o)t(e), de geregistreerde partner of degene die met de deelnemer ongehuwd samenwoont. Ongehuwd samenwonenden moeten de partner wel zelf aanmelden bij het pensioenfonds en een notariële samenlevingsovereenkomst overleggen en ten minste een half jaar aantoonbaar een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd.

Bijzonder partnerpensioen

Wanneer het huwelijk van de deelnemer vóór de pensioendatum is ontbonden of een samenlevingsovereenkomst met partnerpensioen is beëindigd, krijgt de gewezen partner een recht op bijzonder partnerpensioen. De hoogte van dit bijzonder partnerpensioen is gelijk aan het partnerpensioen waarop recht zou bestaan als de deelname zou zijn geëindigd op het tijdstip van scheiding. Als de deelname al is geëindigd, is het bijzonder partnerpensioen gelijk aan het partnerpensioen waarop recht is ontstaan bij het beëindigen van de deelname, inclusief de daarop inmiddels verleende toeslagen.

Wezenpensioen

Bij overlijden van de deelnemer, de gewezen deelnemer of de gepensioneerde deelnemer hebben de kinderen (tot 21 jaar) recht op een wezenpensioen. Het wezenpensioen bedraagt 20% van het partnerpensioen.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

Voor de deelnemer die op objectief medisch vast te stellen gronden ongeschikt is tot het uitoefenen van het beroep van dierenarts als gevolg van een ongeval of ziekte (hierbij geldt een wachttijd van 2 jaar), kan door het pensioenfonds gehele respectievelijk gedeeltelijke vrijstelling van premiebetaling worden verleend terwijl de pensioenopbouw voor de betreffende deelnemer voortgang vindt. De vrijgestelde premie betreft de premie op het niveau per de datum van intrede van arbeidsongeschiktheid, waarbij deze premie jaarlijks met 3% stijgt. De oplopende premiepercentages, met de leeftijd als van toepassing voor actieven, worden voor arbeidsongeschikten niet langer gevolgd. De verzekering voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is vrijwillig en geldt alleen voor deelnemers die hiervoor bij aanvang deelname of bij het afsluiten van een inkomensverzekering voor arbeidsongeschiktheid hebben gekozen.

Keuze mogelijkheden bij pensioeningang

De jaarlijks in te kopen pensioenen en de te verzekeren pensioenen worden bepaald aan de hand van de tabellen in het pensioenreglement. De pensioenleeftijd is 'standaard' 65 jaar. Een deelnemer heeft de mogelijkheid om op zijn pensioendatum zijn pensioen aan te passen aan zijn situatie en zijn wensen van dat moment. Bij pensioeningang informeert het pensioenfonds de deelnemer over de uitkomsten van de diverse mogelijkheden, dit aan de hand van individuele berekeningen.

Vervroegen of uitstellen van de pensioeningang

Het ouderdompensioen gaat standaard in op de eerste dag van de maand waarin de deelnemer of gewezen deelnemer de 65-jarige leeftijd bereikt. Het ouderdompensioen eindigt op de laatste dag van de maand van zijn overlijden. De deelnemer kan ervoor kiezen de pensioenleeftijd maximaal vijf jaar te vervroegen. Als de (gewezen) deelnemer zijn ouderdompensioen wil laten ingaan op een datum die is gelegen vóór vijf jaar voor het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd, dient hij aan het pensioenfonds te verklaren dat hij vanaf de datum dat zijn ouderdompensioen ingaat geen inkomsten uit arbeid meer geniet en niet meer de intentie heeft deze in de toekomst te verwerven. Bij vervroeging van de pensioeningang worden de pensioenaanspraken (het ouderdompensioen) lager dan dat deze zouden zijn geweest als de deelnemer zijn pensioen zou laten ingaan op 65-jarige leeftijd.

Uitstel van de ingangsdatum is mogelijk tot de 70-jarige leeftijd. Uitstel van de ingangsdatum van het ouderdomspensioen kan alleen worden verleend als de deelnemer gedurende de periode van uitstel werkzaam blijft. Het ouderdomspensioen wordt in dat geval hoger.

Ruilen ouderdomspensioen in partnerpensioen

Ook heeft de deelnemer op de pensioendatum de mogelijkheid het opgebouwde partnerpensioen (gedeeltelijk) in te ruilen voor een hoger ouderdomspensioen. Als de deelnemer daarvoor kiest, betekent dit dat zijn partner geen of een lager partnerpensioen krijgt als de deelnemer komt te overlijden. Inruil kan alleen als de partner van de deelnemer daar schriftelijk toestemming voor geeft.

Wanneer op de pensioendatum geen partnergegevens bij de administrateur bekend zijn dan wordt de aanspraak op het partnerpensioen automatisch omgezet in een hoger ouderdomspensioen. Het partnerpensioen dat de deelnemer tijdens zijn huwelijk, geregistreerd partnerschap of notariële samenlevingsverband voor zijn eventuele ex-partner heeft opgebouwd komt niet voor uitruil in aanmerking.

Hoog/laag-constructie

Een deelnemer kan ook kiezen voor een hoog/laag-constructie. Dit betekent dat de deelnemer de eerste 5 of 10 jaar een verhoogd ouderdomspensioen krijgt en vervolgens een verlaagd ouderdomspensioen. De lage uitkering is altijd 75% van de hoge uitkering. Toepassing van deze keuze heeft geen invloed op de hoogte van het partner- en wezenpensioen.

Alle omzettingen van de pensioengelden vinden plaats op basis van seksneutrale factoren.

Deeltijdpensioen

Sinds 2007 biedt SPD ook de mogelijkheid van deeltijdpensioen aan. Een deelnemer kan zijn ouderdomspensioen gedeeltelijk vervroegd laten ingaan indien hij minder gaat werken en geen intentie heeft in de toekomst meer te gaan werken. Het gedeelte van het ouderdomspensioen dat vervroegd kan ingaan is evenredig met het percentage dat de deelnemer minder is gaan werken. Van deze mogelijkheid kan op z'n vroegst op 60 jarige leeftijd gebruik worden gemaakt.

Begripsomschrijvingen en afkortingen

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN)

Pensioenfondsen moeten op basis van de Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling een nota opstellen waarin wordt ingegaan op:

- * interne beheersingssysteem;
- * administratieve organisatie en interne controle;
- * procedures en criteria voor aansluiting bij SPD;
- * aanspraken van deelnemers;
- * risico's;
- * financiële opzet;
- * financiële sturingsmiddelen.

Achmea IM

Achmea Investment Management B.V.

AFM

Autoriteit Financiële Markten

AG

Koninklijk Actuarieel Genootschap

ALM (asset en liability management)

Het managen van activa en verplichtingen met het doel de marktrisico's qua niveau en beweeglijkheid te begrenzen en tegelijkertijd een zo hoog mogelijk rendement te behalen binnen deze grenzen.

AOW

De AOW (Algemene Ouderdomswet) is een basispensioen van de overheid. Iedereen die de AOW-leeftijd heeft bereikt en in Nederland woont of heeft gewoond, heeft hier recht op. De AOW wordt uitgekeerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) vanaf de dag dat de AOW-leeftijd is bereikt. De AOW-leeftijd hangt af van de geboortedatum.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdende gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden.

Beschikbare premieregeling

Een beschikbare premieregeling (defined contribution of DC-regeling) is een regeling waarbij een overeengekomen premie beschikbaar wordt gesteld om pensioenrechten voor te verzekeren. Er worden hierbij geen toezeggingen gedaan over de hoogte van de te verzekeren pensioenuitkeringen.

Bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen.

Code Pensioenfondsen

Overzicht met normen voor Goed Pensioenfondsbestuur, eind 2013 gepubliceerd door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid.

Collectieve actuariële gelijkwaardigheid

Voor de bepaling van de hoogte van het pensioen na uitruil of vervroeging wordt voor mannen en vrouwen uitgegaan van dezelfde factoren. Er wordt dus geen verschil gemaakt tussen de levenskansen van een mannelijke en een vrouwelijke deelnemer.

Deelnemer

Iedere dierenarts die als zodanig - hetzij zelfstandig, hetzij in dienstverband -praktijk uitoefent in een in Nederland gevestigde praktijk, op 31 december 2006 nog geen 60 jaar was, en de vijfenzestigjarige leeftijd nog niet heeft bereikt.

Deelnemersvereniging (DPD)

De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid genaamd Deelnemersvereniging Pensioenfonds Dierenartsen, gevestigd te Utrecht. De deelnemersvereniging is een beroepspensioenvereniging als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad wordt berekend door het aanwezige vermogen te delen door de verplichtingen. Het vermogen is de waarde van alle bezittingen (beleggingen e.d.) minus de schulden van het pensioenfonds. De verplichtingen zijn de opgetelde waarden van alle pensioenen die nu en in de toekomst worden uitgekeerd.

Derivaten

Een financieel instrument waarvan de waarde is afgeleid van één of meer onderliggende waarde(s).

DNB

De Nederlandsche Bank

Duration

De duration is de gewogen gemiddelde looptijd van kasstromen waarbij het gewicht van elke kasstroom wordt bepaald door het relatieve belang van die kasstroom.

Feitelijke premie

In het financieel toetsingskader gehanteerde term. Dit betreft de ontvangen deelnemersbijdragen.

Franchise

Bij de opbouw van het pensioen wordt al rekening gehouden met de AOW-uitkering door het gebruik van een franchise. De franchise is het deel van het inkomen waarover geen pensioen wordt opgebouwd in verband met de vanaf AOW-leeftijd te ontvangen AOW-uitkering.

FTK

Financieel Toetsingskader. Het FTK is het onderdeel van de Wvb waarin de wettelijke financiële eisen aan pensioenfonds zijn vastgelegd. Het is opgebouwd rond de principes van marktwaardering, risicogebaseerde financiële eisen en transparantie.

Kostendeekkende premie

Pensioenfondsen zijn verplicht om een kostendeekkende premie te berekenen. De kostendeekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt. Het premiebeleid is een van de belangrijke sturingsmiddelen van een pensioenfonds. Door een adequate prijsstelling wordt voorkomen dat het pensioenfonds op voorhand te maken krijgt met tekorten.

Langlevenrisico

Het risico waarbij een afname van de sterftkans lager is dan de sterftkans volgens het tarief en een verslechtering van het resultaat laat zien.

Ouderdomspensioen

Maandelijkse uitkering die de deelnemer vanaf de pensioendatum of pensioeningangsdatum tot zijn overlijden ontvangt.

Partnerpensioen

Periodieke uitkering aan de partner van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde die wordt uitgekeerd na het overlijden van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Partner

De persoon met wie de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde gehuwd is; of

De persoon met wie de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde een bij de burgerlijke stand geregistreerd partnerschap is aangegaan; of

De persoon met wie de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde samenwoont, mits:

- de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde en de partner beiden ongehuwd zijn en geen geregistreerd partnerschap zijn aangegaan met een derde; en
- de partner geen bloed- of aanverwant in de rechte lijn is van de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde; en
- de deelnemer, de gewezen deelnemer of gepensioneerde en de partner gedurende ten minste een half jaar aantoonbaar een gezamenlijke huishouding voeren en ten overstaan van een notaris een samenlevingsovereenkomst hebben getekend.

Pensioenfederatie

De overkoepelende belangenbehartiger van de Nederlandse pensioenfondsen.

Pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen.

Pensioengerechtigde

De persoon die op grond van de pensioenregeling een pensioen van het pensioenfonds ontvangt.

Pensioengrondslag

De basis voor de berekening van de hoogte van de pensioenen: het beroepsinkomen minus de franchise.

Pensioenoverzicht

Jaarlijks overzicht van alle pensioenrechten en -bedragen die de deelnemer tot dan toe heeft opgebouwd en nog gaat opbouwen binnen de pensioenregeling.

PFG (Pension Fund Governance)

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen).

Premie

Het bedrag dat een deelnemer jaarlijks moet betalen op basis van de pensioenregeling.

PVI

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

PW

Pensioenwet.

Reële dekkingsgraad

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële graad van 100% wil zeggen dat het fonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid. Een toekomstbestendig indexatiebeleid houdt in: er mag geïndexeerd worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.

Indexatie is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze indexatie ook in de toekomst te kunnen verlenen.

RTS

Rentetermijnstructuur. De RTS is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale RTS laat een stijgend verloop zien omdat de korte (spaar-)rente doorgaans lager is dan de langere (kapitaalmarkt-)rente. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

SPD

Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

Statuten

De statuten van Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen

SZW

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

UFR

Ultimate Forward Rate. De UFR is een berekende rekenrente na het laatste liquide punt in de rentemarkt. Het is daarmee een risicovrije rekenrente voor langjarige contracten, waarvoor wegens de lange looptijd onvoldoende handel in bestaat.

VO

Verantwoordingsorgaan

Wezenpensioen

Uitkering die de kinderen van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde ontvangen na het overlijden van deze deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Wvb

Wet verplichte beroepspensioenregeling

WIA

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen